

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bezpečnostní studia

Eliška Prchlíková

Budování státu: Komparace přístupů USA, Německa a České republiky na příkladu činnosti jejich provinčních rekonstrukčních týmů v Afghánistánu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha 2012

Autor práce: **Eliška Prchlíková**

Vedoucí práce: **Mgr. Pavel Příkryl, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2012**

Bibliografický záznam

PRCHLÍKOVÁ, Eliška *Budování státu: Komparace přístupů USA, Německa a České republiky na příkladu činnosti jejich provinčních rekonstrukčních týmů v Afghánistánu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Bezpečnostní studia, 2012. 91 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Pavel Příkryl, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce zkoumá zapojení Spojených států amerických, Německa a České republiky do postkonfliktní rekonstrukce a *state buildingu* v Afghánistánu prostřednictvím jejich provinčních rekonstrukčních týmů (PRT). Práce si klade za cíl zjistit, do jaké míry reprezentují provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu úsilí jejich zřizovatelských států o *state building* v této zemi, a porovnáním činnosti amerických, německých a českého PRT v Afghánistánu vyzkoumat, jak se liší přístup těchto zemí ke *state buildingu* v Afghánistánu. Státy své PRT přímo zřizují, a proto by se v jejich činnosti měl odrážet jejich přístup ke *state buildingu* v Afghánistánu k tomu, na co kladou při rekonstrukci a obnově postkonfliktní země největší důraz. Práce je uvozena propojením provinčních rekonstrukčních týmů s konceptem *state building*, aliančním přístupem *comprehensive approach* vůči válce v Afghánistánu a protipovstaleckou strategií kladoucí důraz na civilní aspekty vedení válek. Preference USA, Německa a České republiky v oblasti budování státu jsou zkoumány na základě jejich zahraničněpolitických dokumentů, případně přímo na dokumentech týkajících se zapojení konkrétní země do obnovy Afghánistánu. Analýzou činnosti českého, německých a amerických PRT je ověřeno, zda jejich působení v Afghánistánu odpovídá deklarovaným cílům v oblasti *state buildingu*.

Abstract

The master thesis examines the involvement of the United States of America, Germany and the Czech Republic in post-conflict reconstruction and state building in Afghanistan through their Provincial Reconstruction Teams (PRT). The aim of the thesis is to find out to what extent the Provincial Reconstruction Teams represent their founder countries' effort of state building in Afghanistan, and to deduce the differences among their attitudes to state building in Afghanistan by comparison of their PRTs' activities. Countries directly found their PRTs and therefore their attitude to state building in Afghanistan should be reflected in the activities of their PRTs. The PRTs should reflect the priorities of their founder countries in reconstruction of Afghanistan. This thesis begins with outlining the links among the PRTs,

state building and NATO's comprehensive approach and counterinsurgency strategy which pay attention to the civilian aspects of fighting wars. The U.S., German and Czech preferences regarding the state building are examined through their foreign policy documents. Activities of the U.S., German and Czech PRTs are analysed to verify, if they correspond to their countries' proclaimed aims in the field of state building in Afghanistan.

Klíčová slova

Afghánistán, civilně-vojenská spolupráce, Česká republika, ISAF, NATO, Německo, postkonfliktní rekonstrukce, provinční rekonstrukční týmy (PRT), Spojené státy americké, state building

Key words

Afghanistan, civil-military cooperation, Czech Republic, Germany, ISAF, NATO, post-conflict reconstruction, Provincial Reconstruction Teams (PRT), state building, USA

Rozsah práce: Vlastní text práce od úvodu po závěr (včetně) má 75 normostran, tj. 147 940 znaků s mezerami.

Seznam použitých zkratk

AIDS - Acquired Immune Deficiency Syndrome
ANDS – Afghanistan National Development Strategy
ANP – Afghan National Police
ANSF – Afghan National Security Forces
APPF – Afghan Public Protection Force
ARTF – Afghanistan Reconstruction Trust Fund
CA – Civil Affairs
CERP – Commander’s Emergency Response Program
CIA – Central Intelligence Agency
CIMIC – Civil-Military Cooperation
CMCO – Civil-Military Co-ordination
COIN – Counterinsurgency
CORDS – Civil Operations and Rural Development Support
CT – Counterterrorism
EUPOL – European Union Police Mission in Afghanistan
FBI – Federal Bureau of Investigation
GIZ – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GPPT – German Police Project Team
ICMCP – Integrated Civilian-Military Campaign Plan
ISAF – International Security Assistance Force
KfW - Kreditanstalt für Wiederaufbau
MOT – Mobile Observation Team
NATO – North Atlantic Treaty Organization
NSS – National Security Strategy
NTM-A – NATO Training Mission-Afghanistan
ODA – Official Development Assistance
OECD – Organization for Economic Co-operation and Development
OMLT – Operational Mentoring and Liaison Team
OPLAN – Operational Plan
OSN – Organizace spojených národů
PAT – Provincial Advisory Team
PRT – Provincial Reconstruction Team

PSCs – Private Security Companies

QIP – Quick Impact Projects

RAND – Research and Development

SAS – Sections Administratives Spécialisées

SHAPE – Supreme Headquarters Allied Powers Europe

SIGAR – Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction

SRN – Spolková republika Německo

UNAMA – United Nations Assistance Mission to Afghanistan

UNDP – United Nations Development Programme

USA – United States of America

USAID – United States Agency for International Development

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 17. května 2012

Eliška Prchlíková

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat panu Mgr. Pavlu Přikrylovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a trpělivost, které mi poskytl během psaní této diplomové práce.

Eliška Prchlíková

Obsah

Úvod.....	1
Hypotézy	3
Metodologie	4
1 Postkonfliktní rekonstrukce: rámec pro analýzu	6
1.1 Postkonfliktní rekonstrukce.....	7
1.1.1 Fáze postkonfliktní rekonstrukce	7
1.1.2 Piliře postkonfliktní rekonstrukce	8
1.1.3 Podmínky úspěšné postkonfliktní rekonstrukce.....	10
1.2 Budování státu.....	11
1.2.1 Afghánistán a budování státu po 11. září 2001	14
1.3 Alianční strategie pro Afghánistán.....	16
1.3.1 Generál McChrystal doporučuje COIN.....	20
1.3.2 Obama ve West Pointu přijímá COIN jako strategii pro Afghánistán	21
2 Provinční rekonstrukční týmy jako nástroj <i>state buildingu</i> v Afghánistánu.....	25
2.1 Vznik a cíle PRT v Afghánistánu.....	26
2.1.1 Typy PRT	30
2.1.1.1 Americký model PRT.....	31
2.1.1.2 Britský model PRT.....	33
2.1.1.3 Německý model PRT	34
3 <i>State building</i> v Afghánistánu v zahraničních dokumentech USA, Německa a České republiky.....	36
3.1 Spojené státy americké.....	36
3.2 Německo.....	43
3.3 Česká republika	46
3.4 Shrnutí kapitoly o zahraničních dokumentech USA, Německa a České republiky	51
4 <i>State building</i> v činnosti amerických, německých a českého PRT	52
4.1 Činnost amerických PRT	52
4.1.1 Projekty USAID	54
4.1.2 Projekty CERP	57
4.1.3 Výsledky výzkumu o amerických PRT.....	60
4.2 Činnost německých PRT.....	61

4.2.1 Výsledky výzkumu o německých PRT	65
4.3 Činnost českého PRT	67
4.3.1 Výsledky výzkumu o českém PRT	71
Závěr.....	73
Summary	76
Seznam použitých zdrojů	78

Úvod

Severoatlantická aliance se v posledních dvou desetiletích změnila ze striktně obranné aliance v expediční sílu, která zasahuje v souladu s mandátem Rady bezpečnosti Organizace spojených národů na mnoha místech světa. V současnosti největší operací NATO je mise ISAF¹ v Afghánistánu, jejíž velení převzala Severoatlantická aliance od OSN 11. srpna 2003 na žádost OSN a afghánské vlády.² Mandát sil ISAF se zprvu omezoval pouze na území Kábulu. Na začátku působení mezinárodních sil v Afghánistánu upřednostňovaly jednotky ISAF, tehdy ještě spadající pod OSN, strategii tzv. light footprint před masivní přítomností koaličních vojáků v zemi. Tuto strategii navrhl zvláštní poradce generálního tajemníka OSN Lachdar Brahimi a odrážela nedostatek zdrojů věnovaných mezinárodním společenstvím misi ISAF. Na jaře 2002 působilo v Kábulu pouze 5 000 vojáků ISAF, dalších 5 000 většinou amerických vojáků bylo součástí operace Trvalá svoboda.³ V říjnu 2003 však reagovala Rada bezpečnosti OSN na žádost afghánské vlády schválením mandátu, který rozšiřoval působnost sil ISAF i mimo Kábul. V průběhu roku 2006 se alianční vojáci dostali do všech afghánských provincií a v důsledku tohoto kroku byl jejich počet navýšen na zhruba 31 000.⁴

Provinční rekonstrukční týmy (Provincial Reconstruction Teams, PRT) se staly nejviditelnějším nástrojem tohoto rozšíření sil ISAF mimo Kábul. Později však začalo být zřejmé, že mezinárodní společenství nemůže v Afghánistánu uspět pouze pomocí vojenských prostředků, ale že „klíčové řešení musí přijít na politické úrovni,⁵ a PRT nabývaly na významu, protože jejich hlavním úkolem je podílet se na rekonstrukci Afghánistánu a podporovat afghánskou vládu například prostřednictvím budování státních institucí a napomáháním ekonomickému rozvoji země. Podporou rozšiřování vlivu afghánské vlády a institucí mají PRT pomoci zabránit návratu Talibanu k moci, protože „Afghánistán potřebuje politickou stabilizaci, jež by byla pevná ve třech vzájemně propojených klíčových rovinách:

¹ Mezinárodní jednotky ISAF (International Security Assistance Force) byly zřízeny rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1386 z 20. prosince 2001. Civilní mise OSN v Afghánistánu UNAMA (United Nations Assistance Mission Afghanistan) byla zřízena rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1401 z 28. března 2002.

² Cook, Frank. *NATO Operations: Current Priorities and Lessons Learned*. NATO Parliamentary Assembly, 2008. Dostupný z: <http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT=1476> [cit. 2012-03-20].

³ Livingston, Ian S., O'Hanlon, Michael. *Brookings Afghanistan Index. Tracking Variables of Reconstruction & Security in Post-9/11 Afghanistan*. Brookings, 30 January 2012, str. 4. Dostupný z: <http://www.brookings.edu/~media/Files/Programs/FP/afghanistan%20index/index20120130.pdf> [cit. 2012-03-20].

⁴ Cook, Frank. *NATO Operations: Current Priorities and Lessons Learned*. NATO Parliamentary Assembly, 2008. Dostupný z: <http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT=1476> [cit. 2012-03-20].

⁵ Eichler, Jan, Hynek, Nik. Hledání konsenzu o Afghánistánu jako promarněná příležitost. In: Střítecký, Vít a kol. *Česká zahraniční politika: mezi politickým (ne)zájmem a byrokratickou efektivitou*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2011, str. 49.

vládní, provinční a místní“.⁶ PRT se skládají z civilní a vojenské složky a právě civilní aspekty vojenských operací jsou v současnosti velice diskutovaným bezpečnostním tématem.⁷ Civilní experti, jako jsou inženýři, překladatelé, kulturologové, mediální specialisté a další, jsou nedílnou součástí protipovstalecké strategie, kterou v Afghánistánu vede mezinárodní společenství.

Tato práce se zabývá postkonfliktní rekonstrukcí, respektive konceptem *state building* na příkladu činnosti provinčních rekonstrukčních týmů v Afghánistánu. Vychází z předpokladu, že provinční rekonstrukční týmy jsou jedním z hlavních nástrojů *state buildingu*, který v současnosti provádí mezinárodní společenství v Afghánistánu. Práce blíže analyzuje fungování a činnost amerických, německých a českého PRT a zkoumá, do jaké míry se tyto PRT podílejí na *state buildingu* prováděném jejich zřizovatelskými zeměmi v Afghánistánu. Zkoumáním zahraničněpolitických dokumentů těchto tří zemí se diplomová práce snaží identifikovat priority USA, Německa a České republiky v oblasti *state buildingu* v Afghánistánu a následně odpovědět na otázku, zda se tyto priority odrážejí v činnosti jejich PRT.

Komparací amerických, německých a českého PRT jsem se lehce odklonila od schváleného projektu této diplomové práce. Podle něj měla být součástí diplomové práce pouze případová studie zaměřená na český PRT v provincii Lógar. Rozšíření práce o americké a německé PRT však umožňuje demonstrovat postoj tří zemí ke *state buildingu* na příkladu jejich provinčních rekonstrukčních týmů a zjistit, jaké existují rozdíly v jejich fungování a práci, což vede k hlubšímu poznání tématu. Rozšíření tématu práce se promítlo i do názvu práce, který byl oproti názvu uvedenému v projektu diplomové práce změněn tak, aby lépe vystihoval náplň této práce.

Komparací jednotlivých tří typů provinčních rekonstrukčních týmů z hlediska jejich stavby, vzniku, fungování, vedení a projektů bude vyzkoumáno, v čem spočívají největší rozdíly mezi nimi a v přístupu jejich zřizovatelských zemí ke *state buildingu*. Kromě českého PRT byly ke komparaci vybrány americké a německé provinční rekonstrukční týmy. Koncept PRT je původně americký a USA jako první zřídily svůj PRT v Gardezu, hlavním městě

⁶ Eichler, Jan, Hynek, Nik. Hledání konsenzu o Afghánistánu jako promarněná příležitost. In: Střítecký, Vít a kol. *Česká zahraniční politika: mezi politickým (ne)zájmem a byrokratickou efektivitou*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2011, str. 54.

⁷ K této problematice viz článek Petra Zlatohlávka *Chiméry civilně-vojenské spolupráce* na Natoaktual.cz ze 7. listopadu 2011: http://www.natoaktual.cz/chimery-civilne-vojenske-spoluprace-dvy/na_analyzy.aspx?c=A111107_165044_na_analyzy_m02

provincie Paktia, v listopadu 2002 jako součást operace Trvalá svoboda (Enduring Freedom).⁸ Kromě toho jsou Spojené státy hlavním iniciátorem účasti mezinárodního společenství v Afghánistánu, mají v Afghánistánu největší počet svých vojáků i největší počet provinčních rekonstrukčních týmů. Německo přispívá do mise ISAF třetím největším počtem vojáků⁹ a typ jeho dvou provinčních rekonstrukčních týmů se výrazně liší od amerických PRT. Německo je z hlediska této práce zajímavé také tím, že několik desítek českých vojáků bylo (v roce 2007) před vznikem samostatného českého PRT v provincii Lógar součástí německého PRT v Fajzabádu.¹⁰

Hypotézy

Diplomová práce si klade za cíl zjistit, do jaké míry reprezentují provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu úsilí jejich zřizovatelských států o *state building* v této zemi. Jejím druhým cílem je porovnáním činnosti amerických, německých a českého PRT v Afghánistánu zjistit, jak se liší přístup těchto zemí ke *state buildingu* v Afghánistánu. Práce vychází z hypotézy, že jestliže státy své PRT přímo zřizují, měl by se v jejich činnosti odrážet přístup jednotlivých států ke *state buildingu* v Afghánistánu, k tomu, na co kladou při rekonstrukci a obnově postkonfliktní země největší důraz. Preference USA, Německa a České republiky v oblasti budování státu budou zkoumány na základě jejich zahraničněpolitických dokumentů, případně přímo na dokumentech týkajících se zapojení konkrétní země do obnovy Afghánistánu. Analýzou činnosti českého, německých a amerických PRT poté bude ověřeno, zda jejich působení v Afghánistánu odpovídá deklarovaným cílům v oblasti *state buildingu*.

První hypotézou diplomové práce je, že Spojené státy americké se pomocí svých PRT snaží zlepšit úroveň afghánských provinčních vlád a státních institucí. Zajištění, aby tyto instituce byly schopny plnit své úkoly vůči afghánskému obyvatelstvu (tzv. „service delivery“) je důležitým předpokladem pro předání zodpovědnosti za fungování Afghánistánu do afghánských rukou a stažení amerických a mezinárodních jednotek ze země. Druhou hypotézou je, že německá PRT se soustředí na výcvik afghánské policie a infrastrukturní projekty. Důraz českého PRT na oblast zemědělství, školství a vodního hospodářství, tedy na zlepšení životních podmínek obyvatel provincie Lógar, je třetí hypotézou této práce. Poslední

⁸ *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan and Iraq*. Washington, DC: United States Government Accountability Office, Congressional Committees, 1 October 2008, str. 3.

⁹ *International Security Assistance Force (ISAF): Key Facts and Figures*. NATO, 9 January 2012. Dostupný z: <http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat.pdf> [cit. 2012-03-13].

¹⁰ Zona, Pavel. *Provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu*. *Vojenské rozhledy* 1/2008, str. 62.

hypotézou je, že v případě České republiky je PRT Lógar jejím nejviditelnějším nástrojem *state buildingu* v Afghánistánu, v případě USA a Německa jsou důležitým nástrojem i jiní aktéři zapojení do rekonstrukce Afghánistánu a role amerických a německých PRT není v celkovém zapojení USA a SRN do *state buildingu* v Afghánistánu tak významná.

Metodologie

K vypracování diplomové práce byla použita rešeršně-kompilační metoda a obsahová analýza dokumentů doplněná o rozhovory autorky s experty z praxe. Téma provinčních rekonstrukčních týmů je v obecné rovině poměrně dobře zpracované. Většina zdrojů se však soustředí na nalezení rozdílů mezi stavbou PRT a identifikaci slabých stránek tohoto nástroje civilně-vojenské spolupráce. Po hlubším zkoumání tématu dospěla autorka ke zjištění, že zatímco obecných dokumentů o PRT se stále se opakujícími informacemi existuje dostatek, konkrétní dokumenty o činnosti PRT chybí. To se týká zejména informací o amerických a německých provinčních rekonstrukčních týmech, fungování a činnost českého PRT Lógar je zdokumentováno dostatečně a informace jsou dobře dostupné. Zpracování zdánlivě dobře popsaného tématu fungování provinčních rekonstrukčních týmů se ukázalo být výzvou v podobě vyhledávání jednotlivých útržkovitých informací o konkrétních projektech, způsobu jejich financování a realizace.

Důležitou součástí výzkumu byly rozhovory autorky s odborníky z praxe. Původní záměr komparace seznamu projektů amerických, německých a českého provinčního rekonstrukčního týmu musela autorka opustit, protože dokument uvádějící všechny projekty PRT existuje pouze v případě PRT Lógar. Dokumenty zabývající se konkrétními projekty a jejich realizací americkými a německými PRT nejsou dostupné, což si autorka ověřila během rozhovorů s vojenskými a civilními představiteli Spojených států a Spolkové republiky Německo, kteří se působením svých zemí v Afghánistánu zabývají. Fungování provinčních rekonstrukčních týmů USA a Německa je natolik komplikované a v literatuře opomíjené téma, že bez ochotné asistence odborníků z praxe by se informace z této oblasti nemohly v diplomové práci objevit. Na rozdíl od českého PRT nemají americké ani německé provinciální rekonstrukční týmy své internetové stránky a informace o nich jsou většinou součástí obecnějších dokumentů týkajících se zapojení USA a SRN do postkonfliktní rekonstrukce Afghánistánu.

Při zpracování tématu vycházela autorka zejména z cizojazyčných zdrojů, a to anglických i německých. Informace k českému PRT byly převážně v češtině. Důležitým zdrojem informací byly kromě rozhovorů s odborníky oficiální zprávy vydávané jednotlivými

státy o jejich působení v Afghánistánu. Problémem, kterému bylo nutno také čelit, byly lišící se informace, což se týkalo zejména údajů o projektech americké agentury USAID. Sporná data bylo nutno ověřovat z více zdrojů. V teoretické části práce se autorka setkala s nejasnostmi v terminologii, kdy pro označování stejných procesů používají různí autoři různé termíny.

1 Postkonfliktní rekonstrukce: rámec pro analýzu

Provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu přispívají ke stabilizaci a rekonstrukci země, jsou tedy nástrojem postkonfliktní rekonstrukce a koncepce tak zvaného budování státu, *state building*. S tímto termínem se dostáváme do problematické oblasti názvosloví. Carl Bildt v komentáři k publikaci RAND poukazuje na fakt, že v americkém diskursu se *state building* označuje termínem *nation building*.¹¹ V obou případech je však pozornost soustředěna spíše na stát než na národ, nejde tedy tolik o budování národního uvědomění či vědomí národní pospolitosti, ale o vybudování funkčního státu, proto je v literatuře i v praxi více rozšířený termín *state building*. OECD naopak mezi *state buildingem* a *nation buildingem* striktně rozlišuje a zdůrazňuje, že historicky byl *nation building* obvykle prováděn jako pomocný proces k paralelně probíhajícímu *state buildingu*.¹² Wesley uvádí, že *state building* je chápán úžeji než *nation building*, který je spojen zejména s postkoloniálním obdobím. Cílem *state buildingu* je podle něj vytvoření efektivních institucí, které budou mít pozitivní vliv na společnost, ekonomiku a politiku daného státu. *State building* představuje ochotu mezinárodního společenství zavést mír a dohlížet nad vyřešením konfliktu stejně jako jeho záměr stáhnout se ze společenských a politických procesů v daném státě a soustředit se pouze na technokratické aspekty reforem státních institucí.¹³

V této diplomové práci bude používán termín *state building*, protože v případě Afghánistánu jde mezinárodnímu společenství především o vybudování fungujících státních institucí a státu jako takového. Tento termín je také všeobecně používanější v odborné literatuře než termín *nation building*.

Rozpory mezi označeními *nation-* a *state building* však problémy s terminologií nekončí. Americké ministerstvo obrany používá termín *stability operations* pro činnosti jinak ve Spojených státech označované jako *nation building*.¹⁴ Šárka Waisová zase upozorňuje na fakt, že někteří výzkumníci označují termínem *nation building* postkonfliktní rekonstrukci. Ta je však podle ní mnohem širším pojmem.¹⁵ Termíny *nation building*, *state building*, *stability operations* a postkonfliktní rekonstrukce tedy v různých textech označují příbuzné procesy, přičemž termín *nation building* je používán zejména v USA. Používá ho nicméně i Waisová a

¹¹ Dobbins, James et al. *The beginner's guide to nation-building*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2007.

¹² *Concepts and Dilemmas of State building in Fragile Situations. From Fragility to Resilience*. OECD/DAC Discussion Paper. OECD, 2008, str. 13.

¹³ Wesley, Michael. *The State of the Art on the Art of State building*. Global Governance, Vol. 14, 2008, str. 373.

¹⁴ Dobbins, James et al. *The beginner's guide to nation-building*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2007, str. v.

¹⁵ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 99.

vymezuje ho proti termínu postkonfliktní rekonstrukce, kterým chápe „komplex aktivit, které se pokoušejí po skončení válečného konfliktu obnovit socioekonomickou strukturu společnosti, a vytvořit tak podmínky pro fungující mírovou společnost, včetně systému vládnutí a vlády práva“.¹⁶

Spojené státy americké používají termín *nation building* pro *state building*, americké ministerstvo obrany pro tu samou oblast používá termín *stability operations* a Waisová vyzdvihuje ještě jednu americkou zvláštnost – totiž, že „strategie *nation building* zůstala hlavním aspektem přístupu Spojených států amerických k postkonfliktní rekonstrukci“.¹⁷

Další nejasnosti panují v užívání termínů PRT, CMCO (Civil-Military Co-ordination) a CIMIC (Civil-Military Cooperation).¹⁸

1.1 Postkonfliktní rekonstrukce

Postkonfliktní rekonstrukce začala v Afghánistánu po odeznění nejtěžších bojů, kdy se k čistě bojovým jednotkám připojily provinční rekonstrukční týmy. Na projektu PRT lze demonstrovat, že na postkonfliktní rekonstrukci se podílejí jak mezinárodní aktéři (mírové síly, mezinárodní, regionální a lokální nevládní organizace, mezinárodní a regionální vládní organizace, multilaterální dárcovské konference, soukromý sektor), tak i státy a jejich společnosti zasažené konfliktem.¹⁹ Jejich společným cílem je obnovit sociální a ekonomickou strukturu dané země zničené konfliktem a nastavit podmínky pro její další rozvoj.

1.1.1 Fáze postkonfliktní rekonstrukce

Waisová i další autoři dělí postkonfliktní rekonstrukci do tří fází podle role, kterou v daném časovém úseku hrají v postkonfliktní rekonstrukci mezinárodní aktéři – počáteční

¹⁶ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 99.

¹⁷ Tamtéž, str. 113.

¹⁸ NATO definuje CIMIC jako koordinaci a spolupráci mezi aliančním velitelem a civilními aktéry (obyvatelstvem daného státu a místními představiteli, mezinárodními, národními a nevládními organizacemi a agenturami) na podporu mise – viz NATO Civil-Military Co-operation (CIMIC) Doctrine <http://www.nato.int/ims/docu/ajp-9.pdf>.

Pokud se hovoří o civilně-vojenské spolupráci obecně (v rámci operací Evropské unie, v rámci PRT), používají se termíny CMCO (Civil-Military Co-ordination) a *comprehensive approach*, o kterém bude podrobně pojednáno později. Právě samy PRT jsou ztělesněním CMCO a *comprehensive approach*. CIMIC je vojenskou jednotkou, která například v rámci vojenské části PRT zodpovídá za implementaci tzv. projektů rychlého dopadu (Quick Impact Project, QIP) - Osobní rozhovor autorky s Bc. Kristýnou Greplovou, bývalou mediální expertkou civilní části českého PRT Lógar. Praha, 15. dubna 2012. Archiv autorky.

Práce CIMIC je jakousi křížovatkou mezi vojenskými stabilizačními operacemi a civilními rekonstrukčními aktivitami – viz McNerney, Michael J. *Stabilization and Reconstruction in Afghanistan: Are PRTs a Model or a Muddle?* Parameters, Winter 2005-06, str. 34. Dostupný z: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA491011>

¹⁹ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 99.

fáze vstupu, fáze transformace a fáze podpory.²⁰ Proces *state buildingu* probíhá v prvních dvou fázích, kdy jde o „formulaci vhodných strategií, nástrojů a mechanismů rekonstrukce (použití vojenských sil pro zajištění bezpečnosti a stability“ respektive o „posilování legitimacy a kapacity rekonstruovaných společností (obnova ekonomiky, soudního systému, vytvoření mechanismů vládnutí a usmíření společnosti)“.²¹ V poslední třetí fázi podpory jde o udržení výsledků předchozích dvou fází a o uzpůsobení podmínek na místě rekonstrukce tak, aby její proces pokračoval i po stažení vnějších aktérů.

1.1.2 Pilíře postkonfliktní rekonstrukce

Bezpečnost, spravedlnost a usmíření, sociální a ekonomický blahobyt, vládnutí a politická účast jsou podle Centra pro strategická a mezinárodní studia a Asociace americké armády²² čtyřmi hlavními pilíři/tematickými oblastmi postkonfliktní rekonstrukce.

OSN identifikuje čtyři oblasti, které je nutné stabilizovat v post-konfliktní situaci. Jde o politickou stabilizaci (dialog mezi stranami konfliktu, jejich zastoupení ve vládě, boj proti korupci, mezinárodní přítomnost, důvěryhodnost justice, řešení kořenů konfliktu), ekonomickou stabilizaci (rekonstrukce infrastruktury a zajištění zahraničních investic), veřejné zdraví (zlepšení kapacit zdravotnického sektoru, dostupnost zdravotní péče) a vzdělávání (zlepšení infrastruktury, vzdělání personálu, zvýšit podíl žen a dívek).²³ Nehovoří tedy o oblastech spravedlnosti a usmíření a oblasti vybudování bezpečnostních sil, které nechává na pozdější dobu rekonstrukce země.

Bezpečnost je nutnou podmínkou pro úspěšnou práci ve zbylých třech pilířích postkonfliktní rekonstrukce. Aktivity *state buildingu* jsou obsaženy ve druhém a čtvrtém pilíři postkonfliktní rekonstrukce, v čemž je reflektován fakt, že *state building* je užším pojmem než je oblast postkonfliktní rekonstrukce.²⁴ Provinční rekonstrukční týmy se však zabývají i zajištěním bezpečnosti a pomáhají místnímu obyvatelstvu ke zlepšení jeho sociální a ekonomické situace, proto se jejich činnost neomezuje striktně pouze na *state building*, ale zahrnuje celé spektrum činností v rámci postkonfliktní rekonstrukce. Jednotlivé pilíře jsou

²⁰ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 100.

²¹ Tamtéž, str. 100.

²² *Post-Conflict Reconstruction. Task Framework*. Center for Strategic and International Studies and the Association of the United States Army, May 2002. Dostupný z: <http://csis.org/images/stories/pcr/framework.pdf> [cit. 2012-03-12].

²³ Filipov, Filip. *Post-conflict Peacebuilding: Strategies and Lessons from Bosnia and Herzegovina, El Salvador and Sierra Leone*. Santiago: United Nations Publication, 2006. Dostupný z: http://www.eclac.org/publicaciones/xml/6/27306/sps123_lcl2613.pdf [cit. 2012-03-12].

²⁴ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 100.

vzájemně provázané a závislé jeden na druhém. Bez bezpečnosti by nešlo dosáhnout zlepšení v ostatních třech oblastech postkonfliktní rekonstrukce stejně jako například vládnutí a politická účast úzce souvisí s bezpečností.

Pro Afghánistán se mezi priority v oblasti bezpečnostní rekonstrukce řadí zejména restrukturalizace ozbrojených sil, podpora profesionalizace bezpečnostních sil a jejich modernizace, demokratické vzdělávání členů ozbrojených sil a stanovení hraničních režimů a kontrol, v daném případě především zabezpečení afghánsko-pákistánské hranice.²⁵ Do bezpečnostní oblasti spadá vytvoření policejního sboru, čímž se mnohá PRT zabývají, ale i projekty na odstraňování min, které provádějí zejména britské PRT, ale Česká republika na ně finančně přispívá.

V rámci pilíře spravedlnosti a usmíření, do něhož podle Waisové spadají přímo aktivity *state buildingu*, se v Afghánistánu jeví jako nejdůležitější úkol vytvoření právního systému a zajištění vymahatelnosti práva. Národní smíření v zemi mnoha různých etnických skupin, jakou Afghánistán je, je důležitým předpokladem pro udržitelnost míru. V Afghánistánu proto v červenci 2010 vznikl The Afghanistan Peace and Reintegration Program, jehož úkolem je začleňovat bývalé povstalce do mírového procesu, a v září téhož roku vznikl High Peace Council (Vysoká mírová rada), jehož hlavní prioritou je právě národní smíření.²⁶ Oblastí spravedlnosti a justice se zabývají také provinční rekonstrukční týmy. Na naplňování obsahu tohoto pilíře často dohlížíjí mezinárodní pozorovatelé.²⁷

Posledním tematickým okruhem postkonfliktní rekonstrukce je vládnutí a politická účast. I zde je důležité prosazovat boj proti korupci, která bývá velkým problémem právě v politických kruzích. Podpora centrální afghánské vlády je od začátku jedním z hlavních úkolů mezinárodních sil ISAF. „Musí dojít k dohodě o vzniku přechodné vlády, která dovede zemi k volbám (...)“²⁸, píše Šárka Waisová v kapitole nazvané Vládnutí a politická účast jako podmínka úspěšné postkonfliktní rekonstrukce, a i k tomuto přechodnému stupni v Afghánistánu došlo. Vytvoření občanské společnosti je také úkolem aktérů zapojených do činností v rámci čtvrtého pilíře.

²⁵ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 102.

²⁶ *Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces*. U.S. Department of Defense, 13 April 2011.

²⁷ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 106.

²⁸ Tamtéž, str. 111.

1.1.3 Podmínky úspěšné postkonfliktní rekonstrukce

Mezi podmínky úspěšné rekonstrukce²⁹ lze zařadit předchozí zkušenost s demokracií, střední či vysokou úroveň ekonomického rozvoje a sociální homogenitu společnosti. Ani jednu z těchto prvních tří podmínek Afghánistán nesplňuje. Krátké období afghánské demokracie z 60. let 20. století³⁰ nebylo dostatečně dlouhé na zakořenění demokratických principů do afghánské společnosti, která je navíc velmi etnicky i nábožensky rozdělená a v níž větší moc měli vždy kmenoví vůdci a místní „warlords“ než centrální vláda.

Další podmínkou pro úspěch rekonstrukčního snažení je „zájem a rozsah úsilí vnější autority, především velikost ozbrojených sil, délka jejich pobytu na daném území a rozsah finančních zdrojů“³¹. Mezinárodní aktéři by na místě postkonfliktní rekonstrukce měli zůstat alespoň deset let.³² Tato podmínka splněna je, mezinárodní společenství je v Afghánistánu přítomno již přes deset let. Kolik let však bude celkově stačit, je otázkou.

Další podmínkou je multilaterální přístup vůči postkonfliktní rekonstrukci dané země. Tato podmínka je, co se týká Afghánistánu, také splněna. V současnosti má v této zemi svoje jednotky 50 zemí³³ a další, jako je Japonsko, se na její rekonstrukci podílí například prostřednictvím finančních darů. Zainteresané země se na konferenci o Afghánistánu v Bonnu v prosinci 2011 zavázaly, že budou Afghánistán podporovat i po plánovaném stažení bojových jednotek ze země na konci roku 2014.³⁴

Zahrnutí sousedních zemí či všech států regionu do postkonfliktních jednání a rekonstrukce je další podmínkou úspěšné postkonfliktní rekonstrukce. Do problematiky Afghánistánu se nyní Spojené státy americké a jejich alianční spojenci snaží co nejvíce zapojit právě sousedy Afghánistánu, zejména Pákistán, který je podle Obamovy strategie pro Afghánistán z března 2009 důležitý pro americké úsilí v Afghánistánu.³⁵

²⁹ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 114.

³⁰ Safi, Wadir. *Bezpečnost a volby v Afghánistánu – neoddělitelná spojitost*. NATO Review, 2009. Dostupný z: <http://www.nato.int/docu/review/2009/Afghanistan-law-order-elections/Security-Elections/CS/index.htm> [cit. 2012-03-12].

³¹ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 114.

³² Tamtéž, str. 114.

³³ *International Security Assistance Force (ISAF): Key Facts and Figures*. NATO, 9 January 2012. Dostupný z: <http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat.pdf> [cit. 2012-03-13].

³⁴ Westerwelle, Guido. *We will not abandon Afghanistan*. Auswärtiges Amt, 20 Dezember 2011. Dostupný z: http://www.auswaertigesamt.de/EN/Infoservice/Presse/Interview/2011/111220_Gastkommentar_BM_Fuldaer_Zeitung.html [cit. 2012-03-13].

³⁵ *Afghanistan and Pakistan Regional Stabilization Strategy*. U.S. Department of State, Office of the Special Representative for Afghanistan and Pakistan. 24 February 2010, str. iii. Dostupný z: <http://www.state.gov/documents/organization/135728.pdf> [cit. 2012-03-13].

Jako poslední dvě podmínky úspěšné rekonstrukce jsou uvedeny zdůraznění zodpovědnosti bojujících stran za závažné porušení lidských práv a potrestání viníků a rychlý politický přechod a přenesení politické moci na legitimně zvolené představitele. Po přechodné vládě došlo v Afghánistánu ke zvolení prezidenta i zástupců parlamentu, k potrestání viníků však zatím zcela nedošlo, naopak jsou mezinárodní společenství a afghánská vláda ochotny vyjednávat s těmi Talibanci, kteří se vzdají násilí.³⁶

1.2 Budování státu

Po analýze postkonfliktní rekonstrukce se nyní blíže podíváme na pojem *state building*, tedy budování státu. Budování státu je užším a časově kratším pojmem než postkonfliktní rekonstrukce.³⁷ Periodikum *Journal of Intervention and Statebuilding* pojmem budování státu označuje (podobně jako Francis Fukuyama³⁸) budování nebo rekonstruování institucí vlády schopných zajistit občanům fyzickou a ekonomickou bezpečnost.³⁹ Jednoduchou (ovšem velmi úzkou) definici *state buildingu* nabízí Millen, podle nějž jde jednoduše o zvrácení procesu kolapsu státu. Millen také vyzdvihuje chybu, jíž se podle jeho názoru často dopouštějí mezinárodní společenství při provádění *state buildingu*. Tou je soustředění pozornosti na federální úroveň budovaného státu. Podle něj by se však pozornost měla ubírat dvěma směry – jednak na úroveň federace a jednak na úroveň komunit.⁴⁰ K naplnění tohoto doporučení v Afghánistánu dochází. PRT se při svých *state buildingových* činnostech zaměřují na úroveň provincií, na úroveň komunit se soustředí především projekt *National Solidarity Programme*.⁴¹

Koncepce budování státu obsahuje premisu toho, jak má stát vypadat, tedy že všechny státy jsou vytvořeny a fungují stejným způsobem. *State building* je tedy založen na předpokladu, že stát jako politická forma může být přenesen napříč kulturami a dalšími souvislostmi. Západní země proto mají podobné pohledy na priority v oblasti budování státu, jimiž jsou bezpečnost a vláda práva, transparentní a efektivní byrokratické instituce, zajištění

³⁶ *Taliban a USA začaly v Kataru jednat o míru*. Natoaktual.cz, 31. ledna 2012. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/na_media.aspx?r=na_media&c=A120131_155844_na_media_m02#--taliban-a-usa-zacaly-v-kataru-jednat-o-miru [cit. 2012-03-13].

³⁷ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 113.

³⁸ Fukuyama, Francis. *The Imperative of State-Building*. *Journal of Democracy*, Vol. 15, No. 2, April 2004, str. 17.

³⁹ *Journal of Intervention and Statebuilding*. Taylor and Francis Group. Dostupný z: <http://www.tandf.co.uk/journals/risb> [cit. 2012-03-15].

⁴⁰ Millen, Raymond. *Managing Provincial Reconstruction Activities*. In: Kaufmann, Greg. *Stability Operations and State-Building: Continuities and Contingencies*. Carlisle: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, October 2008, str. 231, 232.

⁴¹ Více informací: *National Solidarity Programme*. Islamic Republic of Afghanistan, Ministry of Rural Rehabilitation and Development. Dostupný z: <http://www.nspafghanistan.org/> [cit. 2012-03-15].

základních služeb občanům, prosazení demokratických procesů a norem a vytvoření podmínek pro rozvoj vedený trhem.⁴² Absolutní prioritu má zajištění bezpečnosti, přičemž imperativem zasahujících států je ochrana vlastních jednotek a personálu. Následuje budování systému efektivní veřejné administrativy a třetí prioritou je posilování vlády práva.⁴³

Publikace RAND zabývající se *state buildingem* si všímá, že počet operací zahrnujících aktéry *state buildingu* se po skončení studené války mnohonásobně zvýšil. Během studené války byly Spojené státy zapojeny do vojenské intervence zhruba jednou za deset let a OSN zahájila peacekeepingovou misi jednou za čtyři roky (a pouze málo z těchto operací se rozvinulo do velkých *state buildingových* operací), po konci studené války zahájily Spojené státy vojenskou intervenci každé dva roky a nová peacekeepingová mise OSN je zahájena téměř každého půl roku. Prodloužila se také délka těchto misí, většina z nich nyní trvá pět až deset let.⁴⁴ Existují však studie, které dokazují, že mezinárodní vojenské intervence jsou ekonomicky nejefektivnějším způsobem podpory trvalého míru a ekonomického růstu ve společnostech vzpamatovávajících se z konfliktu.⁴⁵ Hlavním úkolem peacekeepingových misí je udržení míru v dané lokalitě, zpravidla tedy následují po misi na vybudování míru – peacebuildingové misi. OECD však upozorňuje, že *state building* není to samé jako peacebuilding. Podle OECD je *state building* hlavním prvkem peacebuildingu a má (*state building*) institucionalizovat mír.⁴⁶ OECD dále rozlišuje mezi budováním státu a formováním státu (*state formation*), který chápe jako proces, a ne jako záměrnou strategii. OECD chápe *state building* v jeho širokém smyslu jako záměrnou akci na vybudování schopností, institucí a legitimacy státu ve vztahu k efektivnímu procesu vyjednávání vzájemných požadavků mezi státem a společenskými skupinami, ne pouze jako budování institucí. OECD dále zdůrazňuje, že úspěšný *state building* je téměř vždy produktem domácího jednání.⁴⁷ Jako vytváření nových institucí nebo posilování stávajících, tedy v jeho úzkém smyslu, naopak chápe *state building* Francis Fukuyama⁴⁸ nebo Michael Wesley.⁴⁹ Termín *state building* se v afghánském kontextu používá pro označení všech výše zmíněných aspektů budování státu. Mezinárodní

⁴² Wesley, Michael. *The State of the Art on the Art of State building*. Global Governance, Vol. 14, 2008, str. 373, 374.

⁴³ Tamtéž, str. 377, 378.

⁴⁴ Dobbins, James et al. *The beginner's guide to nation-building*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2007, str. xvii.

⁴⁵ Tamtéž, str. vii.

⁴⁶ *Concepts and Dilemmas of State building in Fragile Situations. From Fragility to Resilience*. OECD/DAC Discussion Paper. OECD, 2008, str. 13.

⁴⁷ Tamtéž, str. 14.

⁴⁸ Fukuyama, Francis. *The Imperative of State-Building*. Journal of Democracy, Vol. 15, No. 2, April 2004, str. 17.

⁴⁹ Wesley, Michael. *The State of the Art on the Art of State building*. Global Governance, Vol. 14, 2008, str. 373.

společenství pomáhá afghánskému státu nejen budovat jeho instituce, ale zapojuje se i do školení personálu těchto institucí a do zprostředkování dialogu mezi afghánskými institucemi a obyvatelstvem. Právě PRT týmy jsou prostředníkem mezi místními správami a obyvatelstvem, které se snaží přivést ke spolupráci.

Jak upozorňuje Waisová, ve *state buildingu* jde o „použití ozbrojených sil po skončení konfliktu ve snaze podpořit trvalou přeměnu státu a společnosti a jeho cílem je především politická transformace... jako podmínka udržení míru“.⁵⁰ *State building* tedy vždy provádějí aktéři v cizí společnosti, ne ve své. Jordy Rocheleau v knize *Stability Operations and State-Building: Continuities and Contingencies* definuje *state building* jako snahu vybudovat nebo rekonstruovat stát za situace, kdy vládní instituce zkolabovaly nebo byly svrženy, a poznamenává, že obecně *state building* následuje po ozbrojeném konfliktu.⁵¹ Rocheleau se dále zabývá otázkou spravedlnosti versus stability. K tomuto tématu poznamenává Hehir, že Spojené státy americké vždy zastávaly politiku demokratizace, ne jen stabilizace.⁵²

State building tedy probíhá v dané společnosti za přítomnosti zahraničních vojenských jednotek, jeho neméně důležitou součástí jsou však zahraniční civilisté – civilní experti v oblasti rekonstrukce. Přiznání významné role, kterou při *state buildingu* hrají civilisté, se odráží i v alianční strategii pro Afghánistán, jež se označuje jako *comprehensive approach* a jejímž nejviditelnějším nástrojem jsou provinční rekonstrukční týmy. Jejich významnou složkou jsou právě civilní experti. O strategii *comprehensive approach* bude podrobněji pojednáno později. Americké ministerstvo zahraničí dokonce zřídilo samostatnou kancelář pro přípravu civilních aspektů *state buildingových* operací. Podobně profesionálně se ke *state buildingu* staví i další země, například Německo, Kanada a Velká Británie.⁵³ Na globální úrovni byla v roce 2005 ustavena Komise OSN pro budování míru, jež se zabývala aspekty *state buildingu* a *peacebuildingových* operací. Jejím úkolem bylo navrhnout strategii poválečné obnovy, vytvoření institucí a rekonstrukce zemí zničených válkou.⁵⁴

Cílem *state buildingu* je transformovat společnost, která právě prošla konfliktem, do společnosti, která bude žít v míru se sebou samou a se svými sousedy. Oproti minulosti se

⁵⁰ Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005, str. 112, 113.

⁵¹ Jordy, Rocheleau. *Ethical Principles for State-Building. State-Building and the End of War*. In: Kaufmann, Greg. *Stability Operations and State-Building: Continuities and Contingencies*. Carlisle: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, October 2008, str. 18.

⁵² Hehir, Aidan. *The Myth of the Failed State and the War on Terror: A Challenge to the Conventional Wisdom*. *Journal of Intervention and Statebuilding*, Vol. 1., No. 3. London: Routledge, 2007, str. 311.

⁵³ Dobbins, James et al. *The beginner's guide to nation-building*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2007, str. vi.

⁵⁴ *Komise pro budování míru (Peacebuilding Commission)*. Informační centrum OSN v Praze. Dostupný z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1131> [cit. 2012-03-13].

také značně rozrostly úkoly mezinárodních jednotek zasahujících v cizím státě. Zatímco dříve bylo jejich úkolem oddělit nepřátelené strany konfliktu, dohlížet na dodržování příměří a kontrolovat demilitarizovaná území, dnes jim přibyly úkoly sjednocení rozdělených společností, odzbrojení soupeřů, demobilizování bývalých bojovníků, organizování voleb, podpora demokratických reforem a ekonomického růstu.⁵⁵

1.2.1 Afghánistán a budování státu po 11. září 2001

State building se objevuje od konce druhé světové války, kdy byl uplatněn v Německu a Japonsku, a předmětem studia se stal zejména po teroristických útocích z 11. září 2001. V posledním desetiletí západní země postupně akceptovaly fakt, že *state building* se stal jejich nevyhnutelnou odpovědností.⁵⁶ Ještě v prezidentské debatě v říjnu 2000 totiž kandidát na příštího amerického prezidenta George Bush prohlásil: „Nemyslím, že by naši vojáci měli být používáni k tomu, co někteří nazývají budováním států. Myslím, že naše armáda by měla bojovat a vyhrávat války.“⁵⁷

Fukuyama vysvětluje souvislost mezi budováním státu a terorismem tvrzením, že slabé nebo zhroubené státy jsou blízko kořenům mnoha nejvýznamnějších světových problémů, včetně chudoby, AIDS, pašování drog a terorismu. Právě po teroristických útocích z 11. září 2001 se Spojené státy a další země přestaly tvářit, že tyto problémy jsou pouze místního charakteru, a uznaly, že slabé státy jsou strategickou hrozbou. Vedle vojenských operací podniknutých po 11. září na sebe Spojené státy vzaly mnoho nových povinností spojených s *nation buildingem* a *state buildingem* v Afghánistánu a Iráku.⁵⁸ Zajímavým faktem tedy je, že ne silné, ale naopak slabé nebo zhroubené státy začaly být vnímány jako hrozba pro bezpečnost Spojených států a dalších (především západních) zemí. Terorismus jako přímou hrozbu pro bezpečnost obyvatel členských zemí NATO identifikuje i nová Strategická koncepce NATO z roku 2010.⁵⁹

Proces budování státu v Afghánistánu byl iniciován již mezinárodní konferencí v Bonnu v prosinci 2001, i když cílem bonnského procesu bylo zatím pouze vybudovat základní afghánské státní instituce, sestavit „interim“ a „transitional“ afghánskou vládu,

⁵⁵ Dobbins, James et al. *The beginner's guide to nation-building*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2007, str. xvii.

⁵⁶ Tamtéž, str. vi.

⁵⁷ Sehnálková, Jana. Podpora demokracie. In: Kozák, Kryštof a spol. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2009, str. 114.

⁵⁸ Fukuyama, Francis. *The Imperative of State-Building*. *Journal of Democracy*, Vol. 15, No. 2, April 2004, str. 18.

⁵⁹ *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*. Brussels: NATO Public Diplomacy Division, 2010, str. 11.

v letech 2004 a 2005 uskutečnit prezidentské a parlamentní volby a přijmout novou demokratickou ústavu.⁶⁰ Směřování a cíle state-buildingu v Afghánistánu nadále určovaly především mezinárodní konference, po Bonnu následovala další v roce 2004 v Berlíně, jejímž výstupem byl dokument Good Governance and Public Administration. Na konferenci v Londýně o dva roky později byl přijat dokument The Afghanistan Compact, který již konstatoval úplné dokončení cílů stanovených na konferenci v Bonnu (afghánská ústava byla přijata v lednu 2004). Afghanistan Compact stanovuje tři pilíře aktivit na období následujících pěti let (do konce roku 2010), kterými jsou 1. bezpečnost, 2. vládnutí, vláda práva a lidská práva a 3. ekonomický a sociální rozvoj.⁶¹ Za povšimnutí stojí, že v tomto dokumentu se vůbec nepíše o nutnosti výcviku afghánských sil.

Ačkoli je v Afghánistánu jedním z primárních úkolů provinčních rekonstrukčních týmů posilovat moc centrální afghánské vlády, což je v souladu s tím, že Afghánistán je podle ústavy unitárním státem,⁶² PRT spolupracují především s místními provinčními vládami. Soustředění *state buildingu* v Afghánistánu na úroveň provincií a komunit je zohledněno například v dokumentu americké vlády ze srpna 2009, který identifikuje problém přehlížení substátních úrovní a přílišné soustředění se na národní úroveň ze strany mezinárodních aktérů působících v Afghánistánu a požaduje jeho nápravu.⁶³ Millen také upozorňuje, že i povstalci operují na úrovni komunit, proto je zaměření na tuto úroveň státu (provincie) pochopitelné. Millen označuje práci PRT jako budování státu skrze zvládnutou decentralizaci. Tento postup zlepšuje celek tím, že vytváří podmínky pro to, aby jeho části prosperovaly.⁶⁴ Na nutnosti budování Afghánistánu „zdola“ (tzv. bottom-up přístup) se s Millenem shodne například i Věra Veselá z Ústavu mezinárodních vztahů, která na konferenci o Afghánistánu v říjnu loňského roku kritizovala snahu spojenců vybudovat Afghánistán a jeho instituce „shora“.⁶⁵

⁶⁰ Friis, Karsten. *The Politics of the Comprehensive approach. The Military, Humanitarian and State-Building Discourses in Afghanistan*. Norwegian Institute of International Affairs, str. 16. Dostupný z: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/4/1/5/3/9/pages415396/p415396-1.php [cit. 2012-03-25].

⁶¹ *The Afghanistan Compact. Building on Success, The London Conference on Afghanistan*. London: 31 January-1 February 2006, str. 1, 2. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/afghanistan_compact.pdf [cit. 2012-03-25].

⁶² Lister, Sarah. *Changing the Rules? State-Building and Local Government in Afghanistan*. Journal of Development Studies, Vol. 45, No. 6, July 2009, str. 993.

⁶³ *United States Integrated Civilian-Military Campaign Plan for Support to Afghanistan*. Embassy of the United States of America Kabul, Operation Enduring Freedom, U.S. Forces, Afghanistan. 10 August 2009.

⁶⁴ Millen, Raymond. Managing Provincial Reconstruction Activities. In: Kaufmann, Greg. *Stability Operations and State-Building: Continuities and Contingencies*. Carlisle: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, October 2008, str. 232.

⁶⁵ Veselá, Věra. Společenské změny v Afghánistánu po pádu Tálíbanu. Příspěvek přednesený na konferenci *Afghánistán 10 let poté... a co dál?* Americké centrum v Praze, 5. října 2011.

Kromě vojenských bojových operací, jejichž cílem je eliminace al-Káidy, se mezinárodní společenství v Afghánistánu snaží o vybudování funkčního státu. Jaké nástroje a strategie k tomu zvolilo, bude tématem příštích kapitol. Fukuyama poznamenává, že „Afghánistán nikdy nebyl státem v moderním slova smyslu“ a že „vyhlídky na vybudování moderního státu jsou více než nedobré.“⁶⁶

1.3 Alianční strategie pro Afghánistán

Na rekonstrukci konfliktem zničené země se podílí jak místní obyvatelstvo, tak mezinárodní aktéři. Pokud hovoříme o *state buildingu*, máme na mysli především mezinárodní aktéry, kteří budují cizí stát. V Afghánistánu tak jde o vojenské jednotky a civilní aktéry mezinárodního společenství podílející se na jeho rekonstrukci. Většina z nich včetně provinčních rekonstrukčních týmů spadá pod velení mise ISAF.

Mezinárodní společenství v Afghánistánu uplatňuje tzv. *comprehensive approach*, tedy komplexní, celostní přístup, někdy též označovaný jako „whole-of-government“ přístup nebo „unity of effort“.⁶⁷ V německém jazykovém prostředí je pro totéž často používán termín „vernetzte Sicherheit“. Podle Williamse je *comprehensive approach* aliančním pojetím krizového managementu a *state buildingu*, který je realizován provinčními rekonstrukčními týmy.⁶⁸

Prováděcí pokyn ke zlepšení „whole-of-government“ přístupu k rekonstrukci a stabilizaci postkonfliktních oblastí vydala jako jedna z prvních již v roce 2005 administrativa prezidenta George Bushe.⁶⁹ Jak již však bylo uvedeno výše, prezident Bush zastával názor, že američtí vojáci by měli především bojovat, ne budovat země. Ačkoli se okolnosti měnily směrem k uplatňování komplexního přístupu již za Bushova prezidentského období, strategii budování státu v Afghánistánu plně přijal až prezident Barack Obama.

Krizový management a zvládání situací, jež následují po ukončení konfliktu, označilo NATO ve své nejnovější Strategické koncepci z listopadu 2010 za jeden ze svých ústředních

⁶⁶ Fukuyama, Francis. *Budování státu podle Fukuyamy*. Praha: Alfa Publishing, 2004, str. 104.

⁶⁷ Friis, Karsten. *The Politics of the Comprehensive approach. The Military, Humanitarian and State-Building Discourses in Afghanistan*. Norwegian Institute of International Affairs. Dostupný z: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/4/1/5/3/9/pages415396/p415396-1.php [cit. 2012-03-25].

⁶⁸ Williams, M.J. *Empire Lite Revisited: NATO, the Comprehensive approach and State-building in Afghanistan*. International Peacekeeping, Vol. 18, No. 1, February 2011, str. 65. Dostupný z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13533312.2011.527513> [cit. 2012-04-01].

⁶⁹ *United States National Security Presidential Directive 44, Management of Interagency Efforts Concerning Reconstruction and Stabilization*. United States President, December 7, 2005. Dostupný z: <http://www.fas.org/irp/offdocs/nspd/nspd-44.html> [cit. 2012-04-01].

úkolů a principů.⁷⁰ Krizím a aspektům zvládnání krizí včetně stabilizace postkonfliktních situací a podpory rekonstrukce válkou zničených oblastí se věnuje celá kapitola alianční Strategické koncepce nazvaná Security through Crisis Management (Bezpečnost skrze krizový management). Strategie mise ISAF v Afghánistánu tak má oporu v klíčovém strategickém dokumentu Severoatlantické aliance. Kapitola Security through Crisis Management přímo uvádí, že zkušenosti z aliančních operací v Afghánistánu a na západním Balkáně jasně ukázaly nezbytnost komplexního politického, civilního a vojenského přístupu pro efektivní krizový management. Aliance se v této kapitole zavazuje spolupracovat s dalšími aktéry zapojenými do krizového managementu, což je nutné pro dosažení úspěchu při stabilizaci postkonfliktních situací.⁷¹ Právě v Afghánistánu, na jehož rekonstrukci se podílí tisíce vojáků, civilních zaměstnanců ministerstev, zaměstnanců nevládních organizací a dalších skupin, je spolupráce mezi těmito složkami nezbytně nutná. Severoatlantická aliance prostřednictvím *comprehensive approach* a provinčních rekonstrukčních týmů využívá existující vojenské a civilní kapacity svých členských zemí k řešení problémů spojených se *state buildingem*.⁷²

Komplexní přístup k řešení bezpečnostních otázek přijaly také všechny tři zkoumané země, USA, Německo i Česká republika. Komplexní přístup prostupuje všechny dokumenty německé vnější bezpečnostní politiky⁷³ a pojem „propojená bezpečnost“ byl v Německu zaveden Bílou knihou německé bezpečnostní politiky a budoucnosti Bundeswehru v roce 2006.⁷⁴ Také Bezpečnostní strategie České republiky uvádí, že „roste význam komplexního přístupu, který kombinuje vojenské a civilní nástroje... k předcházení hrozeb a zmírnění jejich negativních vlivů“.⁷⁵ *Comprehensive approach* prostupuje všemi americkými dokumenty týkajícími se bezpečnosti a zejména války v Afghánistánu. Mnoho z nich je zmíněno na různých místech této práce. Pro úplnost je dobré dodat, že na vývoji strategie *comprehensive approach* se velkou měrou podílela Velká Británie a její PRT v afghánské

⁷⁰ *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*. Brussels: NATO Public Diplomacy Division, 2010, str. 6.

⁷¹ Tamtéž, str. 6.

⁷² Williams, M.J. *Empire Lite Revisited: NATO, the Comprehensive approach and State-building in Afghanistan*. International Peacekeeping, Vol. 18, No. 1, February 2011, str. 76. Dostupný z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13533312.2011.527513> [cit. 2012-04-01].

⁷³ Eberle, Jakub. Politika vůči NATO. In: Prášil, Jan a kol. *Zahraniční politika Německa na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2011, str. 53.

⁷⁴ *Weißbuch 2006 zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr*. Berlin: Bundesministerium der Verteidigung, 2006, str. 24.

⁷⁵ *Bezpečnostní strategie České republiky 2011*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 8. září 2011, str. 7.

Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/bezpecnostni_strategie_cr/index.html [cit. 2012-04-01].

provincii Hílmand je jeho dobrým příkladem. Velká Británie také byla první zemí, která v Afghánistánu zřídila společné civilně-vojenské velitelství.⁷⁶

Severoatlantická aliance ve své Strategické koncepci píše o nutnosti prevence a managementu krizí odehrávajících se za jejími hranicemi, protože právě ony jsou přímou hrozbou pro bezpečnost Aliance.⁷⁷ NATO vyzdvihuje svoje jedinečné schopnosti v oblasti managementu konfliktů, zejména schopnost vyslat a udržovat na místě postkonfliktní rekonstrukce robustní vojenské jednotky, a zavazuje se dále rozvíjet doktrinní a vojenské schopnosti pro expediční operace, včetně operací protipovstaleckých, stabilizačních a rekonstrukčních.⁷⁸ V neposlední řadě Strategická koncepce NATO zdůrazňuje výcvik a budování místních sil a aspekt civilistů zapojených spolu s vojáky do postkonfliktní rekonstrukce a nutnost jejich lepšího vzájemného propojení. NATO nepopírá důležitost civilistů pro krizový management, chce však dosáhnout pouze skromných (omezených) schopností v této oblasti. Civilní schopnosti pro krizové situace mají vyvinutější jiní aktéři mezinárodního společenství, například Evropská unie. Strategická koncepce NATO tak zavazuje alianční země ke zlepšení integrovaného civilně-vojenského plánování a k výcviku civilních specialistů před jejich vysláním do mise. Výcvik místních sil je potřebný pro co nejrychlejší předání odpovědnosti za bezpečnostní situaci v místě do rukou místních představitelů.⁷⁹

Severoatlantická aliance přijetím strategie *comprehensive approach* dala najevo, že vojenské prostředky nestačí k úspěšnému vyřešení konfliktu, což se potvrzuje především v Afghánistánu. Civilní experti v oblasti budování institucí, rozvoje, vládnutí, justice a policie jsou pro schopnosti NATO stabilizovat a rekonstruovat válkou poničené země klíčoví. Právě tito experti jsou součástí provinčních rekonstrukčních týmů – v nich se odráží *comprehensive approach* Severoatlantické aliance k řešení situace v Afghánistánu. „Nejen že *comprehensive approach* dává smysl, on je také nezbytný. NATO musí úžeji spolupracovat s civilními

⁷⁶ *The Comprehensive approach: the point of war is not just to win but to make a better peace: Government response to the Committee's Seventh Report of Session 2009–10.* UK House of Commons, Defence Committee. 27 July 2010, str. 2. Dostupný z:

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmdfence/347/347.pdf> [cit. 2012-03-25].

⁷⁷ *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization.* Brusel: NATO Public Diplomacy Division, 2010, str. 19.

⁷⁸ Tamtéž, str. 21.

⁷⁹ Tamtéž, str. 21, 22.

partnery v místě konfliktu a na politické úrovni“ uvedl k tématu generální tajemník NATO Anders Fogh Rasmussen.⁸⁰

Komplexní přístup k rekonstrukci a všem operacím prováděným pod hlavičkou sil ISAF v Afghánistánu, který propojuje civilní a vojenské úsilí mezinárodního společenství o zlepšení situace této země, přijala Severoatlantická aliance na svém summitu v Bukurešti v dubnu 2008 v podobě dokumentu ISAF's Strategic Vision.⁸¹ V něm vyzdvihla propojenost trvalé bezpečnosti a rozvoje („trvalá bezpečnost nemůže být bez rozvoje a rozvoj nemůže být bez bezpečnosti“).⁸² Podle tohoto dokumentu vyžaduje úspěch mise v Afghánistánu komplexní přístup k bezpečnosti, vládnutí a rozvojovému úsilí a komplexní přístup je nezbytný také mezi místními a mezinárodními partnery podporujícími afghánskou vládu.⁸³ Aliance tak po letech snažení o rekonstrukci Afghánistánu dospěla k závěru, že pro úspěch mise ISAF je zapotřebí zlepšit spolupráci všech zainteresovaných aktérů a že pouze při lepší spolupráci mezi vojenskými a civilními složkami může být dosaženo stabilizace této země. Rámcem pro spolupráci mezi Afghánistánem a mezinárodním společenstvím je dokument The Afghanistan Compact schválený na konferenci v Londýně v roce 2006.⁸⁴ Alianční strategie *comprehensive approach* odráží jednotný alianční přístup ke spojení bezpečnosti a rozvoje.⁸⁵ K této změně v přístupu došlo po zhodnocení prvních let války v Afghánistánu, kdy v zemi probíhaly dvě oddělené mise – protiteroristická a stabilizační a rekonstrukční.⁸⁶ Toto vedení války na dvou frontách se ukázalo jako kontraproduktivní, a proto Aliance dospěla k přijetí komplexního přístupu k afghánskému konfliktu, který oba přístupy spojil do jednoho.

Na summitu NATO ve Štrasburku a Kehlenu v dubnu 2009 vydali státníci členských zemí NATO Deklaraci o Afghánistánu, ve které se zavázali k jeho dlouhodobé podpoře a konstatovali, že Afghánistán zůstává alianční klíčovou prioritou.⁸⁷ Deklarace navazuje na

⁸⁰ A „*Comprehensive approach*“ to crisis management. NATO. Dostupný z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_51633.htm [cit. 2012-03-24].

⁸¹ *ISAF's Strategic Vision*. Declaration by the Heads of State and Government of the Nations contributing to the UN-mandated NATO-led International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan. 3 April 2008. Dostupný z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8444.htm [cit. 2012-03-24].

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ *The Afghanistan Compact*. The London Conference on Afghanistan, 31 January-1 February 2006. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/afghanistan_compact.pdf [cit. 2012-03-24].

⁸⁵ Adams, Natasha T. *Policy Options for State-Building in Afghanistan: The Role of NATO PRTs in Development in Afghanistan*. SAIS, 13 May 2009, str. 6. Dostupný z: http://www.sais-jhu.edu/academics/regional-studies/southasia/pdf/Role_NATO_PRT_Afghanistan_ADAMS.pdf [cit. 2012-03-24].

⁸⁶ Tamtéž, str. 7.

⁸⁷ Někteří experti však s tímto tvrzením nesouhlasí, například profesor Stefan Fröhlich z Friedrich-Alexander Universität v Erlangen-Nürnberg se domnívá, že Afghánistán by neměl být prioritou transatlantického společenství. Uvedl to v Bonnu na International Afghanistan Student Conference 4.12.2011.

ISAF's Strategic Vision a zdůrazňuje, že dlouhodobý alianční závazek vůči Afghánistánu, afghánské vedení, *comprehensive approach* a zapojení zemí regionu do řešení afghánského konfliktu zůstávají čtyřmi základními principy mezinárodního úsilí v Afghánistánu. Dokument dále zdůrazňuje nutnost většího zapojení civilních expertů do obnovy Afghánistánu a zmiňuje také příspěvek provinčních rekonstrukčních týmů k budování stability této země a nutnost spojení jejich činnosti s prioritami afghánské vlády.⁸⁸ Deklarace zřizuje Výcvikovou misi NATO v Afghánistánu (NATO Training Mission – Afghanistan, NTM-A) v rámci sil ISAF, jejímž úkolem je výcvik afghánské armády a policie. Dále jsou pro výcvik Afghánské národní armády v souladu s Deklarací zřizovány poradní a výcvikové OMLT týmy,⁸⁹ z nichž jeden vede také Česká republika v provincii Wardak.⁹⁰

Jak uvádí Natasha Adams, provinční rekonstrukční týmy jsou hlavním nástrojem sil ISAF pro implementaci komplexního přístupu v Afghánistánu.⁹¹ Spojují v sobě civilní i vojenský prvek strategie *comprehensive approach* a jejich hlavním úkolem je prostřednictvím jejich projektů umožnit rozvoj v afghánských provinciích, kde by jinak čistě civilní rozvojové organizace jen těžko působily kvůli špatné bezpečnostní situaci.

1.3.1 Generál McChrystal doporučuje COIN

Na začátku léta 2009 požádal americký ministr obrany Robert Gates o vypracování celkového hodnocení situace v Afghánistánu. K žádosti se později připojil i odcházející vrchní velitel aliančních sil v Evropě generál Bantz Craddock a generální tajemník NATO Jaap de Hoop Scheffer. Vypracováním zprávy byl pověřen vrchní velitel sil ISAF generál Stanley McChrystal. Jeho zpráva s názvem Commander's Initial Assessment byla vydána 30. srpna 2009 a ještě týž den unikla do médií. Podle McChrystala mezinárodní společenství v Afghánistánu může dosáhnout svých deklarovaných cílů i přes celkově se zhoršující situaci, potřebuje k tomu však navýšit počet svých vojáků v silách ISAF. Pouhé soustředění se na posílení jednotek však podle McChrystala nestačí, nutná je významná změna dosavadní

⁸⁸ *Summit Declaration on Afghanistan*. Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Strasbourg/Kehl on 4 April 2009. Dostupný z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_52836.htm?mode=pressrelease [cit. 2012-03-30].

⁸⁹ OMLT - Operational Mentoring and Liaison Team

⁹⁰ Více informací: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/afghanistan-wardak/afghanistan-wardak-46900/>

⁹¹ Adams, Natasha T. *Policy Options for State-Building in Afghanistan: The Role of NATO PRTs in Development in Afghanistan*. SAIS, 13 May 2009, str. 8. Dostupný z: http://www.sais-jhu.edu/academics/regional-studies/southasia/pdf/Role_NATO_PRT_Afghanistan_ADAMS.pdf [cit. 2012-03-24].

alianční strategie.⁹² McChrystal navrhuje, aby jednotky ISAF vedly civilně-vojenskou protipovstaleckou (counterinsurgency, COIN) kampaň zaměřenou na afghánskou populaci s cílem získat si „srdce a mysl“ Afghánců. Zároveň si však uvědomuje, že jednotky ISAF jsou konvenčními silami špatně uzpůsobenými pro takový druh kampaně.⁹³ Generál ve své hodnotící zprávě kvituje Obamův záměr zvýšit spolupráci mezi koaličními a afghánskými silami a souhlasí s Obamovým závěrem, že afghánská mise byla dlouhé roky opomíjena kvůli souběžně probíhajícímu konfliktu v Iráku.⁹⁴ Všechna tato doporučení reflektují úlohu provinčních rekonstrukčních týmů, jež jsou prodlouženou rukou sil ISAF a prostřednictvím svých projektů se snaží zlepšit životní podmínky afghánského obyvatelstva a získat ho na svoji stranu. PRT jsou důležitým prvkem protipovstalecké strategie.

Mezinárodní společenství se v této době rozhodovalo, jakou zvolí strategii vůči konfliktu v Afghánistánu. Mělo v zásadě na výběr ze dvou možností, které ve svém článku „Jak dál v Afghánistánu: Nová strategie či nové iluze?“ analyzuje Tomáš Karásek. Buď „pokračovat v úsilí o obnovení bezpečnosti v zemi, porážku Talibanu, likvidaci zbylých struktur teroristické sítě al-Kaida a ustavení životaschopného, demokratického afghánského státu“ nebo „opuštění ambiciózního cíle budování afghánského státu, omezení mezinárodní vojenské přítomnosti a soustředění se na úkoly boje s terorismem“.⁹⁵ Americká administrativa a Severoatlantická aliance stály před volbou, zda v Afghánistánu vést komplexní protipovstaleckou kampaň nebo se zaměřit pouze na boj s Talibanem a al-Kaidou omezením se na kampaň protiteroristickou (counterterrorism, CT) – a následné rychlé stažení mezinárodních jednotek ze země. Generál McChrystal ve své srpnové zprávě však ve skutečnosti oba postupy spojuje.

1.3.2 Obama ve West Pointu přijímá COIN jako strategii pro Afghánistán

Odpověď na otázku, jak bude mezinárodní společenství dál pokračovat v Afghánistánu, poskytl americký prezident Barack Obama 1. prosince 2009 ve svém druhém projevu k nové strategii pro Afghánistán na americké vojenské akademii ve West Pointu. V ní zdůraznil, že zatímco válku v Iráku se daří dovést do „zodpovědného“ konce, situace

⁹² McChrystal, Stanley. *Commander's Initial Assessment*. Headquarters International Security Assistance Force Kabul, Afghanistan, 30 August 2009, str. 1-1. Dostupný z: http://media.washingtonpost.com/wp-srv/politics/documents/Assessment_Redacted_092109.pdf?sid=ST2009092003140 [cit. 2012-03-30].

⁹³ Tamtéž, str. 1-2.

⁹⁴ Tamtéž, str. 2-1.

⁹⁵ Karásek, Tomáš. *Jak dál v Afghánistánu: Nová strategie či nové iluze?* Natoaktual.cz, 2. listopadu 2009. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/jak-dal-v-afghanistanu-nova-strategie-ci-nove-iluze-f8j-na-analyzy.aspx?c=A091102_104646_na_analyzy_m02 [cit. 2012-03-31].

v Afghánistánu se zhoršila. Vinu přičítá zejména nedostatečnému personálnímu obsazení mise v Afghánistánu a srovnává, že zatímco v lednu 2009 působilo v Afghánistánu 32 000 Američanů, v Iráku jich v dobách nejtvrdějších bojů bylo 160 000. Zároveň však hovoří i o nutnosti lepší koordinace mezi vojenskými a civilními zástupci mezinárodního společenství v Afghánistánu a o zlepšení výcviku ANSF, který by měl umožnit začátek předávání zodpovědnosti za bezpečnost afghánských oblastí do rukou Afghánců a stahování mezinárodních jednotek ze země od července 2011.⁹⁶ V tomto projevu tak poprvé došlo ke stanovení termínu začátku stahování jednotek ISAF z Afghánistánu, což bylo vnímáno rozporuplně i mezi členy Obamova kabinetu. Proti oznámení jakýchkoli termínů stahování koaličních sil byl například americký ministr obrany Robert Gates i velitel sil ISAF generál Stanley McChrystal.⁹⁷ Z Obamovy strany tak šlo spíše o politický krok směřovaný vůči domácím voličům unaveným z dlouholeté afghánské války. Již v projevu Obama přislíbil poslat do Afghánistánu dalších 30 000 amerických vojáků s tím, že je přesvědčen, že bezpečnost Spojených států je spojena s bezpečností Afghánistánu a Pákistánu.⁹⁸ Vyslání posil se očekávalo i od aliančních spojenců. Generální tajemník NATO Anders Fogh Rasmussen vyjádřil Obamovu plánu podporu, zdůraznil, že se nejedná o americkou válku ale o multilaterální misi NATO, a přislíbil, že Aliance vyšle v roce 2010 do Afghánistánu posily čítající nejméně 5 000 vojáků.⁹⁹

Jednotky ISAF se řídí strategií založenou na „NATO Comprehensive Strategic and Political-Military Plan“ a implementovanou prostřednictvím (mimo jiné) Operačního plánu ISAF 38302 (ISAF OPLAN). Ten stanovuje, že jednotky ISAF v partnerství s afghánskou vládou a mezinárodním společenstvím provádějí komplexní, na obyvatelstvo zaměřené, protipovstalecké operace k ochraně afghánského obyvatelstva, neutralizaci povstaleckých sítí,

⁹⁶ *Remarks by the President in Address to the Nation on the Way Forward in Afghanistan and Pakistan.* Eisenhower Hall Theatre, United States Military Academy at West Point, West Point, New York, 1 December 2009. Dostupný z: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-address-nation-way-forward-afghanistan-and-pakistan> [cit. 2012-03-31].

⁹⁷ Bumiller, Elisabeth. *Obama Team Defends Policy on Afghanistan.* The New York Times, December 2, 2009. Dostupný z: http://www.nytimes.com/2009/12/03/world/asia/03policy.html?_r=1 [cit. 2012-03-31].

⁹⁸ *Remarks by the President in Address to the Nation on the Way Forward in Afghanistan and Pakistan.* Eisenhower Hall Theatre, United States Military Academy at West Point, West Point, New York, 1 December 2009. Dostupný z: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-address-nation-way-forward-afghanistan-and-pakistan> [cit. 2012-03-31].

⁹⁹ *Monthly press conference by NATO Secretary General Anders Fogh Rasmussen,* 2 December 2009. Dostupný z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_59619.htm [cit. 2012-04-01].

rozvoji afghánských bezpečnostních sil, podpoře ustavení legitimní vlády a udržitelných socio-ekonomických institucí.¹⁰⁰

Klíčovými body Obamova projevu k afghánské strategii bylo navýšení počtu amerických vojáků v Afghánistánu o 30 000¹⁰¹, stanovení začátku stahování amerických sil z této země v červenci 2011 v závislosti na místních podmínkách, spolupráce s OSN a Afghánci na zefektivnění civilní strategie, nárůst počtu civilních expertů v Afghánistánu (civilian surge), lepší civilně-vojenská koordinace amerických agentur a spolupráce s Pákistánem. Mimoto stanovil výcvik afghánských sil prioritou mezinárodního společenství v Afghánistánu a hovořil i o nutnosti boje s korupcí a možnosti nabídnout pomocnou ruku Talibancům, kteří se vzdají násilí a budou ochotni respektovat lidská práva svých spoluobčanů.¹⁰² Obama také uvedl, že toto spojení komplexní protipovstalecké strategie s taktikou protiteroristického boje bude Američany ročně stát 30 miliard dolarů.¹⁰³

Prezident Obama přijal strategii COIN a s ní implicitně odhodlání neopouštět stanovené cíle, kterých chce mezinárodní společenství v Afghánistánu dosáhnout. Ačkoli se o COIN hovoří jako o Obamově strategii, již v roce 2006 vydala americká armáda polní manuál o protipovstaleckém boji.¹⁰⁴ Důrazem na propojení civilní a vojenské složky je však „tato strategie do značné míry novátorská“.¹⁰⁵ Protipovstaleckou směrnicí jednotkám ISAF vydal jejich vrchní velitel generál McChrystal.¹⁰⁶ Ačkoli je nedatovaná, musela vyjít v době jeho výkonu funkce velitele ISAF, tedy mezi 15. červnem 2009 a 23. červnem 2010.¹⁰⁷ McChrystal v ní varuje před konvenčním způsobem vedení války v Afghánistánu s tím, že zabitím dvou

¹⁰⁰ *Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces*. U.S. Department of Defense, 13 April 2011, str. 7.

¹⁰¹ Podle polního manuálu o protipovstaleckém boji *The U.S. Army/Marine Corps Counterinsurgency Field Manual (FM 3-24)* by však pro vedení efektivní protipovstalecké kampaně bylo pro celý Afghánistán zapotřebí 460 000 až 575 000 koaličních vojáků.

¹⁰² *White Paper of the Interagency Policy Group's Report on U.S. Policy toward Afghanistan and Pakistan*, 27 March 2009. Dostupný z: http://www.whitehouse.gov/assets/documents/Afghanistan-Pakistan_White_Paper.pdf [cit. 2012-04-01].

¹⁰³ *Remarks by the President in Address to the Nation on the Way Forward in Afghanistan and Pakistan*. Eisenhower Hall Theatre, United States Military Academy at West Point, West Point, New York, 1 December 2009. Dostupný z: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-address-nation-way-forward-afghanistan-and-pakistan> [cit. 2012-03-31].

¹⁰⁴ *The U.S. Army/Marine Corps Counterinsurgency Field Manual (FM 3-24)*. Washington DC: Headquarters, Department of the Army, Headquarters United States Marine Corps, 15 December 2006. Dostupný z: <http://www.fas.org/irp/doddir/army/fm3-24.pdf> [cit. 2012-04-01].

¹⁰⁵ Zelinka, Petr. *Novátorská Obamova strategie pro Afghánistán a Pákistán – cesta správným směrem?* Natoaktual.cz, 6. dubna 2009. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/novatorska-obamova-strategie-pro-afghanistan-a-pakistan-cesta-spravnym-smerem-gc0/na_analyzy.aspx?c=A090406_110335_na_analyzy_m02 [cit. 2012-04-01].

¹⁰⁶ *ISAF Commander's Counterinsurgency Guidance*. Headquarters ISAF Kabul Afghanistan. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/official_texts/counterinsurgency_guidance.pdf [cit. 2012-04-01].

¹⁰⁷ <http://www.isaf.nato.int/en/about-isaf/leadership/general-stanley-a.-mcchrystal.html> [cit. 2012-04-01].

povstalců z deseti si mezinárodní společenství vytvoří dvacet dalších nepřátel, protože příbuzní dvou zabitých se budou chtít pomstít. Upřednostňuje proto taktiku, v jejímž centru bude ochrana afghánské populace a její co největší zapojení do state-buildingových projektů. Toto úsilí se často označuje pojmem afghanizace (projektů...) a McChrystal v tomto ohledu cituje afghánské přísloví „Pro co se potíš, to také chráníš“.¹⁰⁸ Mezinárodním jednotkám klade za úkol věnovat 95 % jejich času budováním vztahů s afghánskými představiteli.¹⁰⁹ Tradiční válčení a protipovstalecký boj tak do určité míry přestaly být vnímány jako neslučitelné aktivity.¹¹⁰

Protipovstalecká kampaň je součástí komplexního přístupu k afghánskému konfliktu, protože se zaměřuje na obyvatelstvo (Obamou a Rasmussenem přislíbené posily měly především zajišťovat bezpečnost v deseti klíčových populačních centrech Afghánistánu, mezi nimi v Kábulu, Kandaháru, Kunduzu, Herátu ad.)¹¹¹ a její úspěch se dá do velké míry měřit úspěchem ve výcviku a vyzbrojování místních sil, které posléze musejí být schopny udržet afghánská území bez přítomnosti Talibanu. Populárním shrnutím taktiky COIN je „vyčistit-udržet-budovat“ (clear-hold-build), k němuž někteří v případě Obamovy strategie pro Afghánistán přidávají čtvrtý úkol „předat“ (transfer) Afgháncům. Civilní experti usilující o zlepšení životních podmínek místního obyvatelstva, tedy budující daný stát, jsou nedílnou součástí protipovstalecké strategie, protože, jak vysvětluje Friis: „Pokud nikdo ‚nebuduje‘, zatímco armáda ‚udržuje‘, COIN selže.“¹¹²

¹⁰⁸ ISAF Commander's Counterinsurgency Guidance. Headquarters ISAF Kabul Afghanistan. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/official_texts/counterinsurgency_guidance.pdf [cit. 2012-04-01].

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 7.

¹¹⁰ Wipfli, Ralph, Metz, Steven. *COIN of the Realm: U.S. Counterinsurgency Strategy*. Strategic Studies Institute, The Brookings Institution, 22 October 2007. Dostupný z: <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/pub846.pdf> [cit. 2012-04-01].

¹¹¹ Fair, Christine C. „Clear, Build, Hold, Transfer“: Can Obama's Afghan Strategy Work? *Asian Affairs: An American Review*, Vol. 37, 2010, str. 116. Dostupný z: http://home.comcast.net/~christine_fair/pubs/ClearHoldBuild_Fair.pdf [cit. 2012-04-07].

¹¹² Friis, Karsten. *The Politics of the Comprehensive approach. The Military, Humanitarian and State-Building Discourses in Afghanistan*. Norwegian Institute of International Affairs, str. 9, 10, 11. Dostupný z: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/4/1/5/3/9/pages415396/p415396-1.php [cit. 2012-03-25].

2 Provinční rekonstrukční týmy jako nástroj *state buildingu* v Afghánistánu

Ačkoli jsou provinční rekonstrukční týmy diskutovaným tématem zejména v posledním desetiletí v souvislosti s Afghánistánem a Irákem, koncept civilně-vojenské spolupráce při postkonfliktní rekonstrukci a budování státu je mnohem starší.

Získání „srdcí a myslí“ (win hearts and minds) obyčejných Afghánců, které je zastřešujícím cílem všech PRT, je znovuobjevením souvislosti mezi rozvojem a protipovstaleckým bojem. Původ této strategie lze vysledovat v 60. letech 20. století v konfliktech v Malajsku a na Borneu, kde se britská armáda pomocí civilně-vojenských týmů snažila porazit komunistické povstalce. Slova o získání srdcí a myslí místních obyvatel poprvé použil polní maršál Sir Gerald Templer, který vedl britské jednotky v Malajsku.¹¹³

Současným provinčním rekonstrukčním týmům se podobaly i v Alžírsku operující francouzské Sections Administratives Spécialisées (SAS), jejichž úkolem byla podpora místní vlády, justice, infrastruktury a zemědělství.¹¹⁴

Za předchůdce dnešních PRT se dají považovat americké týmy The Civil Operations and Rural Development Support (CORDS) působící v 70. letech 20. století ve Vietnamu.¹¹⁵ Jejich úkolem bylo podporovat rozvoj jihovietnamského venkova a civilní operace probíhající v zemi. CORDS měly integrovat americké civilní (civilní agentury jako CIA, USAID a U.S. Information Service zřídily v Jižním Vietnamu své programy) a vojenské aktéry, mezi nimiž panoval nedostatek koordinace. Jak vojáci, tak civilisté přitom ve Vietnamu usilovali o zlepšení bezpečnostní situace na místní úrovni, o distribuci jídla a léků a o implementaci dlouhodobých reforem typu redistribuce půdy. V týmech CORDS byli civilisté integrováni do vojenských štábů a všichni úzce spolupracovali se svými jihovietnamskými protějšky. Ačkoli smysl CORDS byl převážně vojenský, jejich členové byli především civilisti, a dají se proto považovat za první formalizovanou formu civilně-vojenské spolupráce. Jsou tedy předchůdci dnešních PRT v Afghánistánu.¹¹⁶ V týmech CORDS sloužily stovky příslušníků Foreign Service Officers, které do Vietnamu vyslalo americké ministerstvo zahraničí. Tito lidé před

¹¹³ Slim, Hugo. *With or Against? Humanitarian Agencies and Coalition Counter-Insurgency*. Refugee Survey Quarterly, Vol. 23, No. 4, 2004, str. 39. Dostupný z: <http://www.upf.edu/iuhjvv/pdf/arrels/dossier/duffield/duffield3.pdf> [cit. 2012-03-25].

¹¹⁴ Cassidy, Robert M. *The Long Small War: Indigenous Forces for Counterinsurgency*. Parameters, Summer 2006, str. 54, 55. Dostupný z: <http://www.carlisle.army.mil/usawc/parameters/Articles/06summer/cassidy.pdf> [cit. 2012-04-15].

¹¹⁵ Sidell, Chris. *The Origins of the Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan*. Oxford Brookes University, 2008, str. 33. Dostupný z: <http://oisd.brookes.ac.uk/architecture/cendep/dissertations/ChrisSidell.pdf> [cit. 2012-04-15].

¹¹⁶ Tamtéž, str. 33, 34.

vysláním absolvovali čtyř až šestiměsíční jazykový kurz vietnamštiny a místních specifik, poté na místě sloužili osmnáct měsíců až dva roky. CORDS disponovaly vlastními finančními prostředky na rozvojovou práci.¹¹⁷

Až do 90. let minulého století nebyly humanitární činnosti zahrnuty v mandátech peacekeepingových misí. Situace se změnila po vydání zprávy Agenda pro mír generálního tajemníka OSN Butruse Butruse Gálího v roce 1992 a po Zprávě panelu k mírovým operacím OSN z roku 2000 (tzv. Brahimiho zpráva).¹¹⁸ Oba dokumenty hovořily o nutnosti většího zapojení Západních zemí do peacekeepingových misí a o jejich větším podílu na stabilizaci a rekonstrukci postkonfliktních oblastí. Mise OSN v Afghánistánu (UNAMA, United Nations Assistance Mission to Afghanistan) byla první operací po vydání Brahimiho zprávy s výrazným zaměřením na rekonstrukci. Od PRT však vyžadovala spíše zapojení do reformy afghánského bezpečnostního sektoru než projekty zaměřené na rekonstrukci země.¹¹⁹

2.1 Vznik a cíle PRT v Afghánistánu

Podoba současných PRT v Afghánistánu se vyvinula z Coalition Humanitarian Liaison Cells (Koaličních buněk pro humanitární spolupráci) založených v roce 2002, které operovaly v rámci operace Trvalá svoboda pod Joint Civil-Military Operations Task Force. Tyto vojenské týmy přezdívané „Chiclets“ čítaly pouze deset až dvanáct členů Army Civil Affairs (CA) vojáků a poskytovaly informace o humanitárních potřebách místních lidí, koordinovaly rozdělování pomoci, implementovaly malé projekty a navázaly spolupráci s UNAMA a nevládními organizacemi fungujícími v Afghánistánu. Později se k nim připojili zástupci amerického ministerstva zahraničí a USAID.¹²⁰

První koncept Společných regionálních týmů (Joint Regional Teams) se v listopadu 2002 vyvinul do Dočasných rekonstrukčních týmů (Provisional reconstruction Teams). První z nich začal ještě v roce 2002 fungovat v Gardezu, hlavním městě provincie Paktia. Začátkem roku 2003 byly zřízeny další v Kunduzu, Bamjánu, Mazar-e-Šarífu, Kandaháru a Herátu. Po několika měsících bylo jejich jméno změněno na konečnou podobu Provinční rekonstrukční

¹¹⁷ Perito, Robert M. *The U.S. Experience with Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Lessons Identified*. Washington, DC: United States Institute of Peace, Special Report 152, October 2005, str. 14. Dostupný z: <http://www.usip.org/publications/us-experience-provincial-reconstruction-teams-afghanistan-lessons-identified> [cit. 2012-04-16].

¹¹⁸ Sidell, Chris. *The Origins of the Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan*. Oxford Brookes University, 2008, str. 30. Dostupný z: <http://oisd.brookes.ac.uk/architecture/cendep/dissertations/ChrisSidell.pdf> [cit. 2012-04-16].

¹¹⁹ Tamtéž, str. 46, 50.

¹²⁰ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 4.

týmy (Provincial Reconstruction Teams). Tuto změnu názvu požadoval afghánský prezident Hamid Karzái, který prohlásil, že zatímco warlordi vládou regionům, guvernéri vládou provinciím. Slovo „rekonstrukční“ v názvu PRT zase odkazuje na důraz, jenž je těmito týmy kladen na obnovu Afghánistánu.¹²¹ Výběr míst působení prvních PRT byl politický - měl Američanům a centrální afghánské vládě zajistit přítomnost v klíčových místech Afghánistánu a v oblastech všech čtyř hlavních afghánských etnických skupin.¹²² Zároveň se jednalo o místa se špatnou bezpečnostní situací, která znemožňovala působení humanitárních organizací.¹²³ Když v srpnu 2003 převzalo NATO velení nad jednotkami ISAF, začalo přebírat i velení nad americkými PRT. Všechna PRT jsou pod velením ISAF od října 2006. Dva měsíce poté, 13. října 2003, vydala Rada bezpečnosti OSN rezoluci č. 1510 umožňující působení sil ISAF i mimo Kábul.¹²⁴ Právě PRT byly nástrojem tohoto rozšíření sil ISAF do celého Afghánistánu. Spolu s tím začaly i další koaliční země přebírat odpovědnost za vedení dosud amerických PRT spadajících pod operaci Trvalá svoboda. První PRT převzal od USA Nový Zéland. K předání tohoto PRT v Bamjánu došlo v září 2003. Prvním PRT zřízeným již pod hlavičkou ISAF byl německý PRT ve Fajzabádu.¹²⁵

Nástup provinčních rekonstrukčních týmů na afghánskou scénu byl spojen s přechodem z třetí fáze (fáze stabilizace) operace Trvalá svoboda do její čtvrté fáze (rekonstrukční fáze). V té době také přestala mezinárodní koalice v Afghánistánu používat termínu válka s terorismem a nahradila jej spojením protipovstalecký boj.¹²⁶ Se vznikem prvních amerických PRT v Afghánistánu vydalo americké velvyslanectví v Kábulu dokument Principy pracovní spolupráce PRT s UNAMA, nevládními organizacemi a místní vládou,¹²⁷ který stanovil tři hlavní úkoly PRT. Jsou jimi podpora centrální afghánské vlády, zlepšování

¹²¹ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 4.

¹²² Perito, Robert M. *The U.S. Experience with Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Lessons Identified*. Washington, DC: United States Institute of Peace, Special Report 152, October 2005, str. 14. Dostupný z: <http://www.usip.org/publications/us-experience-provincial-reconstruction-teams-afghanistan-lessons-identified> [cit. 2012-04-16].

¹²³ *Afghanistan Provincial Reconstruction Teams*. Bagram Airfield, U.S. Air Force, 5 January 2011. Dostupný z: <http://www.bagram.afcent.af.mil/library/factsheets/factsheet.asp?id=4652> [cit. 2012-04-18].

¹²⁴ *UN Security Council Resolution 1510*. 13 October 2003. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/topics/mandate/unscr/resolution_1510.pdf [cit. 2012-04-18].

¹²⁵ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 5.

¹²⁶ Sidell, Chris. *The Origins of the Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan*. Oxford Brookes University, 2008, str. 51. Dostupný z: <http://oisd.brookes.ac.uk/architecture/cendep/dissertations/ChrisSidell.pdf> [cit. 2012-04-18].

¹²⁷ Principles Guiding PRT Working Relations with UNAMA, NGOs and Local Government

bezpečnosti (včetně reformy bezpečnostního sektoru) a rekonstrukce.¹²⁸ Kromě projektů směřujících k naplnění těchto tří dlouhodobých cílů, podnikají PRT také tzv. projekty rychlého dopadu (Quick Impact Projects), jež jsou prostředkem k získání srdcí a myslí místních obyvatel. Jedná se o projekty, které pomáhají místním lidem vyřešit jejich aktuální palčivé problémy – například zajištěním pokrývek, jídla, psacích potřeb. Nejedná se tedy o rekonstrukční projekty.¹²⁹ Úkolem PRT tak bylo zaplnit tzv. *security-development gap*, neboli vypořádat se s *security-development dilemma*, které vzniklo poté, co byly v dané oblasti zastaveny bojové operace, oblast byla víceméně vojensky zajištěna, nicméně nedošlo v ní nastartování rekonstrukčního procesu kvůli absenci humanitárních a nevládních organizací, které se zde kvůli nestabilní situaci obávaly pracovat. V oblasti tak fungovaly pouze vojenské jednotky a v případě jejich stažení hrozilo nebezpečí, že se místo opět dostane pod moc povstalců. PRT měly tento problém řešit, protože jejich vojenská část zajišťuje bezpečnost civilním expertům pracujícím na rekonstrukčních projektech, kteří tak mohou pracovat i v nestabilním prostředí. PRT měly zároveň vyřešit tzv. *civil-military gap*, protože civilisty i vojáky přímo integrují do jedné jednotky.¹³⁰

Všechny tři dlouhodobé úkoly PRT byly schváleny Výkonnou řídicí komisí PRT (The PRT Executive Steering Committee), jíž předsedá afghánský ministr vnitra. Tato komise je platformou pro výměnu názorů mezi afghánskými ministerstvy, misí UNAMA, silami ISAF, americkými vojenskými veliteli a představiteli zemí přispívajících na rekonstrukci Afghánistánu. Komisi však chyběla pravomoc řídit či koordinovat operace provinčních rekonstrukčních týmů, protože ty byly prováděny podle priorit dárcovských zemí.¹³¹ Tento nedostatek pravomocí PRT Executive Steering Committee potvrzuje základní hypotézu diplomové práce, že v práci jednotlivých PRT se odráží postoj jejich zřizovatelských zemí ke *state buildingu* v Afghánistánu. Jak Perito dále upřesňuje, každá ze „sponzorských“ zemí měla volnou ruku při interpretaci všeobecných směrnic pro práci PRT a mohla si určovat, jaké

¹²⁸ Stapleton, Barbara J. *The Provincial Reconstruction Team Plan in Afghanistan: A New Direction?* Bonn, May 2003, str. 1. Dostupný z: <http://www.ag-afghanistan.de/arg/arp/stapleton.pdf> [cit. 2012-05-03].

¹²⁹ Lang, Kateřina. „*I malá pomoc má velkou cenu*,“ říká Lada Kovářová. *Army.cz*, 23. dubna 2010. Dostupný z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/afghanistan-Lógar/zpravodajstvi/i-mala-pomoc-ma-velkou-cenu--rika-lada-kovarova-39237/> [cit. 2012-04-18].

¹³⁰ Uesugi, Yuji. *Provincial Reconstruction Teams (PRTs) in Afghanistan: Filling the Gaps in Peacebuilding*. Graduate School for International Development and Cooperation, Hiroshima University, str. 175. Dostupný z: <http://home.hiroshima-u.ac.jp/heiwa/Pub/E23/09uesugifinal.pdf> [cit. 2012-04-22].

¹³¹ Perito, Robert M. *The U.S. Experience with Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Lessons Identified*. Washington, DC: United States Institute of Peace, Special Report 152, October 2005, str. 2. Dostupný z: <http://www.usip.org/publications/us-experience-provincial-reconstruction-teams-afghanistan-lessons-identified> [cit. 2012-04-18].

projekty bude její PRT vykonávat – podle vlastních národních priorit a místních podmínek.¹³² Všechny projekty PRT by však měly odpovídat a naplňovat cíle rozvoje určené v afghánských dokumentech týkajících se rozvoje, jimiž jsou například Národní rozvojová strategie Afghánistánu (Afghanistan National Development Strategy, ANDS)¹³³ a The Afghanistan Compact,¹³⁴ které určují cíle postkonfliktní rekonstrukce Afghánistánu a časové horizonty jejich dosažení.

Dokument Příručka PRT (PRT Handbook) zdůrazňuje dočasný charakter provinčních rekonstrukčních týmů a upřesňuje, že aktivity PRT by se měly soustředit na budování kapacit místních institucí.¹³⁵ S nahlížením na PRT jako na krátkodobou záležitost polemizuje německý plukovník Michael A. Hochwart, který na základě vlastních zkušeností z Afghánistánu říká, že PRT budou muset existovat ještě dalších deset až dvacet let.¹³⁶

PRT jsou schopny fungovat víceméně samostatně. Jejich vojenská část je určena především k ochraně vlastního PRT, jejím primárním úkolem tedy není zajišťovat bezpečnost v oblasti působení PRT. V současnosti v Afghánistánu funguje 28 provinčních rekonstrukčních týmů, z nichž je 13 amerických.¹³⁷ Některé z PRT implementují své projekty i v sousedních provinciích. Vzhledem k tomu, že má Afghánistán 34 provincií, zůstává jejich činností zcela nepokryt pouze malý počet provincií. Žádné PRT nepůsobí v hlavním městě Kábulu a například v provinciích Nimruz a Daykundi. Všechna PRT spadají pod vojenské velení ISAF v Kábulu v současnosti vedené americkým generálem Johnem Allenem. Zde je však nutno zdůraznit, že pod velení ISAF spadají pouze vojenské části PRT, civilisté v PRT podléhají zpravidla ministerstvu zahraničí vysílajícího státu, či jiné vysílající organizaci nebo instituci. Severoatlantická rada je zodpovědná za politickou direktivu mise ISAF, Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě (SHAPE) je strategickým a kontrolním velitelstvím

¹³² Perito, Robert M. *The U.S. Experience with Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Lessons Identified*. Washington, DC: United States Institute of Peace, Special Report 152, October 2005, str. 2. Dostupný z: <http://www.usip.org/publications/us-experience-provincial-reconstruction-teams-afghanistan-lessons-identified> [cit. 2012-04-18].

¹³³ *Afghanistan National Development Strategy 1387-1391 (2008-2013)*. Islamic Republic of Afghanistan.

¹³⁴ *The Afghanistan Compact*. The London Conference on Afghanistan, 31 January-1 February 2006. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/afghanistan_compact.pdf [cit. 2012-03-24].

¹³⁵ *ISAF PRT Handbook, Edition 4*. Str. 8. Dostupný z: <https://www.cimicweb.org/Documents/PRT%20CONFERENCE%202010/PRT%20Handbook%20Edition%204.pdf> [cit. 2012-04-18].

¹³⁶ Hochwart, Michael A. *The Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan – A Model For Future Nation Building Operations*. Fort Leavenworth, Kansas: School of Advanced Military Studies, U.S. Army Command and General Staff College, 12 May 2009, str. 9. Dostupný z: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA506529> [cit. 2012-04-19].

¹³⁷ *International Security Assistance Force (ISAF): Key Facts and Figures*. NATO, 9 January 2012. Dostupný z: <http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat.pdf> [cit. 2012-04-19].

mise. Operačním dohledem je pověřeno alianční velitelství Joint Force Command v Nizozemí, které samo podléhá SHAPE.¹³⁸

O pozitivních dopadech práce provinčních rekonstrukčních týmů na Afghánistán svědčí fakt, že v listopadu 2005 byly Američany vedenou koalicí zřízeny i v Iráku. Zde bylo jejich úkolem zejména zlepšovat schopnosti provinčních a místních vlád. Od amerických PRT v Afghánistánu se liší složením – jsou menší (čítají v průměru 26 osob) a složeny převážně z civilistů a vedeny ministerstvem zahraničí, nicméně jsou závislé na vojenské pomoci v oblasti bezpečnosti, ubytování, stravování a dalších záležitostech. Třináct z amerických PRT v Iráku je přiřčeno k bojovým jednotkám. Americké ministerstvo zahraničí částečně proplácí ministerstvu obrany jeho výdaje na americká PRT v Iráku, což je také rozdílem oproti praxi amerických PRT v Afghánistánu.¹³⁹

2.1.1 Typy PRT

V každém PRT se odráží postoj jeho zřizovací země k rekonstrukci, *state buildingu* a roli PRT v nich. Původně měly být úkolem PRT pouze malé a krátkodobé projekty reagující na okamžité potřeby místních obyvatel, nicméně PRT postupem času převzaly i větší a dlouhodobé projekty zaměřené na rekonstrukci a rozvoj, a to obzvlášť v oblastech, kde nemohly působit nevládní či humanitární organizace. Debata o tom, zda by měly být PRT postavené podle jednotného vzoru nebo zda je lepší zachovat jejich diverzitu, provází jejich existenci od počátku. Například německý profesor Stefan Fröhlich se domnívá, že by bylo mnohem užitečnější, kdyby byl na začátku vybrán jeden typ PRT jako modelový příklad a další PRT by byly vytvořeny podle něj.¹⁴⁰ Jednotné velení a stavba provinčních rekonstrukčních týmů by umožnily lepší koordinaci jejich činností a zlepšily tak výsledky jejich práce. Zastánci diverzifikace PRT jsou naopak toho názoru, že jednotlivá PRT mohou svým složením a projekty pružně reagovat na potřeby lidí v dané provincii a další místní podmínky a že právě jejich flexibilita je jejich největší předností. Navíc, jak poznamenal

¹³⁸ Morelli, Vincent, Belkin, Paul. *NATO in Afghanistan: A Test of the Transatlantic Alliance*. Congressional Research Service Report for Congress, 3 December 2009, str. 21. Dostupný z: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33627.pdf> [cit. 2012-04-19].

¹³⁹ *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan and Iraq*. Washington, DC: United States Government Accountability Office, Congressional Committees, 1 October 2008, str. 1, 2.

¹⁴⁰ Příspěvek profesora Stefana Fröhliche *An Introduction to Afghanistan* přednesený v Bonnu 4. prosince 2011 na konferenci Afghanistan Student Conference

vedoucí civilní části prvního českého PRT Václav Pecha, jednotné složení PRT a jejich centrální velení je utopií, na kterou by domovské země zřizující PRT nikdy nepřistoupily.¹⁴¹

Postupně tak došlo k vytvoření několika typů/modelů PRT, z nichž nejvýraznější jsou americký, britský a německý. PRT zřizované jinými státy se většinou dají zařadit do jednoho z těchto prototypů, ačkoli například turecký čistě civilní PRT v provincii Vardak nezapadá ani do jedné ze tří možností. Rozdělení PRT podle jejich velení, činnosti a stavby na americký, britský a německý však není jedinou možnou typologií PRT. Yuji Uesugi například volí dělení na *civil-military integration*, *civil-military cooperation* a *civil-military co-location*, přičemž americké a britské PRT řadí do první skupiny, německé do třetí skupiny.¹⁴²

2.1.1.1 Americký model PRT

První PRT v Afghánistánu byly vytvořeny Spojenými státy americkými a spadaly pod velení operace Trvalá svoboda. I proto je obecný problém PRT – jejich záměna s bojovými jednotkami v očích afghánské populace – v americkém případě asi nejmarkantnější. Tento problém zhoršuje i fakt, že americké PRT jsou často dislokovány na jednom místě spolu koaličními bojovými jednotkami, což jejich záměnu v očích Afghánců dále usnadňuje.¹⁴³ Americké PRT jsou do velké míry ovlivněny protipovstaleckou strategií americké armády, což se odráží v pozornosti amerických PRT na QIP a rekonstrukční projekty, jejichž smyslem je získat na svou stranu místní populaci. Americké cíle v Afghánistánu, tedy boj proti terorismu a stabilizace a rekonstrukce země, jdou často proti sobě, například v podobě posilování role místních warlordů.¹⁴⁴ PRT se zabývaly třemi oblastmi tzv. 3D přístupu: Defence, Diplomacy, Development (obrana, diplomacie, rozvoj). Jedním z rozlišovacích znaků amerických PRT je, že své PRT staví téměř výhradně samy, bez jiné partnerské země. Výjimkou jsou PRT Kalát v provincii Zabul a PRT Bagram pro provincii Kapisa, které jsou doplněny o Rumuny a Jihokorejce.¹⁴⁵

Rozhodnutí zřídit PRT s úkolem rekonstrukce země bylo obratem v Bushově politice. Prezident George Bush totiž zastával názor, že američtí vojáci se nemají podílet na *state*

¹⁴¹ Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

¹⁴² Uesugi, Yuji. *Developing a Typology of PRT*. Hiroshima University, str. 8.

¹⁴³ Strimling, Andrea. *Networked Coordination: The Provincial Reconstruction Teams*. Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University, 2007, str. 6.

¹⁴⁴ Hett, Julia. *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Das amerikanische, britische und deutsche Modell*. Berlin: ZIF Analyse 04/05, April 2005, str. 4. Dostupný z: http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/PRT_20.04.05.pdf [cit. 2012-04-20].

¹⁴⁵ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 14, 17.

*building*ových operacích, ale bojovat. Zřízení PRT tak mělo pomoci americké bojové operaci Trvalá svoboda k úspěchu. Americké PRT jsou malými jednotkami čítajícími maximálně sto vojáků. Původní model PRT spadajících pod operaci Trvalá svoboda počítal s 83 osobami včetně civilistů. Civilní část PRT tvoří pouze dvě až tři osoby: vždy je zastoupen představitel amerického ministerstva zahraničí a USAID, někdy také zástupce ministerstva zemědělství. Americké PRT jsou vedeny vojenským velitelem a spolupráce mezi civilní a vojenskou složkou probíhá díky *PRT Command Section*. Výjimkou z pravidla je civilisty vedený americký PRT v Pandžširu zřízený v říjnu 2005. Historicky výjimečná oblast Pandžširu byla vyjmuta ze sféry vlivu PRT v Bagramu, který tak nyní spravuje dvě provincie. Malé (40 osob) vojenské části velí velitel, který spadá pod civilního vedoucího PRT Pandžšír. Americké PRT zpravidla působí v menších afghánských provinciích při pákistánských hranicích.¹⁴⁶ V roce 2008 deset z dvanácti amerických PRT spadalo pod Regionální velitelství ISAF-Východ.¹⁴⁷ V rámci amerických PRT fungují i menší jednotky District Support Teams, které působí na úrovni distriktů dané provincie a pomáhají provinčním rekonstrukčním týmům lépe pokrýt celé provincie. Jsou velice podobné PRT, také v nich pracují tři civilisté zastupující ministerstvo zahraničí, zemědělství a USAID, kteří kromě práce na projektech vlastního PRT pomáhají místním představitelům jednat s provinční a centrální afghánskou vládou.¹⁴⁸

Američané podporují rekonstrukci afghánských provincií a zlepšení fungování provinčních institucí pomocí projektů PRT a aktivit agentury USAID. Další způsob financování amerických projektů v Afghánistánu je CERP (Commander's Emergency Response Program)¹⁴⁹, tedy peníze, kterými disponuje vojenský velitel PRT (nebo jiných vojenských jednotek). Objem financí, který mají jednotlivé americké PRT k dispozici, se liší. CERP poskytuje vojenským velitelům mnoho peněz na budování škol, klinik, studní a dalších projektů, což zejména zkraje působení PRT ostře kritizovaly nevládní a humanitární organizace, které se domnívaly, že projekty financované z CERP jsou nekonceptní a podkopávají jejich snahu o smysluplnou pomoc Afghánistánu.¹⁵⁰

¹⁴⁶ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 15.

¹⁴⁷ Rogers, Bruce, Hope, Jim, Kemp, Robert. *PRTs in Afghanistan: A Report from the Inside*. Foreign Service Journal, July-August 2008, str. 32.

¹⁴⁸ *Afghanistan PRT Handbook No.11-16*. Fort Leavenworth, Kansas: Center For Army Lessons Learned, February 2011, str. 44. Dostupný z: <http://usacac.army.mil/cac2/call/docs/11-16/11-16.pdf> [cit. 2012-04-20].

¹⁴⁹ CERP vznikl koncem roku 2003 v Iráku a jeho prvními zdroji byly miliony dolarů nečestně získaných bývalou vládní stranou BAAS, které po jejím svržení objevily americké jednotky. Peníze BAAS tedy byly prostřednictvím CERP použity na obnovu Iráku.

¹⁵⁰ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 16, 17.

2.1.1.2 Britský model PRT

Na začátku léta 2003 vytvořila Velká Británie jako první země po Spojených státech svůj vlastní koncept pro PRT v Mazar-e-Šarífu, který zprvu spadl pod operaci Trvalá svoboda, ale v létě 2004 byl převeden pod velení ISAF. Britská armáda má také dlouhou tradici protipovstaleckého boje, sama svůj přístup k PRT označuje termínem *Peace Support Operations* (operace na podporu míru).¹⁵¹ Britský model PRT bývá díky spoluúčasti dalších zemí na jeho vedení někdy také označován jako nordický a ze všech tří pravděpodobně prošel nejvíce změnami. Britové v roce 2004 zřídily druhý PRT v provincii Farjáb, ale ten spolu s PRT v Mazár-e-Šarífu byly později předány Norsku a Švédsku, protože Británie se začala orientovat na jih Afghánistánu, kde v květnu 2006 od Spojených států převzala PRT v Hílmandu. Obecně tedy britské PRT také operují v nebezpečných oblastech.¹⁵²

Zprvu měly britské PRT blíže k americkým než k německým. Jejich vojenská část čítala 50 až 150 osob a věnovala se reformám afghánského bezpečnostního sektoru, později byla posílena na 150 až 200 vojáků. Civilistů slouží v britských PRT více než v amerických, avšak údaje se liší – Williams udává standardní počet třiceti civilistů na sto vojáků¹⁵³, naopak Eronen uvádí, že nejvíce civilistů (28, což představovalo 15 % všech osob v tomto PRT) sloužilo v roce 2008 v PRT v Laškar Gah v provincii Hílmand.¹⁵⁴ Úspěch tohoto PRT se odráží také v tom, že oblast Laškar Gah byla nedávno předána afghánským bezpečnostním silám.¹⁵⁵ Britské PRT se soustředily na odzbrojení a zprostředkování vyjednávání mezi místními warlordy prostřednictvím diplomacie a spolupráce s místními úřady. Britové se od začátku byli schopni dostávat do všech koutů „jejich“ provincií pomocí malých a lehce vyzbrojených MOTů (Mobile Observation Teams, mobilní pozorovací týmy), které fungují jako „oči a uši“ PRT. Poté, co MOT navrhne provedení určitého projektu, zhodnotí jej civilní experti PRT ve spolupráci s UNAMA a za pomoci afghánských vládních organizací jej

¹⁵¹ Hett, Julia. *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Das amerikanische, britische und deutsche Modell*. Berlin: ZIF Analyse 04/05, April 2005, str. 4.. Dostupný z: http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/PRT_20.04.05.pdf [cit. 2012-04-20].

¹⁵² Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 20.

¹⁵³ Williams, M.J. *Empire Lite Revisited: NATO, the Comprehensive approach and State-building in Afghanistan*. International Peacekeeping, Vol. 18, No. 1, February 2011, str. 68. Dostupný z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13533312.2011.527513> [cit. 2012-04-01].

¹⁵⁴ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 21.

¹⁵⁵ *ISAF předaly zodpovědnost za bezpečnost v Laškar Gah místním*. Natoaktual.cz, 5. dubna 2012. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/omezeni-projektu-unesco-muze-mit-dopady-na-svetovou-bezpecnost-p8l-na-media.aspx?c=A120405_162617_na_media_m02#--isaf-predaly-zodpovednost-za-bezpecnost-v-laskar-gah-mistnim [cit. 2012-04-20].

implementují. Vojenská část britských PRT se drží více zpátky, než je tomu v případě amerických PRT.¹⁵⁶ MOTy jsou nyní součástí také českého PRT v Lógaru.

Britská PRT jsou vedena „triumvirátem“ představitelů ministerstva obrany, ministerstva zahraničí a ministerstva pro mezinárodní rozvoj. Tito tři zástupci se snaží přijímat všechna rozhodnutí jednomyslně, což bylo silami ISAF označeno za nejlepší způsob rozhodování a doporučeno všem provinčním rekonstrukčním týmům pod pojmem *integrated command group*. Jak však upozorňuje Eronen, navenek je vedoucím britských PRT vojenský velitel. Nicméně i zde se zdroje liší, protože Williams uvádí, že v britském modelu jsou PRT vedeny civilistou.¹⁵⁷ Britské PRT se více než na posilování afghánské vlády a rozvoj soustředily na afghánský bezpečnostní sektor. Aby se vyhnuly kritice nevládních organizací, přímé financování prostřednictvím PRT bylo umožněno pouze pro projekty zaměřené na infrastrukturu a budování schopností místních vlád a bezpečnostních sil.¹⁵⁸ Britští velitelé PRT také disponují penězi podobajícími se americkým CERP, které používají na projekty typu QIP.¹⁵⁹

2.1.1.3 Německý model PRT

Když Německo v říjnu 2003 převzalo PRT Kunduz, došlo k vytvoření třetího modelu provinčních rekonstrukčních týmů. Na rozdíl od USA a Velké Británie nebyla za rozhodnutím zřídit vlastní PRT tradice protipovstaleckého boje, ale zájem německého ministerstva zahraničí, ministerstva vnitra, ministerstva obrany a ministerstva pro hospodářskou spolupráci a rozvoj podílet se na obnově Afghánistánu. Němci proto o svých dvou PRT mluví jako o *Peacebuilding-Instruments*. Každé ministerstvo platí náklady svých projektů a platy svých zástupců na místě. Slabinou německých PRT je nedostatečný závazek Bundeswehru jako součásti PRT – výsledkem jsou problémy při implementaci větších rekonstrukčních projektů (na které se však Německo alespoň zprvu soustředilo) a omezená možnost podílet se na projektech v rámci reformy afghánského bezpečnostního sektoru. Kvůli vlastní bezpečnosti jsou také německá PRT do určité míry odkázána na spolupráci s afghánskými warlordy, což

¹⁵⁶ Hett, Julia. *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Das amerikanische, britische und deutsche Modell*. Berlin: ZIF Analyse 04/05, April 2005, str. 12. Dostupný z: http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/PRT_20.04.05.pdf [cit. 2012-04-20].

¹⁵⁷ Williams, M.J. *Empire Lite Revisited: NATO, the Comprehensive approach and State-building in Afghanistan*. International Peacekeeping, Vol. 18, No. 1, February 2011, str. 68. Dostupný z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13533312.2011.527513> [cit. 2012-04-01].

¹⁵⁸ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 22.

¹⁵⁹ Stapleton, Barbara. *A Means to What End? Why PRTs are Peripheral to the Bigger Political Challenges in Afghanistan*. Journal of Military and Strategic Studies, Fall 2007, Vol. 10, No. 1, str. 21, 22. Dostupný z: <http://www.jmss.org/jmss/index.php/jmss/article/view/38/36> [cit. 2012-04-20].

jím brání v boji proti obchodu s drogami v jejich oblasti působnosti.¹⁶⁰ Obecně byl sever Afghánistánu, kde německá PRT fungují, považován za relativně bezpečné prostředí, nicméně to se v poslední době změnilo.

Němci vedou dva PRT, v provinciích Kunduz a Badachšán, a na jejich fungování se podílejí také další země, což je odrazem dlouhodobé německé politiky multilateralismu v mezinárodních vztazích. Čeští vojáci se například od roku 2005 podíleli na činnosti PRT v Badachšánu a díky této zkušenosti bylo vytvoření českého PRT v Lógaru inspirováno právě německým modelem PRT.¹⁶¹ V německých PRT slouží až 450 vojáků, nicméně ti se kvůli národním omezením („national caveats“) omezují spíše na ochranu vlastního PRT, nemohou vyjíždět na patroly v noci apod. Za tato omezení byly německý koncept PRT a německá účast na misi ISAF obecně opakovaně ostře kritizovány ze strany aliančních spojenců, kteří se domnívají, že Německo by v Afghánistánu mělo dělat víc. Němečtí politici však od začátku zdůrazňovali, že úloha Bundeswehru spočívá v ochraně civilní části PRT, ne v zajišťování bezpečnosti v oblasti působnosti PRT.¹⁶² Kritizovaným prvkem německých PRT je také krátké období rotace německých vojáků, kteří se v Afghánistánu střídají po čtyřech až šesti měsících,¹⁶³ což omezuje vybudování pevných a důvěrných vztahů s afghánskými provinčními představiteli. Civilní část německých PRT tvoří 15 až 20 expertů, většinou Němců ale i příslušníků jiných národů. Význačným specifikem německých PRT je jejich dvouhlavé velení – vedoucí civilní a vojenské části jsou si rovni.¹⁶⁴ Tímto znakem se inspiroval i český PRT, a proto se PRT v Lógaru řadí do německého typu PRT.

¹⁶⁰ Hett, Julia. *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Das amerikanische, britische und deutsche Modell*. Berlin: ZIF Analyse 04/05, April 2005, str. 4. Dostupný z: http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/PRT_20.04.05.pdf [cit. 2012-04-20].

¹⁶¹ Stejskal, Libor. *Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů*. Vojenské rozhledy 4/2009, str. 101.

¹⁶² „Wir wollen keine Rambos“. Welt am Sonntag, 24.08.2003. Dostupný z: <http://www.welt.de/print-wams/article99662/Wir-wollen-keine-Rambos.html> [cit. 2012-04-22].

¹⁶³ Hochwart, Michael A. *The Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan – A Model For Future Nation Building Operations*. Fort Leavenworth, Kansas: School of Advanced Military Studies, U.S. Army Command and General Staff College, 12 May 2009, str. 12. Dostupný z: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA506529> [cit. 2012-04-19].

¹⁶⁴ Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008, str. 19.

3 *State building* v Afghánistánu v zahraničních dokumentech USA, Německa a České republiky

Tato kapitola analyzuje zahraničněpolitické dokumenty tří zkoumaných zemí z hlediska jejich zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu. Všechny dokumenty by měly být v souladu s dokumenty a rezolucemi OSN¹⁶⁵ a dokumenty a směrnicemi NATO, na něž se nicméně nyní pozornost nebude upírat. Jelikož jsou Spojené státy americké tahounem mezinárodní koalice působící v Afghánistánu a usilující o jeho rekonstrukci a stabilizaci, jsou často americké dokumenty nastiňující další postup v Afghánistánu jakýmsi odrazovým můstkem pro politiky a postoje dalších koaličních zemí přítomných v Afghánistánu, vůči němuž se mohly vymezit nebo s ním souhlasit. Zahraniční politika USA a její postup v Afghánistánu nepochybně do velké míry ovlivňuje politiku NATO, a tím zpětně i jeho členských zemí. Proto byly německé i české zahraničněpolitické dokumenty týkající se postupu v Afghánistánu ovlivněny strategií Washingtonu, ačkoliv se s ní ne vždy ztotožnily.

3.1 Spojené státy americké

Znakem americké zahraniční politiky je, že chce transformovat svět k lepšímu.¹⁶⁶ Angažovanost Spojených států amerických v postkonfliktní rekonstrukci Afghánistánu je toho příkladem, protože se zde USA nespokojily pouze s vojenskou porážkou vládního hnutí Taliban, ale začaly se snažit o její demokratizaci, což bylo mnoha experty kritizováno.¹⁶⁷ Ačkoli prezident George Bush zprvu nesoúhlasil se zapojením amerických vojáků do budování států, po vyhlášení války proti terorismu se šíření demokracie stalo jednou z priorit americké zahraniční politiky, což akcentovala Národní bezpečnostní strategie (National Security Strategy, NSS) z roku 2002. Prosazování demokracie se stalo nedílnou součástí boje proti terorismu.¹⁶⁸ Důraz na budování demokracií je kladen i v NSS z roku 2006, a jak poznamenává Róbert Ondrejcsák, v praxi to znamená klasický nation (state) building.¹⁶⁹ NSS 2006 také v souvislosti s řešením regionálních konfliktů uvádí, že přístup USA musí být

¹⁶⁵ Výčet rezolucí Rady bezpečnosti OSN týkajících se situace v Afghánistánu lze nalézt například na stránkách Allied Command Operations: <http://www.aco.nato.int/page20844847.aspx>

¹⁶⁶ Skoupý, Jiří. Ideové základy zahraniční politiky Spojených států. In: Kozák, Kryštof a spol. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2009, str. 24.

¹⁶⁷ Zapojení mezinárodního společenství do budování demokracie v Afghánistánu označil za strategickou chybu například Miloš Balabán na diskuzi Nová americká obranná strategie pořádané Americkým centrem v Praze dne 4. dubna 2012.

¹⁶⁸ Sehnálková, Jana. Podpora demokracie. In: Kozák, Kryštof a spol. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2009, str. 114, 115.

¹⁶⁹ Ondrejcsák, Róbert. *Zahraniční a bezpečnostní politika Spojených států*. Bratislava: CENAA, 2009, str. 54.

založen na prevenci konfliktů, zákroku a postkonfliktní stabilizaci a rekonstrukci dané oblasti.¹⁷⁰ Prezident Barack Obama s politikou prosazování demokracie pokračuje, přestal ji však spojovat s bojem proti terorismu.¹⁷¹

Jedním z nejvýznamnějších nástrojů americké zahraniční politiky jsou ozbrojené síly, proto se musíme blíže podívat i na bezpečnostní dokumenty určující způsob angažovanosti USA v Afghánistánu. Nejdůležitějšími z nich jsou Národní bezpečnostní strategie a Národní obranná strategie. První dokument byl naposledy vydán v květnu 2010 a druhý s názvem *Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense* byl publikován v lednu 2012. Před analýzou dalších dokumentů je nutné zmínit, že některé z dokumentů (převážně vojenského charakteru) určujících postup USA v Afghánistánu jsou tajné – například *Operation Enduring Freedom Campaign Plan* nebo *National Security Council Strategic Implementation Plan*.¹⁷²

Směr americké zahraniční politiky dále výrazně určují projevy amerických prezidentů. Po nástupu do úřadu v roce 2009 prezident Barack Obama vystoupil se dvěma klíčovými projevy týkajícími se Afghánistánu. Na Afghánistán se přeměrovala pozornost americké zahraniční politiky z Iráku, kde se krátce předtím podařilo dosáhnout relativního úspěchu pomocí protipovstalecké strategie, kterou prosadil tehdejší velitel mnohonárodních jednotek v Iráku generál David Petraeus. Prezident Obama se proto začal soustředit především na situaci v Afghánistánu a po nástupu do funkce nechal provést strategickou revizi dosavadního postupu mezinárodního společenství v této válce. Výsledkem byla nová strategie pro další postup amerických a aliančních sil v Afghánistánu, kterou Obama představil v projevu z 27. března 2009. Uvedl v ní jasné cíle, kterých má Amerika a její spojenci v Afghánistánu dosáhnout – rozložit, odstranit a porazit (*disrupt, dismantle and defeat*) al-Káidu a zabránit jejímu návratu do Afghánistánu i Pákistánu. K tomu podle Obamy vede uplatnění silnější, chytřejší a komplexní strategie.¹⁷³ V projevu dále oznámil navýšení počtu amerických vojáků v Afghánistánu a nutnost soustředit se na výcvik afghánských bezpečnostních sil.¹⁷⁴ Jak se však shodli koaliční experti, samotné posílení vojenské přítomnosti mezinárodního

¹⁷⁰ *National Security Strategy of the United States of America*, March 2006, str. 15, 16. Dostupný z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf> [cit. 2012-04-22].

¹⁷¹ Tamtéž, str. 118.

¹⁷² *The Strategic Framework for U.S. Efforts in Afghanistan*. Washington, DC: United States Government Accountability Office, Congressional Committees, 15 June 2010, str. 5, 6. Dostupný z: <http://www.gao.gov/products/GAO-10-655R> [cit. 2012-04-22].

¹⁷³ *A New Strategy for Afghanistan and Pakistan*. The White House. 27 March 2009. Dostupný z: <http://www.whitehouse.gov/blog/09/03/27/A-New-Strategy-for-Afghanistan-and-Pakistan> [cit. 2012-03-25].

¹⁷⁴ Tamtéž.

společenství v Afghánistánu stačit nebude, důraz musí být kladen i na rozvojovou pomoc této zemi.¹⁷⁵ Obama vyzval k rozsáhlému *state buildingu*. Důležitým aspektem ve vztahu k provinčním rekonstrukčním týmům je bod týkající se „dramatického navýšení počtu civilních expertů“ v Afghánistánu.¹⁷⁶ V této souvislosti Obama hovořil o nutnosti zlepšovat životní podmínky Afghánců nejen v Kábulu, ale prostřednictvím „bottom-up“ přístupu v provinciích, což zpětně propojuje tento požadavek s provinčními rekonstrukčními týmy i s jejich civilními experty. Obama nařídil podstatné zvýšení počtu zemědělských specialistů a učitelů, inženýrů, právníků a dalších expertů, kteří mají naplnit „civilian surge“ jeho strategie. Obama v projevu dále uvedl, že již nařídil poslat do Afghánistánu dalších 17 000 amerických vojáků, o které dlouhé měsíce žádal generál David McKiernan.¹⁷⁷ Tyto posily se měly zapojit do bojů zejména na východě a jihu země a zlepšit podmínky pro strategii tzv. „partneringu“ s afghánskými bezpečnostními silami (Afghan National Security Forces, ANSF).¹⁷⁸

Po zveřejnění McChrystalovy zprávy a jeho doporučení zvolit pro Afghánistán protipovstaleckou strategii zaměřenou na získání afghánské populace, vystoupil 1. prosince 2009 prezident Obama s druhým projevem týkajícím se Afghánistánu. V něm se přihlásil k protipovstalecké strategii a vyslání většího množství civilních expertů do Afghánistánu a zároveň poprvé stanovil období začátku stahování amerických sil ze země na červenec 2011.¹⁷⁹ Tento Obamův projev však podle Christine Fair dramaticky omezil agendu *state buildingu* v Afghánistánu.¹⁸⁰ S posílením role civilistů na obnově Afghánistánu se ztotožnil i ministr obrany Robert Gates, který prohlásil, že jedním z nejdůležitějších ponaučení z války v Iráku a Afghánistánu je, že vojenský úspěch nestačí k vyhrání války. Vítězství podle něj v dané zemi vyžaduje ekonomický rozvoj, vybudování státních institucí a vlády práva,

¹⁷⁵ Bečka, Jan. *Zahraniční politika USA v jižní Asii*. In: Kozák, Kryštof a spol. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2009, str. 222.

¹⁷⁶ *A New Strategy for Afghanistan and Pakistan*. The White House. 27 March 2009. Dostupný z: <http://www.whitehouse.gov/blog/09/03/27/A-New-Strategy-for-Afghanistan-and-Pakistan> [cit. 2012-03-25].

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Partnering má zajistit spolupráci každé afghánské jednotky se zahraničními silami a umožnit afghánským vojákům a policistům učit se od svých koaličních kolegů. Mezinárodní společenství tak chce zlepšit výcvik ANSF, a tím urychlit předávání zodpovědnosti za bezpečnost země do rukou Afghánců. Zaměření mise koaličních jednotek v Afghánistánu se v souladu s Obamovou strategií změnilo na výcvik a zvětšování velikosti afghánských bezpečnostních sil.

¹⁷⁹ *Remarks by the President in Address to the Nation on the Way Forward in Afghanistan and Pakistan*. Eisenhower Hall Theatre, United States Military Academy at West Point, West Point, New York, 1 December 2009. Dostupný z: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-address-nation-way-forward-afghanistan-and-pakistan> [cit. 2012-03-31].

¹⁸⁰ Fair, Christine C. „*Clear, Build, Hold, Transfer*“: *Can Obama's Afghan Strategy Work?* *Asian Affairs: An American Review*, Vol. 37, 2010, str. 114. Dostupný z: http://home.comcast.net/~christine_fair/pubs/ClearHoldBuild_Fair.pdf [cit. 2012-04-07].

národní usmíření, poskytnutí základních služeb občanům ze strany státu a výcvik policie a armády.¹⁸¹

Národní bezpečnostní strategie USA z roku 2010 zmiňuje Afghánistán v kontextu boje proti al-Káidě a jejím přívržencům a v souvislosti s nutnou postkonfliktní rekonstrukcí této země, která je jedinou cestou k dlouhodobému míru. Pro poražení al-Káidy (a zabránění, aby se Afghánistán znovu stal jejím útočištěm) je v Národní bezpečnostní strategii určena strategie *comprehensive approach*.¹⁸² K posílení národních schopností a prosazení amerických zájmů má posloužit *whole of government* přístup, tedy využití všech nástrojů americké moci – obrany, diplomacie, ekonomiky, rozvoje, vnitrostátní bezpečnosti, zpravodajství, strategických komunikací a amerických občanů a soukromého sektoru.¹⁸³ V souvislosti s Afghánistánem je často zmiňován i sousední Pákistán, tyto dvě země jsou brány jako spojené nádoby. K porážce al-Káidy vede podle NSS strategie skládající se ze tří částí: v souladu s předchozími Obamovými projevy uvádí červenec 2011 jako začátek stahování amerických sil z Afghánistánu a předávání odpovědnosti za bezpečnost země do rukou Afghánců. S tím souvisí důležitý úkol výcviku afghánské armády a policie. Druhým úkolem je zlepšení schopností afghánské vlády poskytovat služby afghánským obyvatelům. S tím souvisí boj proti korupci a zlepšování životních podmínek Afghánců – například nabídkou práce, tedy soustředěním se na zemědělský sektor. Třetí součástí strategie je spolupráce s Pákistánem a posílení jeho demokracie a rozvoje.¹⁸⁴ NSS hovoří v souvislosti s Blízkým východem a Irákem o nutnosti posílit civilní podporu vojenského úsilí v těchto místech, což by se však dalo vztáhnout i na Afghánistán.¹⁸⁵

Dokumentem, který vychází z Národní bezpečnostní strategie, je obranná strategie vydaná americkým ministerstvem zahraničí v lednu tohoto roku. Ta již hovoří o oslabené al-Káidě díky zabití Usámy bin Ládina a dopadení jejích dalších čelných představitelů, nicméně uvádí, že v Afghánistánu, Pákistánu ale i dalších zemích stále zůstává aktivní. K hlavním úkolům amerických ozbrojených sil řadí boj proti terorismu a vedení stabilizačních a protipovstaleckých operací, nicméně v souvislosti s nimi uvádí, že americké síly se již nebudou zapojovat do rozsáhlých a dlouhodobých *stability operations*, čímž má ministerstvo

¹⁸¹ Fair, Christine C. „Clear, Build, Hold, Transfer“: Can Obama’s Afghan Strategy Work? Asian Affairs: An American Review, Vol. 37, 2010, str. 121. Dostupný z:

http://home.comcast.net/~christine_fair/pubs/ClearHoldBuild_Fair.pdf [cit. 2012-04-07].

¹⁸² *National Security Strategy*. Washington: The White House, May 2010, str. 4, 26. Dostupný z:

http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf [cit. 2012-04-22].

¹⁸³ Tamtéž, str. 14, 15.

¹⁸⁴ Tamtéž, str. 21.

¹⁸⁵ Tamtéž, str. 25.

obrany na mysli *state building*ové operace. K tomuto závěru došli autoři dokumentu po zkušenostech se zapojením do *state buildingu* v Iráku a Afghánistánu. Na základě těchto zkušeností budou USA prosazovat nevojenské prostředky k řešení postkonfliktních situací, aby nemusely do stabilizačních operací posílat velké počty vojáků.¹⁸⁶ Tento dokument tedy jasně vyzdvihuje roli civilních aktérů při budování států jako je Afghánistán, nicméně více se *state buildingem* v Afghánistánu nezabývá.

Detailnějším dokumentem je Integrovaný civilně-vojenský plán americké vlády na podporu Afghánistánu¹⁸⁷ z 10. srpna 2009 určený Američanům působícím v Afghánistánu (nejen vojákům ale i civilistům). ICMCP je založen na spolupráci s ISAF, UNAMA a především s afghánskou vládou. Plán identifikuje 11 prioritních oblastí, do kterých budou směřovány finanční prostředky a lidské zdroje. Nazývá je protipovstaleckými *transformative effects* a jsou jimi: bezpečnost obyvatel, volby a kontinuita vládnutí, rozšíření zodpovědného a transparentního vládnutí, získání informační iniciativy, přístup k justici, kroky proti jedincům neschopným smíření, vytvoření pracovních míst v populačních centrech, zemědělství a přístup na trh, boj proti povstalcům, narkotikům, korupci a kriminalitě, reintegrace řízená komunitami a vládou a posledním bodem jsou povstalci.¹⁸⁸ ICMCP zdůrazňuje, že mezinárodní společenství musí v Afghánistánu zaměřovat svoje úsilí na všechny úrovně státu – národní, provinční i na úroveň komunit a postupovat tzv. bottom-up přístupem, tedy snažit se o nastolení míru a bezpečnosti zespoda.¹⁸⁹ Dokument vyzdvihuje, že z výše zmíněných jedenácti *COIN transformative effects* klade americká vláda největší důraz na zajištění bezpečnosti obyvatel v populačních centrech klíčových provincií Hílmand, Kandahár, Chost, Paktia a Paktika (všechny tyto provincie leží buď v jižním Afghánistánu, který ICMCP označuje za top prioritu mezinárodního úsilí, nebo ve východním Afghánistánu, který je podle ICMCP druhou prioritou) a dalších oblastech s povstaleckou aktivitou a na volby a rozšíření zodpovědného a transparentního vládnutí do celého Afghánistánu. Detailnější rozpis úkolů, které jsou v jednotlivých *transformative effects* třeba udělat, nabízí ICMCP pouze na roky 2009 a 2010, avšak pro celofghánskou úroveň stanovuje i cíle pro roky 2011 a 2012.¹⁹⁰ Plán také vyzývá k většímu využívání místních prostředků, nakupování u místních firem a zlepšení

¹⁸⁶ *Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense*. U.S. Department of Defense, January 2012, str. 6. Dostupný z: http://www.defense.gov/news/Defense_Strategic_Guidance.pdf [cit. 2012-04-23].

¹⁸⁷ United States Government Integrated Civilian-Military Campaign Plan for Support to Afghanistan, ICMCP

¹⁸⁸ *United States Government Integrated Civilian-Military Campaign Plan for Support to Afghanistan*. Embassy of the United States of America Kabul, USFOR Operation Enduring Freedom, 10 August 2009, str. 3. Dostupný z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/0908eikenberryandmcchrystal.pdf> [cit. 2012-04-23].

¹⁸⁹ Tamtéž, str. 3.

¹⁹⁰ Tamtéž, str. 3, 17.

spolupráce s místními a provinčními vládami. Nezmiňuje se však specificky o úkolech pro PRT.

Posledním významným americkým dokumentem týkajícím se postkonfliktní rekonstrukce Afghánistánu je Regionální stabilizační strategie pro Afghánistán a Pákistán (Afghanistan and Pakistan Regional Stabilization Strategy) vydaná Kanceláří zvláštního představitele USA pro Afghánistán a Pákistán v únoru 2010, tedy krátce po vydání Národní bezpečnostní strategie. Jak je již z názvu strategie jasné, v dokumentu je reflektována myšlenka prezidenta Obamy, že Afghánistán a Pákistán jsou spojené nádoby a bez stabilního Pákistánu nemůže existovat stabilní Afghánistán. V předmluvě k tomuto dokumentu uvádí americká ministryně zahraničí Hillary Clinton, že považovala za svůj primární úkol povýšit v NSS roli diplomacie a rozvoje na úroveň obrany, protože američtí civilisté zůstanou v Afghánistánu ještě dlouho poté, co se odtud stáhnou vojenské jednotky – mluví tedy o *whole-of-government* strategii USA k Afghánistánu.¹⁹¹ Strategie uvádí jako hlavní úkol pro Spojené státy v oblasti rozvoje a rekonstrukce Afghánistánu oživit jeho zemědělský sektor, protože zejména v něm nacházejí Afghánci pracovní uplatnění. Mimo zemědělství hovoří strategie o zlepšení vládnutí v zemi (rozšíření vlivu centrální afghánské vlády do provincií a distriktů), vytvoření vlády práva, zlepšení ženských práv, vytvoření nové komunikační strategie Spojených států v Afghánistánu, která bude informovat o úspěších dosažených v naplňování výše uvedených cílů, a o větší přítomnosti amerických civilních expertů (z ministerstva zahraničí, USAID, ministerstva zemědělství, ministerstva spravedlnosti, FBI, ministerstva pro vnitřní bezpečnost ad.) pracujících na obnově Afghánistánu. Strategie uvádí, že zatímco v lednu 2009 působilo v Afghánistánu 320 amerických civilistů, v únoru 2010 to již byla necelá tisícovka.¹⁹² O důležitosti tohoto *civilian surge* hovoří i Zpráva o pokroku k bezpečnosti a stabilitě v Afghánistánu z dubna 2010, jež se významu civilistů v rekonstrukčním úsilí o obnovu Afghánistánu na několika místech podrobněji věnuje.¹⁹³

Strategie uvádí finanční prostředky nutné pro práci v jednotlivých prioritních oblastech. Na obnovu afghánské zemědělské sektoru bylo v roce 2010 vynaloženo 475

¹⁹¹ *Afghanistan and Pakistan Regional Stabilization Strategy*. U.S. Department of State, Office of the Special Representative for Afghanistan and Pakistan, February 2010. Dostupný z: <http://www.state.gov/documents/organization/135728.pdf> [cit. 2012-04-23].

¹⁹² Tamtéž, str. ii, iii.

¹⁹³ *Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces*. U.S. Department of Defense, April 2010, str. 18, 19, 56. Dostupný z: http://www.defense.gov/pubs/pdfs/Report_Final_SecDef_04_26_10.pdf [cit. 2012-04-24].

milionů dolarů a na posílení vládnutí 1 720 milionů dolarů, z toho 434 milionů dolarů šlo na provinční rekonstrukční týmy a místní vládnutí.¹⁹⁴

Vedle dokumentů určujících směr americké politiky v Afghánistánu vydávají Spojené státy i dokumenty hodnotící dosavadní postup mezinárodního společenství v této zemi. Jsou jimi zejména Zprávy o pokroku k bezpečnosti a stabilitě v Afghánistánu¹⁹⁵ připravované ministerstvem obrany pro americký Kongres a čtvrtletní zprávy pro americký Kongres vydávané Zvláštním inspektorem pro rekonstrukci Afghánistánu (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction, SIGAR). Jeho úkolem je dohlížet na vynakládání financí určených pro rekonstrukci Afghánistánu. Poslední zpráva vydaná SIGAR hovoří o tom, že poté, co dojde k předání afghánských oblastí plně pod afghánskou správu, ukončí zde svoji činnost i provinční rekonstrukční týmy. Ty mají za úkol připravit plány načrtávající průběh předávání zodpovědnosti Afgháncům.¹⁹⁶ Ani zpráva SIGAR však nevěnuje žádnou svoji část speciálně provinčním rekonstrukčním týmům.

Z analýzy výše uvedených dokumentů vyplývá, že Spojené státy jako hlavní vůdce mezinárodní koalice v Afghánistánu působí ve všech oblastech rekonstrukčního úsilí, nicméně největší pozornost se soustředí na tři oblasti *state buildingu*, kterými jsou posilování schopností afghánských institucí (*capacity building*), aby byly schopny zajistit občanům základní služby, rozvoj zemědělského sektoru, v němž nalézá obživu největší počet Afghánců, a budování afghánské národní armády. Za tuto poslední oblast převzaly USA zodpovědnost již na konferenci o Afghánistánu v Ženevě v dubnu 2002.¹⁹⁷ V kapitole o činnosti amerických PRT bude zkoumáno, zda se tyto tři okruhy odrážejí v činnosti a projektech amerických PRT. Problematickým aspektem ztěžujícím výzkum však je, že všechny americké zahraničněpolitické dokumenty se věnují obecně rekonstrukčnímu úsilí a *state buildingu* v Afghánistánu bez toho, aby vymezily specifické úkoly pro americké PRT. Zpráva o pokroku k bezpečnosti a stabilitě v Afghánistánu z roku 2010 nicméně uvádí, že hlavním úkolem civilních expertů v Afghánistánu je pomoci budovat afghánské instituce a

¹⁹⁴ *Afghanistan and Pakistan Regional Stabilization Strategy*. U.S. Department of State, Office of the Special Representative for Afghanistan and Pakistan, February 2010, str. viii. Dostupný z: <http://www.state.gov/documents/organization/135728.pdf> [cit. 2012-04-23].

¹⁹⁵ Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan

¹⁹⁶ *SIGAR Quarterly Report to the United States Congress*. Jan 30, 2012, str. 104. Dostupný z:

<http://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2012-01-30low.pdf> [cit. 2012-04-24].

¹⁹⁷ Dobbins, James et al. *America's Role in Nation-Building: From Germany to Iraq*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2003, str. 134. Dostupný z: http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1753.html [cit. 2012-04-24].

poskytovat Afgháncům ekonomickou podporu zejména v zemědělském sektoru.¹⁹⁸ Lze tedy usuzovat, že tyto dva úkoly náležejí do velké míry provinčním rekonstrukčním týmům, protože právě v nich (ale nejen v nich) pracují civilní experti. To zpětně potvrzuje i Robert Kemp, který uvádí, že provinční rekonstrukční týmy byly hlavním nástrojem americké armády, amerického ministerstva zahraničí a USAID pro implementaci projektů zaměřených na zlepšení afghánského vládnutí.¹⁹⁹

3.2 Německo

Spolková republika Německo (SRN) navzdory obecnému mírovému zaměření své zahraniční politiky po druhé světové válce a nechuti zapojovat se do vojenských operací v zahraničí podpořilo Spojené státy v jejich válce proti terorismu a již 22. prosince 2001 schválil německý parlament zapojení německých vojáků do operace ISAF. Tento mandát je od té doby každoročně prodlužován. Dlouhodobé zapojení Německa do války v Afghánistánu je však vnímáno spíše jako výjimka z pravidla. Německo raději zdůrazňuje svoji civilní identitu a důraz na multilateralismus, jenž se odráží v jeho spolupráci s mezinárodními organizacemi²⁰⁰ a zobrazování sebe sama jako *civilní mocnosti*²⁰¹ je reflektováno i v rozhodnutí zřídit post zvláštního představitele Německa v Afghánistánu,²⁰² kterým je v současnosti bývalý německý velvyslanec v Pákistánu Michael Koch.²⁰³ K rozhodnutí zřídit vlastní německé PRT došlo krátce poté, co Rada bezpečnosti rozšířila mandát sil ISAF i mimo Kábul. Bundestag odsouhlasil vládní rozhodnutí zřídit PRT 24. října 2003, a volil tak zároveň menší zlo ze dvou možností – buď PRT v Afghánistánu, nebo účast Německa ve válce v Iráku. Pro PRT v Kunduzu bylo tehdy vyčleněno 450 německých vojáků a celkově pro misi

¹⁹⁸ *Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces*. U.S. Department of Defense, April 2010, str. 57. Dostupný z: http://www.defense.gov/pubs/pdfs/Report_Final_SecDef_04_26_10.pdf [cit. 2012-04-24].

¹⁹⁹ Kemp, Robert E. *Provincial Reconstruction Teams in Eastern Afghanistan: Utility as a Strategic Counterinsurgency Tool*. Military Review, September-October 2011, str. 29. Dostupný z: http://usacac.army.mil/CAC2/MilitaryReview/Archives/English/MilitaryReview_20111031_art007.pdf [cit. 2012-04-24].

²⁰⁰ Karp, Regina. *The New German Foreign Policy Consensus*. The Washington Quarterly, Vol. 29, No. 1, Winter 2005-06. Dostupný z: http://catalogo.casd.difesa.it/GEIDFile/06winter_karp.PDF?Archive=191056891923&File=06winter_karp_PDF [cit. 2012-04-24].

²⁰¹ Prášil, Jan. Zahraniční politika, její dimenze a omezení. In: Prášil, Jan a kol. *Zahraniční politika Německa na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2011, str. 22.

²⁰² Ehrhart, Hans-Georg. *Zivil-Militärisches Zusammenwirken und vernetzte Sicherheit als Herausforderung deutscher Sicherheitspolitik: Der Fall Afghanistan*. Zeitschrift für Außen- und Sicherheitspolitik, Vol. 4, 2011, str. 78. Dostupný z: <http://www.springerlink.com/content/w8u57877h266g486/fulltext.pdf> [cit. 2012-04-25].

²⁰³ *Sonderbeauftragter für Afghanistan*. Die Bundesregierung, Bundesministerium der Verteidigung, 4. April 2012. Dostupný z: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Meldungen/2012/04/2012-04-04-afg-beauftragter-koch.html?nn=392318> [cit. 2012-04-25].

ISAF 2 250 příslušníků Bundeswehru.²⁰⁴ Důraz, který Německo klade na civilní aspekty svého zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu, lze spatřit i ve zřízení Kanceláře komisaře pro civilní prevenci, řešení konfliktů a posilování míru v rámci německého ministerstva zahraničí.²⁰⁵

Základním dokumentem týkajícím se účasti Spolkové republiky Německo na rekonstrukci Afghánistánu je Koncepce spolkové vlády o Afghánistánu (Afghanistan Konzept der Bundesregierung). První koncepci vydala spolková vláda již 1. září 2003,²⁰⁶ tedy krátce před zřízením německých PRT. Koncepci poté pravidelně aktualizovala. Poslední zveřejněná koncepce je z 9. září 2008 a na její přípravě se podílela čtyři ministerstva – zahraničí, vnitra, obrany a pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Úplně poslední Koncepce spolkové vlády o Afghánistánu je z roku 2010, nicméně nebyla zveřejněna v celém svém znění.

Koncepce 2008 je precizním dokumentem, který ve svém obecném úvodu hodnotícím celkovou situaci v Afghánistánu zopakoval, že Německo je odhodláno pomáhat Afgháncům se zlepšením jejich životních podmínek, asistovat při rekonstrukci státních institucí a společnosti a zabránit Talibanu v návratu k moci. Koncepce zdůrazňuje, že všechny kroky SRN v Afghánistánu musí být v souladu s přáními Afghánců – vyzdvihuje tedy princip tzv. afghanizace rekonstrukčních projektů, *Afghan ownership*.²⁰⁷ V tomto smyslu koncepce vítá schválení pětileté Národní rozvojové strategie Afghánistánu afghánskou vládou. Německo v koncepci uvádí, že hlavní prioritou Bundeswehru v Afghánistánu je v souladu se summitem NATO v Bukurešti v dubnu 2008 výcvik afghánské armády. SRN se dále přihlašuje k zodpovědnosti za výcvik afghánské policie²⁰⁸, k němuž se zavázala již na konferenci v Ženevě v roce 2002 (reformu afghánské justice si tehdy vzala na starosti Itálie, boj proti drogám Velká Británie, demobilizaci, odzbrojení a reintegraci bývalých milic Japonsko).²⁰⁹

²⁰⁴ Hett, Julia. *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Das amerikanische, britische und deutsche Modell*. Berlin: ZIF Analyse 04/05, April 2005, str. 15. Dostupný z: http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/PRT_20.04.05.pdf [cit. 2012-04-20].

²⁰⁵ Viz. http://www.auswaertiges-amt.de/sid_1B34B209B896CA841AFDC22DB2473702/DE/Aussenpolitik/Friedenspolitik/Krisenpraevention/NationaleStrukturen_node.html

²⁰⁶ *Das Afghanistan-Konzept der Bundesregierung*. 1. September 2003. Dostupný z: http://www.spdfraktion.de/rs_datei/0,,2635,00.pdf [cit. 2012-04-20].

²⁰⁷ *The Federal Government's Afghanistan Policy*. Federal Foreign Office, Federal Ministry of the Interior, Federal Ministry of Defence, Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 9 September 2008, str. 2. Dostupný z: http://www.bmi.bund.de/cae/servlet/contentblob/151478/publicationFile/14327/Afghanistan_Konzept_en.pdf [cit. 2012-04-22].

²⁰⁸ Tamtéž, str. 2.

²⁰⁹ Weiland, Gesche. *Eckdaten der politischen Entwicklung in Afghanistan seit 2001 und des deutschen Bundeswehreinsatzes (ISAF)*. Berlin: SWP-Chronologie, Juni 2011, str. 3. Dostupný z: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/sonstiges/DECKBLATT_Chronologie.pdf [cit. 2012-04-24].

Německo se během svého předsednictví EU zasadilo o vznik evropské policejní mise EUPOL v Afghánistánu v červnu 2007 a o rok později iniciovalo zdvojnásobení počtu jejích instruktorů. V roce 2008 navíc SRN ztrojnásobila výši příspěvku na výcvik policie na 35,7 milionu eur.²¹⁰ Kromě zapojení německých policejních instruktorů do mise EUPOL, cvičí SRN afghánské policisty i v rámci bilaterálního projektu. Celkově byla stabilizace bezpečnostní situace v Afghánistánu podle koncepce z roku 2008 obzvláště významná pro německé národní zájmy, a to i proto, že s ní souvisí možnost stahování koaličních vojáků z Afghánistánu. Koncepce pevně spojuje bezpečnost s rekonstrukcí a rozvojem Afghánistánu, protože uvádí, že bez rekonstrukce a rozvoje není bezpečnost a rekonstrukce a rozvoj nemohou být bez bezpečnosti. Dokument dále detailně rozpracovává jednotlivé prioritní oblasti týkající se bezpečnosti, rekonstrukce a rozvoje, kterými jsou rozvoj státních institucí a odpovědného vládnutí, vláda práva a lidská práva, problematika uprchlíků, zlepšení životních standardů, koordinace mezinárodní pomoci ad. V každé oblasti analyzuje tehdejší stav věcí a uvádí, jaké kroky podnikne německá vláda k jeho zlepšení. Zvláštní zodpovědnost převzalo Německo za severní Afghánistán, kde vede dva PRT a velí regionálnímu velitelství ISAF-Sever. Koncepce považuje provinční rekonstrukční týmy za základní prvky mezinárodního úsilí v Afghánistánu. PRT jsou výrazem komplexního německého zapojení do rekonstrukce v Afghánistánu a odrážejí alianční politiku *comprehensive approach*. Podle Německa může v provinciích bez PRT probíhat rekonstrukce jen velmi omezeně, a proto se rozhodlo k vytvoření provinčních poradních týmů (Provincial Advisory Teams, PAT). První PAT začal fungovat 23. února 2008 v Talokanu v provincii Tachar. SRN jako čtvrtý největší bilaterální dárce v Afghánistánu se v koncepci zavázalo zvýšit své finanční závazky v civilní oblasti v letech 2008 – 2010 na 420 milionů eur.²¹¹

Poslední Koncepci k Afghánistánu vydalo Německo před mezinárodní konferencí o Afghánistánu 28. ledna 2010. Ke koncepci vydala spolková vláda prohlášení prostřednictvím kancléřky Angely Merkel. V něm vyjmenovala pět základních prvků německého nasazení v Afghánistánu: posílení výcviku afghánské armády, zvýšení počtu německých policejních instruktorů působících v rámci bilaterální mise v Afghánistánu ze 123 na 200, zvýšení rozvojové pomoci severnímu Afghánistánu – do civilních rekonstrukčních projektů investuje

²¹⁰ *The Federal Government's Afghanistan Policy*. Federal Foreign Office, Federal Ministry of the Interior, Federal Ministry of Defence, Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 9 September 2008. Dostupný z: http://www.bmi.bund.de/cae/servlet/contentblob/151478/publicationFile/14327/Afghanistan_Konzept_en.pdf [cit. 2012-04-22].

²¹¹ Tamtéž.

SRN ročně až do roku 2013 430 milionů eur místo dřívějších 220 milionů eur, investice ve výši 10 milionů eur ročně během následujících pěti let do afghánského reintegračního fondu a Německo vyzvalo účastníky londýnské konference ke stanovení jasných počtů, kterých mají dosáhnout afghánská policie a armáda v letech 2010 a 2011.²¹² Kancléřka Merkel uvedla, že Německo podporuje cíl mezinárodního společenství stáhnout bojové jednotky z Afghánistánu do konce roku 2014, nicméně přesné datum odchodu Němců z této země odmítla sdělit.²¹³

V Německu, které se tradičně prezentuje jako civilní mocnost, docházelo více než jinde ke zdůrazňování civilního charakteru německého zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu. V německém veřejném diskursu tak dlouho panovalo přesvědčení, že němečtí vojáci v Afghánistánu fungují pouze jako ochránci civilních expertů, kterým se bojová střetnutí zcela vyhýbají. To se změnilo až v souvislosti s tragickým incidentem v Kunduzu, při kterém během Němci vyžádaného amerického náletu zahynulo 4. září 2009 až 124 afghánských civilistů. Německá veřejnost se tak poprvé dozvěděla o existenci jednotky TaskForce47 a jejím nasazení v Afghánistánu od roku 2007. A teprve 10. února 2010 popsal německý ministr zahraničí Guido Westerwelle misi v Afghánistánu poprvé jako „ozbrojený konflikt ve smyslu mezinárodního práva“.²¹⁴ To znamenalo přiznání, že Bundeswehr je v Afghánistánu ve válce.

Spolková vláda kromě Koncepce o Afghánistánu pravidelně jednou za půl roku vydává Zprávu o pokroku v Afghánistánu (Fortschrittbericht Afghanistan), ve které informuje spolkový parlament o aktivitách německých civilistů a vojáků v Afghánistánu a hodnotí dosažené pokroky. První zpráva byla vydána 13. prosince 2010.²¹⁵ Zprávy o pokroku využije tato diplomová práce při analýze činnosti německých PRT v Afghánistánu.

3.3 Česká republika

Zapojení České republiky do *state buildingu* v Afghánistánu vyplývá z jejího členství v Severoatlantické alianci a přihlášení se ke koncepci komplexního přístupu v Bezpečnostní

²¹² *Regierungserklärung zum Afghanistan-Konzept der Bundesregierung von Bundeskanzlerin Merkel*. Die Bundesregierung, 28.01.2010. Dostupný z:

<http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Regierungserklaerung/2010/2010-01-28-merkel-erklaerung-afghanistan.html> [cit. 2012-04-27].

²¹³ *Afghanistan-Strategie: Übergabe in Verantwortung*. Die Bundesregierung, 27. Januar 2010. Dostupný z: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2010/01/2010-01-27-afghanistan-konferenz-regierungserklaerung.html> [cit. 2012-04-27].

²¹⁴ Weiland, Gesche. *Eckdaten der politischen Entwicklung in Afghanistan seit 2001 und des deutschen Bundeswehreinsatzes (ISAF)*. Berlin: SWP-Chronologie, Juni 2011, str. 14, 16. Dostupný z: http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/sonstiges/DECKBLATT_Chronologie.pdf [cit. 2012-04-24].

²¹⁵ Tamtéž, str. 21.

strategii ČR 2011.²¹⁶ V ní se Česká republika zavazuje k vytváření podmínek pro „aktivní účast v misích NATO, EU a OSN při řešení celého spektra krizí – ať již před konflikty, během nich či po nich... v oblasti zvládnání krizí ČR přispívá k zabezpečení výcviku a rozvoje bezpečnostních sil v krizových oblastech, zejména prostřednictvím zapojení civilních a vojenských expertů na pomoc místním úřadům a asistenci v oblasti reformy bezpečnostního a obranného sektoru“.²¹⁷ Jako příklad takového zapojení uvádí strategie právě Afghánistán. Provinční rekonstrukční tým ČR v afghánské provincii Lógar je vynikající ukázkou takového závazku převedeného do praxe.

V roce 2011 byla vládou schválena i Bílá kniha o obraně připravená týmem expertů pod vedením prvního náměstka ministra obrany Jiřího Šedivého. Je jedním z klíčových dokumentů strategického plánování ČR. Bílá kniha uvádí účast v komplexních „mezinárodních operacích k řešení krizových situací mimo území členských států NATO a EU“, které vyžadují politická, civilní i vojenská opatření a nástroje, jako nejpravděpodobnější formu nasazení českých ozbrojených sil. Dokument také vyzdvihuje nutnost spolupráce vojenských a civilních specialistů.²¹⁸ V rámci těchto operací budou podle Bílé knihy české jednotky plnit i úkoly „postkonfliktní rekonstrukce, stabilizace státní autority a pomoci při zavádění vlády práva“.²¹⁹ Úkoly, které plní PRT v Lógaru, přesně odpovídají těmto zadáním.

Dalším dokumentem, který vytváří rámec pro zapojení ČR do obnovy Afghánistánu, je Koncepce zahraniční politiky České republiky, jejíž poslední verzi schválila vláda ČR 20. července 2011. Koncepce podobně jako Bezpečnostní strategie hovoří o narůstajícím významu asymetrických bezpečnostních hrozeb, mezi něž patří i zhroucené státy, a o terorismu jako aktuální hrozbě pro ČR. Proto Koncepce vyzdvihuje význam komplexního přístupu k odpovědím na tyto hrozby a bezpečnostní, vojenskou a policejní spolupráci včetně operací a misí ke zvládnání krizí jmenuje mezi hlavními nástroji zahraniční politiky ČR.²²⁰ Koncepce odkazuje na novou Strategickou koncepci NATO, jež řadí k základním úkolům Aliance zvládnání krizí včetně postkonfliktní rekonstrukce. Účast České republiky na obnově

²¹⁶ *Bezpečnostní strategie České republiky 2011*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 8. září 2011, str. 7.

Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/bezpecnostni_strategie_cr/index.html [cit. 2012-04-01].

²¹⁷ Tamtéž, str. 11.

²¹⁸ *Bílá kniha o obraně*. Ministerstvo obrany ČR, 18. května 2011, str. 96. Dostupný z:

<http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/plne-zneni-bile-knihy-o-obrane-55515/> [cit. 2012-04-01].

²¹⁹ Tamtéž, str. 46.

²²⁰ *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 20. července 2011, str. 5, 6. Dostupný z: http://www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf [cit. 2012-04-28].

Afgánistánu je tak odvozena z jejího členství v NATO, které je základním pilířem bezpečnosti ČR, a Koncepce zahraniční politiky explicitně uvádí, že „ČR se bude v souladu se svými schopnostmi a dostupnými zdroji účastnit aliančních operací a misí. Účastí ve spojenecké misi NATO pod mandátem OSN se bude nadále podílet na stabilizaci Afgánistánu, upevnění jeho bezpečnosti, budování kapacit státní správy a samosprávy a na podpoře hospodářského a sociálního rozvoje země“.²²¹ V kapitole o prosazování ekonomických a obchodních zájmů ČR se Koncepce zmiňuje rozvojové spolupráci a o podpoře demokracie a lidských práv ve světě, při níž ČR čerpá ze svých zkušeností s procesem společenské transformace – proto se o této podpoře hovoří také jako o transformační politice.²²² Rozvojová spolupráce je součástí zahraniční politiky České republiky a „přispívá k naplňování jejích cílů“, protože „přispívá k bezpečnosti a stabilitě na globální úrovni i k předcházení konfliktů na regionální a lokální úrovni“.²²³ Rozvojová spolupráce ČR klade důraz na „budování kapacit partnerských zemí“ a postupuje v souladu s rozvojovými cíli a potřebami partnerské země.²²⁴ Jak bude popsáno níže, v činnosti českého PRT v Afgánistánu se tyto principy odrážejí a Afgánistán je pro ČR jednou z pěti prioritních zemí s programem spolupráce, tj. programovou zemí.

Co se týká rozvojové spolupráce ČR s Afgánistánem, vychází Koncepce zahraniční politiky ČR z dokumentu Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017, který byl schválen českou vládou 24. května 2010.²²⁵ „Rozvojová spolupráce přispívá k zajištění bezpečnosti a stability na globální úrovni,“²²⁶ a proto si i tento dokument uvědomuje význam boje s terorismem po 11. září 2001 a akcentuje zapojení mezinárodního společenství do úsilí o stabilizaci Afgánistánu. V souvislosti s ní píše o nutnosti propojení vojenských a civilních aktivit, což „představuje nové výzvy ve vztahu k rozvoji“.²²⁷ Koncepce vysvětluje způsob a historii rozvojové spolupráce ČR, kdy v posledních letech došlo k rapidnímu omezení počtu zemí, kterým je ze strany ČR poskytována rozvojová pomoc. Čtyřmi kritérii pro výběr těchto zemí jsou existence

²²¹ *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 20. července 2011, str. 12. Dostupný z: http://www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf [cit. 2012-04-28].

²²² Tamtéž, str. 19.

²²³ Tamtéž, str. 20.

²²⁴ Tamtéž, str. 20.

²²⁵ *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 24. května 2010. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [cit. 2012-04-28].

²²⁶ Tamtéž, str. 6.

²²⁷ Tamtéž, str. 4.

dvoustranných a rozvojových vztahů s ČR, úroveň socioekonomického rozvoje partnerské země, připravenost země pomoc přijímat a zohlednění dělby práce s ostatními dárci.²²⁸ Těmto kritériím Afghánistán vyhovuje, neboť v Kábulu je zastupitelský úřad ČR (první kritérium), Afghánistán je jednou z nejhudších zemí planety (druhé kritérium). Koncepce v této souvislosti odkazuje na index lidského rozvoje, který je součástí Zprávy o lidském rozvoji UNDP. Ve Zprávě UNDP za rok 2011 má Afghánistán index lidského rozvoje 0,398, a umístil se tak na 172. místě ze 187 zemí (na prvním místě se umístilo Norsko s indexem 0,943).²²⁹ Třetí kritérium implikuje snahu vlastní země řešit své problémy a existenci „strategického dokumentu pro omezování chudoby a pro dlouhodobý udržitelný rozvoj“.²³⁰ Toto kritérium Afghánistán splnil přijetím ANDS. Čtvrté kritérium odkazuje na ukazatel oficiální rozvojové pomoci (Official Development Assistance, ODA) na hlavu v daném státě. Podle seznamu zemí přijímajících ODA, který sestavila OECD, patří Afghánistán do skupiny nejméně rozvinutých zemí,²³¹ a tudíž tomuto kritériu také vyhovuje. Po analýze těchto čtyř kritérií byly vybrané země přijímající rozvojovou pomoc ČR rozděleny do dvou skupin zemí – prioritní země s programem spolupráce, kam patří i Afghánistán, a prioritní země bez programu spolupráce.²³² Každé zemi pak byly určeny sektorové priority, kterými jsou pro Afghánistán životní prostředí, zemědělství a ekonomický rozvoj včetně energetiky.²³³ Tento dokument je tedy jakýmsi rámcem pro zapojení České republiky do postkonfliktní rekonstrukce Afghánistánu a stanovuje hlavní priority pro činnost civilních expertů v této zemi. Sama Koncepce uvádí, že Afghánistán je „zvláštní bezpečnostně-rozvojovou prioritou“ a že do zlepšení jeho bezpečnostní situace budou standardní rozvojovou pomoc v zemi plnit „rozvojové aktivity realizované prostřednictvím Provinčního rekonstrukčního týmu

²²⁸ *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 24. května 2010, str. 11, 12. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [cit. 2012-04-28].

²²⁹ *Human Development Report 2011. Sustainability and Equity: A Better Future for All*. New York: United Nations Development Programme, 2011, str. 127, 129. Dostupný z:

http://www.undp.org/content/dam/undp/library/corporate/HDR/2011%20Global%20HDR/English/HDR_2011_EN_Complete.pdf [cit. 2012-04-28].

²³⁰ *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 24. května 2010, str. 11. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [cit. 2012-04-28].

²³¹ *DAC List of ODA Recipients. Effective for reporting on 2011, 2012 and 2013 flows*. Dostupný z:

<http://www.oecd.org/dataoecd/9/50/48858205.pdf> [cit. 2012-04-28].

²³² *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 24. května 2010, str. 13, 14. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [cit. 2012-04-28].

²³³ Tamtéž, str. 34.

v provincii Lógar²³⁴ PRT je zároveň „největším českým rozvojovým projektem v zahraničí“.²³⁵

Dokument, který nejkonkrétněji popisuje způsob zapojení ČR do *state buildingu* v Afghánistánu a který přičítá „naprosto zásadní roli“ PRT v Lógaru jako nástroji pro realizaci rozvojových aktivit ČR v Afghánistánu,²³⁶ má název Perspektivy účasti České republiky na stabilizaci Afghánistánu 2010 – 2012 a vydalo ho Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Dokument klade důraz na afghanizaci všech oblastí fungování afghánského státu a stanovuje tři široké okruhy pro působení ČR v této zemi: budování institucí, podporu dobrého vládnutí a vlády práva, rekonstrukci a rozvoj a posilování bezpečnosti.²³⁷ PRT Lógar se týkají především první dva okruhy. K budování institucí, podpoře dobrého vládnutí a vlády práva chce ČR podle Perspektiv přispět infrastrukturním vybavením vlády a justice v provincii Lógar a organizací vzdělávacích programů.²³⁸ Nejobsáhleji analyzovaným okruhem je obnova a rozvoj. PRT má podle Perspektiv do konce letošního roku zajistit, aby všechny osídlené oblasti Lógaru měly k dispozici základní instituce (nemocnice, školy, policejní stanice, úřední budovy) a nastartovat udržitelný socioekonomický rozvoj v provincii. České PRT se bude také podle svých možností podílet na rozvoji dopravní sítě a zlepšování energetické situace v Lógaru, zejména na zlepšení využívání vodních zdrojů.²³⁹ Perspektivy věnují velkou pozornost otázce zabránění vnímání PRT jako paralelní struktury provinční lógarské vlády. Dokument dále vysvětluje, že projekty QIP českého PRT spadají do oblasti rychlé asistence a humanitární pomoci, nejsou tedy typickými rozvojovými/rekonstrukčními projekty.²⁴⁰ Hospodářství v Lógaru se zaměřuje na zemědělství, a proto české PRT soustředí svoje aktivity v oblasti rozvoje ekonomiky zejména do něj. Od roku 2010 je český PRT posílen o ekonomického poradce, jenž má pomoci zpracovat analýzy pro ekonomický rozvoj Lógaru.²⁴¹ Prioritní projekty pro oblast zemědělství na období 2010 – 2012 však dokument neuvádí.

²³⁴ *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 24. května 2010, str. 13. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [cit. 2012-04-28].

²³⁵ *Zpráva o zahraniční politice České republiky leden – prosinec 2009*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010, str. 18.

²³⁶ *Perspektivy účasti ČR na stabilizaci Afghánistánu v letech 2010 – 2012*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, listopad 2009, str. 14. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf [cit. 2012-04-28].

²³⁷ Tamtéž, str. 3.

²³⁸ Tamtéž, str. 4.

²³⁹ Tamtéž, str. 5.

²⁴⁰ Tamtéž, str. 9.

²⁴¹ Tamtéž, str. 10.

3.4 Shrnutí kapitoly o zahraničních dokumentech USA, Německa a České republiky

Z analýzy amerických zahraničněpolitických dokumentů vyplývá, že Spojené státy kladou největší důraz na posilování schopností afghánských institucí, podporu dobrého vládnutí a zemědělského sektoru. Německo podle analyzovaných dokumentů kromě finančních příspěvků do rozvojové pomoci soustředí svoje úsilí do výcviku afghánské policie. Pro Českou republiku je z hlediska zahraniční rozvojové spolupráce Afghánistán prioritní zemí. Češi se v Afghánistánu snaží podporovat provinční instituce a dobré vládnutí a jejich asistence se soustředí na rekonstrukční a rozvojové projekty (školství, zemědělství...).

Velká část dokumentu Perspektivy účasti ČR na stabilizaci Afghánistánu se věnuje úkolům PRT Lógar, protože PRT je pro Českou republiku hlavním nástrojem zapojení do mezinárodního úsilí o stabilizaci Afghánistánu.²⁴² V případě Spojených států není role amerických PRT tak významná vzhledem k širokospektrální přítomnosti amerických civilních expertů a vojáků v Afghánistánu. Co se týká Německa, hrají jeho dva PRT významnou roli v jeho zapojení do rekonstrukce Afghánistánu, nicméně dokumenty Koncepce spolkové vlády o Afghánistánu nestanovují úkoly německým provinčním rekonstrukčním týmům tak explicitně jako v případě českého dokumentu Perspektivy účasti ČR na stabilizaci Afghánistánu 2010 – 2012. Obsáhleji se věnují například bilaterálnímu projektu SRN a Afghánistánu na výcvik afghánských policistů. Žádná ze zkoumaných zemí nemá rámcový dokument týkající se výlučně činnosti jejích PRT v Afghánistánu, a proto je těžké určit, které z cílů a úkolů diskutovaných v dokumentech se týkají činnosti provinčních rekonstrukčních týmů a které jsou určeny jiným aktérům podílejícím se na *state buildingu* v Afghánistánu.

²⁴² Dostál, Vít, Karásek, Tomáš, Thim, Michal. *Agenda pro českou zahraniční politiku 2012*. Praha: AMO, 2012, str. 80.

4 State building v činnosti amerických, německých a českého PRT

Tato kapitola se zaměří na samotnou činnost PRT a způsob realizace jejich projektů. Bude zkoumat především ty oblasti, ve kterých se americké, německé a český PRT odlišují způsobem práce. Závěrem se pokusí definovat rekonstrukční oblasti, na něž se soustředí projekty amerických, německých a českého PRT.

4.1 Činnost amerických PRT

V této kapitole bude zkoumán způsob výběru, financování a implementace projektů amerických PRT. První překážkou při výzkumu je však nemožnost nalezení seznamu projektů amerických PRT, a to ani za jednotlivé americké PRT ani za americké PRT celkem. Podle vojenského přidělence USA v České republice plukovníka Charlese H. Wilsona takový seznam ani neexistuje.²⁴³ Americké PRT, s výjimkou PRT Núristán, nemají své vlastní internetové stránky. Webové stránky PRT Núristán²⁴⁴ neposkytují příliš informací a pravděpodobně již delší dobu nejsou aktualizovány. Některé americké PRT mají své vlastní stránky na Facebooku,²⁴⁵ ty ovšem poskytují jen obecné informace o úkolech provinčních rekonstrukčních týmů a slouží spíše pro zveřejňování fotografií a komunikaci členů PRT s rodinnými příslušníky. Při výzkumu tak byla autorka odkázána především na dva zdroje informací – informace o projektech USAID v Afghánistánu a projekty CERP v Afghánistánu. Nalézt data o projektech amerických PRT samostatně nebylo možné.

Vzhledem k tomu, že v amerických PRT působí pouze tři až čtyři civilní experti, téměř všechny náklady spojené s fungováním PRT hradí americké ministerstvo obrany. Ministerstvo zahraničí, USAID ani ministerstvo zemědělství mu zpětně neproplácí náklady na podporu civilních expertů v provinčních rekonstrukčních týmech.²⁴⁶ V roce 2008 vedly Spojené státy v Afghánistánu 12 PRT, v nichž sloužilo 1 021 amerických vojáků, 11 zaměstnanců ministerstva zahraničí, 11 zaměstnanců USAID a 12 zaměstnanců ministerstva zemědělství. Několik expertů USAID a ministerstva zahraničí působilo i v jiných PRT.²⁴⁷ V roce 2009 však došlo k razantnímu navýšení amerických civilních expertů v Afghánistánu. Před jmenováním Richarda Holbrooka do funkce zvláštního vyslance pro Afghánistán a Pákistán v lednu 2009 byla také slabá americká podpora afghánskému zemědělství. Teprve Holbrooke

²⁴³ Osobní rozhovor autorky s plk. Charlesem H. Wilsonem, U.S. Army Attaché v Praze. Praha, 4. dubna 2012. Archiv autorky.

²⁴⁴ <http://www.prtnuristan.com/Web%20Site/Pages/index.html> [cit. 2012-04-28].

²⁴⁵ Například PRT Zabul, PRT Langhman, PRT Chost, PRT Kunar

²⁴⁶ *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan and Iraq*. Washington, DC: United States Government Accountability Office, Congressional Committees, 1 October 2008, str. 2.

²⁴⁷ Tamtéž, str. 9.

se zasadil o větší nasazení expertů amerického ministerstva zemědělství v Afghánistánu a o navýšení jejich financí, což korespondovalo s vyčleněním zemědělského sektoru jako prioritní oblasti pro americkou rekonstrukci Afghánistánu administrativou prezidenta Obamy.²⁴⁸

Zpráva pro Komisi pro zahraniční vztahy amerického Senátu uvádí, že v současnosti utrácejí Spojené státy za zahraniční pomoc Afghánistánu více peněz než za pomoc jakékoli jiné zemi. Měsíčně v Afghánistánu vynaloží americké ministerstvo zahraničí a USAID zhruba 320 milionů dolarů.²⁴⁹ Částečně jsou tyto finance použity i na projekty k získání srdcí a myslí místních lidí, do této zahraniční pomoci se však nepočítá vojenská pomoc USA Afghánistánu. Nejsou v ní tedy zahrnuty finance CERP.²⁵⁰ Pro fiskální rok 2012 požaduje americká vláda 3,2 miliardy dolarů pro zahraniční pomoc Afghánistánu.²⁵¹ Podle zprávy investují USA velkou část financí zahraniční pomoci do afghánského zemědělství (zejména na jihu země v provinciích Kandahár a Híland) a na vybudování schopností afghánských institucí (capacity building), aby tyto byly schopny zajistit základní služby svým občanům.²⁵² 81 % finančních prostředků USAID pro rok 2011 směřovalo na východ a jih Afghánistánu, kde se také nachází většina amerických PRT. Ve spolupráci s nimi se chce USAID nyní odklonit od krátkodobých stabilizačních k dlouhodobějším rozvojovým projektům.²⁵³ Ty by však v budoucnu mohl ohrozit dekret afghánského prezidenta Hamida Karzáiho zakazující činnost soukromých bezpečnostních firem v Afghánistánu (private security companies, PSCs). Jejich úkoly mají převzít státem vlastněné Afghánské síly veřejné ochrany (Afghan Public Protection Force, APPF). Poslední zpráva SIGAR z 30. dubna 2012 varuje, že až deset velkých rekonstrukčních projektů by mohlo být ohroženo, pokud by APPF nebyly schopny zajistit bezpečnost v místě jejich realizace.²⁵⁴

Jak dokládá zpráva pro americký Senát, USAID v roce 2011 utratila nejvíce peněz v Kábulu, Hílandu a Kandaháru, až na čtvrtém místě se objevila provincie Paktia, ve které

²⁴⁸ Kemp, Robert E. *Provincial Reconstruction Teams in Eastern Afghanistan: Utility as a Strategic Counterinsurgency Tool*. *Military Review*, September-October 2011, str. 34. Dostupný z: http://usacac.army.mil/CAC2/MilitaryReview/Archives/English/MilitaryReview_20111031_art007.pdf [cit. 2012-04-24].

²⁴⁹ *Evaluating U.S. Foreign Assistance to Afghanistan*. A Majority Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations United States Senate. Washington, June 8, 2011, str. 2. Dostupný z: <http://www.cfr.org/afghanistan/senate-report-us-foreign-assistance-afghanistan/p25310> [cit. 2012-04-30].

²⁵⁰ Tamtéž, str. 1.

²⁵¹ Tamtéž, str. 5.

²⁵² Tamtéž, str. 2, 3.

²⁵³ Tamtéž, str. 8.

²⁵⁴ *SIGAR Quarterly Report to the United States Congress*. Apr 30, 2012, str. iv. Dostupný z: <http://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2012-04-30low.pdf> [cit. 2012-05-01].

funguje jeden z amerických PRT.²⁵⁵ Z tabulky financování USAID pro jednotlivé provincie tak nevyplývá, že by do provincií, v nichž fungují americké PRT, směřovalo víc peněz USAID než do provincií bez přítomnosti PRT.

4.1.1 Projekty USAID

USAID dohlíží na implementaci projektů civilních částí amerických PRT. Informace o jednotlivých afghánských provinciích poskytují webové stránky USAID, kde jsou k dispozici *factsheets* o jednotlivých provinciích²⁵⁶ s informací, zda v provincii působí PRT a jaký stát jej vede. Součástí každého *factsheetu* je i odhad, kolik milionů dolarů USAID v provincii investovala od ledna 2002 do června 2011. Stránky USAID uvádějí, že *field program officers* jakožto hlavní představitelé USAID v afghánských provinciích monitorují všechny rekonstrukční a rozvojové aktivity amerických provinčních rekonstrukčních týmů a implementují jejich specifické programy. USAID *field program officers* budují vztahy s místními představiteli a snaží se je vtáhnout do diskuse o rozvojových prioritách jejich provincií a projektech USAID, informují místní představitele o projektech USAID a dohlížejí na jejich dokončení.²⁵⁷ Ačkoli projekty implementované prostřednictvím USAID tvoří velkou část projektů amerických PRT, nedá se říci, že všechny projekty USAID uskutečněné v dané provincii byly implementovány pro PRT. USAID má v Afghánistánu i své vlastní projekty²⁵⁸, které nemají s PRT nic společného. Naopak projekty PRT mohou být implementovány i prostřednictvím jiných organizací a kontraktorů.

USAID je pověřena vládou USA k realizaci projektů civilních částí amerických PRT. Sama je však neimplementuje, ale její zaměstnanci dohlíží na to, aby projekty realizovali implementační partneři USAID. USAID totiž může realizaci projektů pro PRT předat dalším subkontraktorům, tzv. *implementing partners*. Těmi bývají standardní americké firmy pracující pro zisk.²⁵⁹ Třemi největšími subkontraktory (*implementing partners*) USAID jsou

²⁵⁵ *Evaluating U.S. Foreign Assistance to Afghanistan*. A Majority Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations United States Senate. Washington, June 8, 2011, str. 36. Dostupný z: <http://www.cfr.org/afghanistan/senate-report-us-foreign-assistance-afghanistan/p25310> [cit. 2012-04-30].

²⁵⁶ *USAID/Afghanistan Factsheets* jsou dostupné z: http://afghanistan.usaid.gov/en/about/country_strategy [cit. 2012-04-28].

²⁵⁷ *Provincial Reconstruction Teams*. USAID/Afghanistan. Dostupný z:

http://afghanistan.usaid.gov/en/partnerships/partners_provincial_reconstruction_teams [cit. 2012-04-28].

²⁵⁸ Seznam všech projektů USAID v Afghánistánu lze nalézt v odkaze: <http://afghanistan.usaid.gov/en/projects>

²⁵⁹ Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

DAI (Development Alternatives Inc.), Chemonics a Creative Associates International.²⁶⁰ Právě tímto způsobem realizace projektů se americké PRT výrazně liší od českého PRT, ale částečně i od německých PRT. Zmínění subkontraktori nejsou součástí amerických PRT, a ty tak nad implementací svých projektů do jisté míry ztrácejí kontrolu. Využívání velkého počtu kontraktorů²⁶¹ výrazně zvyšuje riziko plýtvání a zneužití finančních prostředků určených na rekonstrukční a rozvojové projekty. Civilní experti amerických PRT nedisponují financemi na realizaci svých projektů, veškeré finanční záležitosti vyřizuje USAID, která také monitoruje práci zmíněných *implementing partners*.²⁶² Zpráva o zahraniční pomoci USA Afghánistánu určená Komisi pro zahraniční vztahy amerického Senátu z června 2011 si všímá, že chybí dostatečně masivní dohled nad kontraktory, kteří implementují projekty financované z fondů americké zahraniční pomoci, a že americká vláda na tyto kontraktory do velké míry spoléhá. To by se mělo změnit a USA by se podle této zprávy měly více zabývat tím, jakým způsobem v Afghánistánu vynakládají peníze určené na jeho rozvoj a rekonstrukci, protože Afghánistán je (podle zprávy) plný opuštěných nebo zpola vybudovaných staveb.²⁶³ Zpráva také upozorňuje na fakt, že většina americké pomoci obchází afghánskou vládu ve prospěch mezinárodních firem, což může oslabit schopnost afghánské centrální vlády spravovat svůj vlastní rozpočet.²⁶⁴ Jak vysvětluje Václav Pecha, je rozdíl, jestli zahraniční donoři v Afghánistánu investují své peníze tzv. *on-budget* nebo *off-budget*. Peníze investované *on-budget* jsou dány k dispozici afghánské centrální vládě, objeví se v jejím rozpočtu a ona sama je dál investuje dle vlastního uvážení. Peníze *off-budget* nejsou investovány prostřednictvím afghánské vlády a nejsou součástí jejího rozpočtu.²⁶⁵ Americká vláda se nyní snaží splnit svůj závazek z kábulské konference (konané 20. července 2010) a utratit 50 % financí zahraniční pomoci pro Afghánistán *on-budget*.²⁶⁶ Většina ze zahraniční

²⁶⁰ Informace o výši finančních částek, které USAID proinvestoval pomocí těchto kontraktorů, lze nalézt zde: <http://www.developmentwork.net/resources/usaids-resources/206-usaid-top-vendors-contractors-and-grantees-fy-2010> [cit. 2012-04-28].

²⁶¹ Seznam všech implementačních partnerů USAID v Afghánistánu lze nalézt v odkaze:

http://afghanistan.usaid.gov/en/partnerships/implementing_partners

²⁶² Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

²⁶³ *Evaluating U.S. Foreign Assistance to Afghanistan*. A Majority Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations United States Senate. Washington, June 8, 2011, str. 3, 16. Dostupný z: <http://www.cfr.org/afghanistan/senate-report-us-foreign-assistance-afghanistan/p25310> [cit. 2012-04-30].

²⁶⁴ Tamtéž, str. 3.

²⁶⁵ Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

²⁶⁶ *Evaluating U.S. Foreign Assistance to Afghanistan*. A Majority Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations United States Senate. Washington, June 8, 2011, str. 19. Dostupný z: <http://www.cfr.org/afghanistan/senate-report-us-foreign-assistance-afghanistan/p25310> [cit. 2012-04-30].

pomoci, kterou USAID už nyní investuje *on-budget*, je poskytována prostřednictvím Afghánského rekonstrukčního svěřeneckého fondu (Afghan Reconstruction Trust Fund, ARTF), jenž je spravován Světovou bankou.²⁶⁷ Korupce v afghánských institucích je jedním z hlavních důvodů, proč se zahraniční dárci zdráhají investovat své peníze v Afghánistnu *on-budget*.

USAID v Afghánistánu investovala nejvíce peněz do projektů v roce 2010 (3,4 miliardy dolarů), z toho však jen 37 % investovala *on-budget*, 63 % *off-budget*.²⁶⁸ Z prezentace USAID o Afghánistánu a Pákistánu také vyplývá, že nejvíce jejích zaměstnanců pracuje na východě Afghánistánu (Region Command-East), což koresponduje s tím, že zde působí nejvíce amerických PRT. V roce 2009 i 2010 financovala USAID nejvíce projektů v oblasti vládnutí (37 % a 33 % všech projektů v daném roce), následovaly projekty v oblasti mír a bezpečnost (19 % projektů v roce 2009 a 21 % v roce 2010, přičemž zpráva neuvádí, co přesně si pod pojmem „mír a bezpečnost“ představí) a na třetím místě do infrastrukturních projektů, do kterých šlo v roce 2009 12 % a o rok později 13 % celkových investic USAID v Afghánistánu. Velký meziroční nárůst lze sledovat v oblasti zemědělství, do které v roce 2009 směřovalo pouze 6 % investic USAID v Afghánistánu, zatímco v roce 2010 to již bylo 14 %.²⁶⁹ Větší pozornost USAID na zemědělství odráží zprioritnění této oblasti administrativou prezidenta Obamy.

Zpráva USAID z letošního roku uvádí již i údaje za rok 2011, nicméně v údajích za rok 2010 se částečně liší od předchozího dokumentu. Shoduje se s ním, že v roce 2010 investovala USAID v Afghánistánu 3,4 miliardy dolarů a že 33 % z této částky šla na podporu demokracie a vládnutí, nicméně na druhém místě uvádí zemědělský sektor (!) s 23 %, na třetím místě stabilizační projekty (bez bližšího upřesnění) s 15 % a na čtvrtém místě infrastrukturní projekty s 13 %, čímž se s prvním dokumentem opět shoduje.²⁷⁰ Problém může spočívat v nazývání stejných oblastí v různých dokumentech různě.²⁷¹

²⁶⁷ *Evaluating U.S. Foreign Assistance to Afghanistan*. A Majority Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations United States Senate. Washington, June 8, 2011, str. 19, 20. Dostupný z: <http://www.cfr.org/afghanistan/senate-report-us-foreign-assistance-afghanistan/p25310> [cit. 2012-04-30].

²⁶⁸ *USAID Afghanistan and USAID Pakistan at a Glance*. Dostupný z: www.usaid.gov/locations/asia/documents/USAIDAfghanistanandUSAIDPakistanataglance.pptx [cit. 2012-05-04].

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ *USAID in Afghanistan: Partnership, Progress, Perseverance*. USAID, 2012, str. 5. Dostupný z: <http://www.usaid.gov/locations/afghanistankakistan/countries/afghanistan/interim2012.html> [cit. 2012-05-04].

²⁷¹ První dokument jmenuje oblast „mír a bezpečnost“, druhý dokument oblast „stabilizace“. Ve skutečnosti by se mohlo jednat o totožné projekty, nicméně podle prvního dokumentu šlo do této oblasti v roce 2010 21 % celkových investic USAID v Afghánistánu, zatímco podle druhého dokumentu to bylo pouze 15 %. Ještě větší rozpor v číslech panuje v oblasti zemědělství, do které šlo podle prvního dokumentu 14 % financí USAID (což je

V roce 2011 došlo k výraznému omezení financí USAID na afghánské projekty. Loni USAID v Afghánistánu investovala 2 miliardy dolarů a nejvíce peněz směřovalo do infrastrukturních projektů (33 %), na podporu demokracie a vládnutí (29 %) a na stabilizační projekty (12 %).²⁷²

4.1.2 Projekty CERP

Tato kapitola bude blíže zkoumat projekty vojenské části amerických PRT. Ty jsou realizovány prostřednictvím fondů CERP vojenských velitelů amerických PRT. Fond CERP však mají k dispozici i velitelé jiných amerických jednotek v Afghánistánu, nejen velitelé PRT. Pokud existují dokumenty o peněžích utracených prostřednictvím CERP, opět není možné rozlišit, jaká část z nich byla použita na projekty PRT a jakou část použili velitelé ostatních amerických jednotek v Afghánistánu. Navíc, jak autorku upozornil americký podplukovník James Fisher, američtí vojenští velitelé mohou finance CERP poskytnout i na projekty dalších zemí zapojených do *state buildingu* v Afghánistánu – například na projekty Španělů, Poláků, Italů, Litevců ad.²⁷³

Projekty financované pomocí CERP bývají projekty rychlého dopadu, jejichž smyslem je získat na svou stranu místní obyvatelstvo, nicméně v minulých letech docházelo i k používání zdrojů CERP pro větší rekonstrukční projekty. To se v poslední době opět mění ve prospěch QIP. CERP bývají často kritizovány, protože velitelé díky nim disponují velkými částkami peněz, které jsou nečástečně utraceny nekoncepčně a *off-budget*.²⁷⁴ Poté, co byly odhaleny velké úniky peněz z projektů CERP, byla v Afghánistánu v roce 2008 zřízena kancelář SIGAR.²⁷⁵ V roce 2008 mohly být z fondu CERP uvolněny finance na jeden projekt ve výši maximálně 25 000 dolarů.²⁷⁶ V současnosti vyjde více než 98 % projektů CERP na

znatelný nárůst oproti roku 2009), nicméně podle druhého dokumentu dokonce 23 % investic USAID v Afghánistánu v roce 2010.

²⁷² *USAID in Afghanistan: Partnership, Progress, Perseverance*. USAID, 2012, str. 5. Dostupný z: <http://www.usaid.gov/locations/afghanistanpakistan/countries/afghanistan/interim2012.html> [cit. 2012-05-04].

²⁷³ Emailový rozhovor autorky s pplk. Johnem Fisherem, působícím jako Senior Civil Affairs Commander, Future Operations Stability Operations Team Lead, International Joint Command/ISAF v Afghánistánu, ze dne 4. dubna 2012. Archiv autorky.

²⁷⁴ Zpráva pro americký Senát uvádí, že takto byly utraceny více než dvě miliardy dolarů za 16 000 CERP projektů, aniž by bylo pamatováno na jejich udržitelnost v budoucnosti - viz *Evaluating U.S. Foreign Assistance to Afghanistan*. A Majority Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations United States Senate. Washington, June 8, 2011, str. 19. Dostupný z: <http://www.cfr.org/afghanistan/senate-report-us-foreign-assistance-afghanistan/p25310> [cit. 2012-04-30].

²⁷⁵ Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

²⁷⁶ *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan and Iraq*. Washington, DC: United States Government Accountability Office, Congressional Committees, 1 October 2008, str. 2.

méně než 50 000 dolarů a průměrná cena jednoho CERP projektu je 5 400 dolarů.²⁷⁷ Ačkoli se tyto částky mohou zdát nízké oproti rozpočtům projektů USAID, na významu nabývají díky tomu, že je jich na místní úrovni realizováno velké množství, a dostanou se tak k velkému počtu Afghánců.²⁷⁸

Studie, kterou autorce poskytl plukovník James W. Ruf,²⁷⁹ se zabývá projekty zaměřenými na rozvoj a zefektivnění vládnutí v Afghánistánu, které byly realizovány taktickými jednotkami (tedy ne jednotkami PRT) a financovány pomocí CERP fondů. Ačkoli se zpráva nezabývá projekty CERP realizovanými veliteli amerických PRT, konstatuje, že právě PRT mají budovat schopnosti afghánské vlády a institucí a zabraňovat vytváření paralelních struktur k nim.²⁸⁰ Z tohoto vyplývá, že projekty CERP realizované americkými PRT se zabývají zlepšením schopností afghánských institucí a rozvojovými projekty (což je však široký pojem, který není ve studii blíže specifikován). Také Václav Pecha potvrdil, že americké PRT se ve velké míře soustředí na projekty *capacity building* afghánských institucí.²⁸¹

Významná role CERP ve financování projektů amerických PRT reflektuje fakt, že již v roce 2004 doporučila zpráva komise civilních poradců amerického ministerstva obrany pro vědecké a technické záležitosti (Defense Science Board), aby se *stability operations* staly klíčovým úkolem americké armády.²⁸² Tomu odpovídá skutečnost, že 60 % amerických rekonstrukčních programů v Afghánistánu je financováno prostřednictvím ministerstva obrany. Skrze USAID je financováno pouze 18 % programů na podporu rekonstrukce Afghánistánu a americké ministerstvo zahraničí financuje pouze 4,6 % těchto programů. Zbývajících necelých 17 % projektů je financováno z rozpočtů dalších amerických ministerstev a agentur.²⁸³

Přímo prostřednictvím CERP byla v roce 2010 v Afghánistánu investována více než miliarda dolarů, celkově pak bylo tímto způsobem v této zemi investováno 2,64 miliard

²⁷⁷ Fitzpatrick, R.Andrew, Haig, Sarah J., Werner, Andrew G. *ISAF Governance and Development in Transition*. Harvard Kennedy School Policy Analysis Exercise, March 2012, str. 29.

²⁷⁸ Tamtéž, str. 29.

²⁷⁹ Plukovník James W. Ruf byl v letech 2004 až 2005 velitelem PRT v Nangarháru a v současnosti působí na U.S. Army Peacekeeping and Stability Operations Institute při U.S. Army War College v Carlisle v Pensylvánii.

²⁸⁰ Fitzpatrick, R.Andrew, Haig, Sarah J., Werner, Andrew G. *ISAF Governance and Development in Transition*. Harvard Kennedy School Policy Analysis Exercise, March 2012, str. 30.

²⁸¹ Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

²⁸² Johnson, Gregory, Ramachandran, Vijaya, Walz, Julie. *CERP in Afghanistan. Refining Military Capabilities in Development Activities*. Prism Vol. 3, No. 2, March 2012, str. 82. Dostupný z: <http://www.ndu.edu/press/ceerp-in-afghanistan.html> [cit. 2012-05-04].

²⁸³ Tamtéž, str. 83.

dolarů. Za stejnou dobu tak v Afghánistánu americké ministerstvo obrany pouze skrze CERP investovalo zhruba stejnou částku jako celé americké ministerstvo zahraničí (2,86 miliardy dolarů). Americká armáda je však v Afghánistánu zapojena do rekonstrukčních programů i skrze jiné programy.²⁸⁴

Údaje o financování projektů amerických PRT poskytuje Zpráva o pokroku²⁸⁵ z roku 2009, která uvádí, že 12 amerických PRT v roce 2008 v Afghánistánu disponovalo 273 miliony dolarů od amerického ministerstva obrany, USAID a mezinárodních dárců. Vojenští velitelé amerických PRT v roce 2008 disponovali financemi CERP ve výši 642 000 dolarů.²⁸⁶ Tabulka čerpání peněz jednotlivými PRT uvádí, že nejvíce *non-CERP* financí proinvestoval PRT Laghman a nejvíce financí z programů CERP využil PRT Nangarhár.²⁸⁷ Zprávy o pokroku vydané v dalších letech již čerpání peněz americkými PRT neuvádějí a poslední tato Zpráva z dubna 2012 již provinčním rekonstrukčním týmům nevěnuje ani samostatnou kapitolu.²⁸⁸ V jiném dokumentu se nicméně můžeme dočíst, že pro rok 2011 požadovala americká administrativa pro oblast „PRT/místní vládnutí“ 620 milionů dolarů.²⁸⁹ Tyto informace o financování amerických PRT jsou však velmi kusé a neumožňují pečlivé meziroční srovnání.

Mezi lety 2004 – 2009 podpořil CERP nejvíce projektů z oblasti dopravy a budování skladišť (transportation and storage) - 61 % veškerých projektů CERP, což je asi 985 milionů dolarů. S velkým odstupem a 9% podporou následovaly projekty zaměřené na vzdělání, se 7% podporou rekonstrukční projekty a po 5 % CERP investoval do vládnutí a zemědělství.²⁹⁰

²⁸⁴ Johnson, Gregory, Ramachandran, Vijaya, Walz, Julie. *CERP in Afghanistan. Refining Military Capabilities in Development Activities*. Prism Vol. 3, No. 2, March 2012, str. 84. Dostupný z: <http://www.ndu.edu/press/cerp-in-afghanistan.html> [cit. 2012-05-04].

²⁸⁵ Report on Progress toward Security and Stability in Afghanistan, January 2009.

²⁸⁶ *Report on Progress toward Security and Stability in Afghanistan, January 2009*. U.S. Department of Defense, str. 89. Dostupný z: http://www.globalsecurity.org/jhtml/jframe.html#http://www.globalsecurity.org/military/library/report/2009/afghanistan-security-stability_200901.pdf [cit. 2012-05-07].

²⁸⁷ Tamtéž, str. 89.

²⁸⁸ *Report on Progress toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces*. U.S. Department of Defense, April 2012. Dostupný z: http://www.defense.gov/pubs/pdfs/Report_Final_SecDef_04_27_12.pdf [cit. 2012-05-07].

²⁸⁹ *Afghanistan and Pakistan Regional Stabilization Strategy*. U.S. Department of State, Office of the Special Representative for Afghanistan and Pakistan. 24 February 2010, str. viii. Dostupný z: <http://www.state.gov/documents/organization/135728.pdf> [cit. 2012-03-13].

²⁹⁰ Johnson, Gregory, Ramachandran, Vijaya, Walz, Julie. *CERP in Afghanistan. Refining Military Capabilities in Development Activities*. Prism Vol. 3, No. 2, March 2012, str. 87. Dostupný z: <http://www.ndu.edu/press/cerp-in-afghanistan.html> [cit. 2012-05-04].

4.1.3 Výsledky výzkumu o amerických PRT

Z předchozích kapitol vyplývá zjištění, že americké PRT z drtivé většiny implementují své projekty prostřednictvím USAID nebo CERP, což autorce potvrdil i plukovník Ruf.²⁹¹ Prostředky USAID a CERP však nesmějí být použity na výcvik nebo vybavení afghánské armády. Afghánská policie byla v minulosti prostřednictvím CERP podporována jen velice okrajově.²⁹² „PRT nemají nic společného s rekonstrukcí afghánského bezpečnostního sektoru,“ vysvětlil doslova podplukovník Fisher.²⁹³ Z toho plyne, že výcvik afghánských bezpečnostních sil je úkolem dalších (nejen) amerických aktérů zapojených do *state buildingu* v Afghánistánu například prostřednictvím výcvikové mise NATO v Afghánistánu NTM-A, poradních a výcvikových jednotek OMLT či dalších projektů. Provinční rekonstrukční týmy jsou pro USA pouze jedním z mnoha způsobů zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu.

Projekty implementované prostřednictvím USAID se soustředí především na podporu demokracie a vládnutí, zemědělství a obnovu infrastruktury. Projekty CERP investují nejvíce do infrastrukturních projektů. To potvrzuje hypotézu této diplomové práce, že americké PRT se zabývají zlepšováním schopností afghánských institucí a provinčních vlád. Nelze však určit, které a popřípadě jaká část projektů USAID a CERP byla realizována pro americké PRT, protože údaje o projektech amerických PRT nejsou dostupné. Avšak vzhledem k tomu, že americké PRT se nepodílejí na výcviku ANSF, lze usuzovat, že se soustředí na další priority jmenované v zahraničněpolitických dokumentech USA, kterými jsou právě podpora demokracie a vládnutí, zemědělství a infrastrukturní projekty.

Důležitým znakem amerických PRT je skutečnost, že na implementaci svých projektů nedohlíží sami jejich členové, ale jejich realizace je zadávána dalším *implementing partners*, subkontraktorům. To zvyšuje riziko zneužití financí určených na rekonstrukci, a tím i náklady na dohled nad realizací projektů. Překvapivým zjištěním výzkumu je neexistence informací o projektech amerických PRT. Oproti předpokladu, že americké PRT jsou jakousi výkladní skříní USA v Afghánistánu a jejich kladnou tvář v rámci amerického působení v této zemi, seznam projektů amerických PRT nelze dohledat.

²⁹¹ Emailový rozhovor autorky s plk. Jamesem W. Rufem, velitelem PRT Nangarhár v letech 2004-2005 v současnosti působícím na U.S. Army Peacekeeping and Stability Operations Institute při U.S. Army War College v Carlisle v Pensylvánii, ze dne 29. března 2012. Archiv autorky.

²⁹² Emailový rozhovor autorky s pplk. Johnem Fisherem, působícím jako Senior Civil Affairs Commander, Future Operations Stability Operations Team Lead, International Joint Command/ISAF v Afghánistánu, ze dne 4. dubna 2012. Archiv autorky.

²⁹³ Emailový rozhovor autorky s pplk. Johnem Fisherem, působícím jako Senior Civil Affairs Commander, Future Operations Stability Operations Team Lead, International Joint Command/ISAF v Afghánistánu, ze dne 4. dubna 2012. Archiv autorky.

4.2 Činnost německých PRT

V této kapitole bude analyzována činnost dvou německých provinčních rekonstrukčních týmů působících v severoafghánských provinciích Badachšán a Kunduz, které byly v době vzniku PRT považovány za jedny z nejbezpečnějších v Afghánistánu. Badachšán byl dokonce jedinou provincií, kterou v době své vlády neokupovalo hnutí Taliban.²⁹⁴ Výběr těchto klidných provincií odráží německou politiku, podle které by vedení bojových operací mohlo být přenecháno spojencům a Německo by se soustředilo na rekonstrukci a stabilizaci.²⁹⁵ SRN však musela pohled na své zapojení do války v Afghánistánu částečně přehodnotit, když se začala zhoršovat bezpečnostní situace i v Badachšánu a Kunduzu a němečtí vojáci na ni byli nuceni reagovat. Oba německé PRT působí v oblasti spadající pod Regionální velitelství ISAF-sever, kterému od 1. června 2006 velí právě Německo. Mimo dvou německých PRT do něj patří další tři provinční rekonstrukční týmy. PRT Kunduz je největším provinčním rekonstrukčním týmem vůbec.²⁹⁶ Zajímavostí je, že německý PRT ve Fajzabádu v provincii Badachšán od loňského prosince nemá dvouhlavé vedení, ale celý je veden civilním vedoucím z německého ministerstva zahraničí.²⁹⁷ PRT Fajzabád navíc krátce poté, v lednu 2012, začal s procesem předávání zodpovědnosti za bezpečnost v provincii do rukou místních bezpečnostních sil.²⁹⁸ Oba kroky jsou součástí evoluce německých PRT, která probíhá v souladu s procesem tranzice

²⁹⁴ *Fact sheet Badakhshan Province*. USAID Afghanistan, June 2011. Dostupný z: http://afghanistan.usaid.gov/en/about/country_strategy [cit. 2012-05-08].

²⁹⁵ Noetzel, Timo. *The German politics of war: Kunduz and the war in Afghanistan*. International Affairs, Vol. 87, No. 2, 2011, str. 402.

²⁹⁶ Behr, Timo. Germany and Regional Command-North: ISAF's weakest link? In: Hynek, Nik, Marton, Péter. *Statebuilding in Afghanistan. Multinational contributions to reconstruction*. Oxon: Routledge, 2011, str. 47. - V listopadu 2011 v něm sloužilo 600 německých vojáků, 300 nizozemských vojáků, 40 arménských vojáků a 40 amerických vojáků, v civilní sekci pracovalo sedm zaměstnanců německého ministerstva zahraničí, tři nizozemští a čtyři američtí diplomaté, tři místní zaměstnanci, 340 místních lidí zabývajících se německo-afghánskou spoluprací, dvacet německých policejních důstojníků, 65 členů nizozemského Marechaussee a sedm představitelů mise EUPOL. - *Model for further development of German Provincial Reconstruction Teams – PRT evolution*. Federal Foreign Office, Federal Ministry of Defence, Federal Ministry of the Interior, Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 8 November 2011. – Dokument autorce zaslal pplk. Thomas Talis ze sekce Task Force Afghanistan-Pakistan Ministerstva zahraničí SRN. Emailový rozhovor ze dne 9. května 2012. Archiv autorky.

²⁹⁷ Emailový rozhovor autorky s pplk. Martinem Bonnem z vojensko-politické sekce německého ministerstva obrany, ze dne 20. března 2012. Archiv autorky.

²⁹⁸ *Handing over security to Afghanistan in Feyzabad*. Federal Foreign Office, 26.01.2012. Dostupný z: <http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/AktuelleArtikel/120126-Faisabad.html> [cit. 2012-05-08].

přítomnosti koaličních sil v zemi.²⁹⁹ Německé PRT zatím zůstávají na místě fungovat jako poradci.³⁰⁰

Informace o německých PRT jsou velice obecné, v mnoha zdrojích jsou opakována základní fakta bez uvedení projektů, kterými se PRT v Badachšánu a Kunduzu zabývají. To může být zapříčiněno způsobem, kterým německé PRT realizují své projekty. Je podobný implementaci projektů amerických PRT. Civilní složka německého PRT ve spolupráci s afghánskými představiteli identifikuje oblasti vhodné pro realizaci projektů. Jejich implementaci však zadá kontraktorům, nejčastěji agentuře GIZ (dříve GTZ), která je soukromě-veřejným hybridem.³⁰¹ Ta poté dohlíží na realizaci projektů. Na webových stránkách německého ministerstva zahraničí o působení SRN v severním Afghánistánu³⁰² se píše pouze o německých provinčních rekonstrukčních týmech a stránka nabízí i příklady projektů „německé pomoci“ v severovýchodním Afghánistánu. Z tohoto lze usuzovat, že tyto projekty jsou projekty německých PRT, ačkoli to v jejich popisu není přímo uvedeno. Většinu z projektů realizovala právě GIZ, někdy s pomocí dalších agentur. Většinu těchto projektů financovala Spolková republika Německo, občas s přispěním jiného státu – například na rekonstrukci letiště v Mazár-e-Šarifu v provincii Balch se kromě SRN podílely Spojené arabské emiráty³⁰³ a na rekonstrukci provinční balchské nemocnice Švédsko.³⁰⁴ Kromě těchto dvou projektů uvádí stránka projekty na podporu ženského podnikání, výroby hedvábí, ovocnářství a zelinářství, infrastrukturní projekty – stavby a opravy silnic, opravy hydroelektráren ad.³⁰⁵

²⁹⁹ *Model for further development of German Provincial Reconstruction Teams – PRT evolution*. Federal Foreign Office, Federal Ministry of Defence, Federal Ministry of the Interior, Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 8 November 2011. – Dokument autorce zaslal pplk. Thomas Talis ze sekce Task Force Afghanistan-Pakistan Ministerstva zahraničí SRN. Emailový rozhovor ze dne 9. května 2012. Archiv autorky.

³⁰⁰ Emailový rozhovor autorky s pplk. Berndem Wilhelmem ze sekce J9-CIMIC operačního velitelství Bundeswehru v Postupimi, ze dne 11. dubna 2012. Archiv autorky.

³⁰¹ Emailový rozhovor autorky s Peterem Fromthem, bývalým Rule of Law Coordinator, Northern Afghanistan at US Embassy Afghanistan, ze dne 3. dubna 2012. Archiv autorky.

³⁰² *Germany's commitment to northern Afghanistan*. Federal Foreign Office, 12.07.2009. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/Engagement-D-Kundus-Faisa-Mazar_node.html [cit. 2012-05-08].

³⁰³ *Economic Infrastructure in Afghanistan, Rehabilitation of Mazar-e Sharif International Airport*. Die Bundesregierung. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/355324/publicationFile/4487/factsheet_kfw-flughafen.pdf [cit. 2012-05-08].

³⁰⁴ *Reconstruction of Balkh Provincial Hospital*. Die Bundesregierung, 29.04.2009. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/355320/publicationFile/4485/factsheet_krankenhausMeS.pdf [cit. 2012-05-08].

³⁰⁵ *Germany's commitment to northern Afghanistan*. Federal Foreign Office, 12.07.2009. Dostupný z: <http://www.auswaertiges->

Německo se na začátku mezinárodního zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu přihlásilo k zodpovědnosti za výcvik a reformu Afghánské národní policie (ANP). Německé PRT se na tomto úkolu také podílejí,³⁰⁶ významnější roli ovšem hraje bilaterální projekt Německa s Afghánistánem German Police Project Team (GPPT) a Německo stálo také u zrodu policejní výcvikové mise Evropské unie v Afghánistánu EUPOL v roce 2007.³⁰⁷ Německý výcvik afghánské policie je zřejmě nejvýznamnějším nástrojem zapojení SRN do *state buildingu* v Afghánistánu. Role německých PRT v budování afghánskému státu není tak velká, či dokonce je zanedbatelná.³⁰⁸ Tomuto tvrzení by odpovídala i nemožnost dopátrat se informace, jaké projekty německé PRT realizují. PRT Badachšán ani PRT Kunduz nemají vlastní webové stránky³⁰⁹ a Německo nemá žádný dokument určující jeho postoj ke *state buildingu* v Afghánistánu³¹⁰ - autorce byla doporučena pouze Zpráva o pokroku německé spolkové vlády. Ta se však zabývá všemi nástroji německého zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu a obecně hodnotí úsilí mezinárodního společenství o rekonstrukci této země. V souvislosti s PRT Zpráva hovoří o jejich postupném rozpuštění a o zlepšování bezpečnostní situace v oblasti Regionálního velitelství ISAF-sever, kterému velí Německo, a kam oba německé PRT spadají.³¹¹ Podle pplk. Bonna jsou prioritní oblasti, do nichž směřují peníze německých PRT, určovány na základě situace na místě, lokálních incidentů a událostí a politických nařízení z Německa a neustále se mění.³¹²

Podplukovník Bernd Wilhelm ze sekce CIMIC operačního velitelství Bundeswehru v Postupimi autorce diplomové práce napsal, že za rekonstrukci a rozvoj jsou zodpovědní sami Afghánci, a vojenská část německých PRT se proto v současnosti soustředí na projekty

amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/Engagement-D-Kundus-Faisa-Mazar_node.html [cit. 2012-05-08].

³⁰⁶ Rietjens, Sebastiaan, Bollen, Myriame. *Linking Provincial Reconstruction Teams to Security Enhancement in Afghanistan*. Journal of Peacebuilding & Development, Vol. 3, No. 2, 2007, str. 3.

³⁰⁷ *Germany's support for police rebuilding in Afghanistan*. Auswärtiges Amt, Bundesministerium des Innern, October 2010. Dostupný z: https://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/556146/publicationFile/131751/Polizeiaufbau_AFG_engl.pdf [cit. 2012-05-08].

³⁰⁸ Emailový rozhovor autorky s Peterem Fromuthem, bývalým Rule of Law Coordinator, Northern Afghanistan, US Embassy Afghanistan, ze dne 3. dubna 2012. Archiv autorky.

³⁰⁹ Emailový rozhovor autorky s pplk. Martinem Bonnem z vojensko-politické sekce německého ministerstva obrany, ze dne 19. března 2012. Archiv autorky.

³¹⁰ Emailový rozhovor autorky s pplk. Martinem Bonnem z vojensko-politické sekce německého ministerstva obrany, ze dne 20. března 2012. Archiv autorky.

³¹¹ *Fortschrittsberichtsbericht Afghanistan zur Unterrichtung des Deutschen Bundestages*. Die Bundesregierung, Dezember 2011, str. 5, 17.

³¹² Emailový rozhovor autorky s pplk. Martinem Bonnem z vojensko-politické sekce německého ministerstva obrany, ze dne 20. března 2012. Archiv autorky.

QIP.³¹³ Ty jsou financovány pomocí tzv. *Handgeld Kommandeur* fondu, který má k dispozici každý německý velitel jednotek CIMIC působících v Afghánistánu a v němž je 40 000 eur na projekty QIP. Jednotlivý projekt rychlého dopadu by neměl být dražší než 8 000 eur a němečtí velitelé zadávají realizace takových projektů afghánským firmám.³¹⁴ Wilhelm také vyzdvihl důležitost Provinčního rozvojového fondu v severním Afghánistánu, který je programem financovaným německou spolkovou vládou. Ta jeho vedením pověřila GIZ.³¹⁵ Ministerstvo obrany SRN každý rok vyčleňuje do fondu PDF jeden milion eur a podle Wilhelma je PDF dobrým nástrojem k realizaci myšlenek místních afghánských obyvatel,³¹⁶ kteří prostřednictvím Komunitních rozvojových rad podávají návrhy na realizaci projektů. Ty poté posuzuje společná afghánsko-německá komise a jedním z nejdůležitějších kritérií je podíl Afghánců na implementaci projektů. Nejvíce projektů financovaných prostřednictvím PDF bylo v letech 2006 - 2009 realizováno v oblasti dopravy a infrastruktury (27 %), zajištění pitné vody (21 %), vzdělání (16 %) a budování schopností afghánských institucí (14 %).³¹⁷

Zpráva čtyř německých ministerstev podílejících se na fungování německých PRT uvádí, že civilní projekty PRT Kunduz a PRT Fajzabád jsou implementovány civilními agenturami (především GIZ a KfW – rozvojová banka německé vlády) a rozpočet na tyto projekty se v posledních letech významně zvýšil (již zmíněné navýšení německé pomoci civilní rekonstrukci Afghánistánu od roku 2010 z 220 milionů eur na 430 milionů eur ročně).³¹⁸ Dokument dále uvádí, že německé PRT se podílejí na výcviku afghánské policie.³¹⁹ Německá policejní výcviková střediska jsou v Mazár-e-Šarífu, Kunduzu a Fajzabádu³²⁰ a

³¹³ Emailový rozhovor autorky s pplk. Berndem Wilhelmem ze sekce J9-CIMIC operačního velitelství Bundeswehru v Postupimi, ze dne 11. dubna 2012. Archiv autorky.

³¹⁴ Emailový rozhovor autorky s pplk. Berndem Wilhelmem ze sekce J9-CIMIC operačního velitelství Bundeswehru v Postupimi, ze dne 11. dubna 2012. Archiv autorky.

³¹⁵ Emailový rozhovor autorky s pplk. Berndem Wilhelmem ze sekce J9-CIMIC operačního velitelství Bundeswehru v Postupimi, ze dne 11. dubna 2012. Archiv autorky.

³¹⁶ Emailový rozhovor autorky s pplk. Berndem Wilhelmem ze sekce J9-CIMIC operačního velitelství Bundeswehru v Postupimi, ze dne 11. dubna 2012. Archiv autorky.

³¹⁷ *Development Oriented Emergency and Transitional Aid Programme - Provincial Development Fund in Northeast Afghanistan*. The Federal Government, 07.01.2009. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/355308/publicationFile/4479/factsheet_provinzentwicklungsfonds.pdf;jsessionid=38158BF28C75632391B77297CEFF00C3 [cit. 2012-05-09].

³¹⁸ *Model for further development of German Provincial Reconstruction Teams – PRT evolution*. Federal Foreign Office, Federal Ministry of Defence, Federal Ministry of the Interior, Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 8 November 2011, str. 2, 3. – Dokument autorce zaslal pplk. Thomas Talis ze sekce Task Force Afghanistan-Pakistan Ministerstva zahraničí SRN. Emailový rozhovor ze dne 9. května 2012. Archiv autorky.

³¹⁹ Tamtéž, str. 4.

³²⁰ *Germany's support for rebuilding the Afghan police force*. Auswärtiges Amt, 20.07.2011. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/Polizeiaufbau-dt-Engagement_node.html [cit. 2012-05-09].

SRN zde prostřednictvím GIZ zajišťuje i kurzy čtení a psaní pro afghánské policisty.³²¹ Zpráva ani jiné dokumenty neuvádějí údaje o rozpočtu německých PRT. Na stránkách německého ministerstva zahraničí se lze pouze dočíst, že v roce 2004 hospodařil PRT Kunduz s rozpočtem 62,6 milionů eur.³²² Více informací neposkytují ani stránky agentury GIZ.

4.2.1 Výsledky výzkumu o německých PRT

Německo je významným účastníkem mezinárodního úsilí o *state building* v Afghánistánu. Ze zemí Evropské unie je Německo se svým příspěvkem 430 milionů eur ročně největším poskytovatelem oficiální rozvojové pomoci (ODA) Afghánistánu³²³ a významným finančním dárcem Afghánistánu je i v jiných oblastech. Do rekonstrukce a obnovy této země dosud SRN investovala přibližně 1,9 miliardy eur a je například třetím největším přispěvatelem (po USA a Japonsku) do Afghánskému programu pro mír a usmíření (s pětiletým příspěvkem ve výši 50 milionů eur) a s ročním příspěvkem 30 milionů eur třetím největším přispěvatelem (opět po USA a Japonsku) do fondu, z něhož jsou vypláceny mzdy afghánským policistům.³²⁴

O projektech či rozpočtu dvou německých PRT však chybějí informace. Z výše citovaných rozhovorů s odborníky vyplynulo, že činnost německých PRT není příliš významná, čemuž by odpovídal fakt, že není možné sehnat konkrétnější informace o jejich práci a projektech. Na přímý dotaz týkající se projektů PRT Kunduz a PRT Fajzabád poslal autorce této práce představitel německého ministerstva zahraničí pouze Zprávu o pokroku v Afghánistánu a dokument o současné evoluci německých PRT. Zpráva uvádí jako sektorové priority německé civilní podpory afghánskému rozvoji zásobování obyvatelstva energiemi a pitnou vodou, školství, zdravotnictví, civilní leteckou dopravu, kulturu, výcvik policie, reintegrační programy, justiční sektor a dobré vládnutí.³²⁵ Podle jiného dokumentu se právě podporou těchto sektorů zabývá německé ministerstvo pro hospodářskou spolupráci a rozvoj,

³²¹ *Antwort der Bundesregierung auf die kleine Anfrage der Abgeordneten Omid Nouripour, Agnes Malczak, Katja Keul, weiterer Abgeordneter und der Fraktion BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN – Drucksache 17/724 – Bundeswehreinsetzung und Ausbildung im Afghanistan-Konzept der Bundesregierung.* Deutscher Bundestag, 23.03.2010, str. 21.

³²² *German involvement in Afghanistan - stability and reconstruction.* Auswärtiges Amt, 15.02.2006. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/EngagementDeutschlands_node.htm [cit. 2012-05-09].

³²³ *Fortschrittsberichtsbericht Afghanistan zur Unterrichtung des Deutschen Bundestages.* Die Bundesregierung, Dezember 2011, str. 69.

³²⁴ Tamtéž, str. 26, 50.

³²⁵ Tamtéž, str. 70.

kteří je jedním z ministerstev podílejícím se na stavbě německých PRT.³²⁶ Tento výčet je však příliš obecný a zahrnuje velmi mnoho rekonstrukčních oblastí, aniž by blíže specifikoval, jaká pozornost je jednotlivým sektorům věnována a do jakých sektorů směřují projekty německých PRT. Lze konstatovat, že německé provinční rekonstrukční týmy jsou jedním z nástrojů zapojení SRN do *state buildingu* v Afghánistánu, kvůli absenci detailnějších informací o jejich projektech se však nedá určit, na co přesně se jejich činnost zaměřuje. Implementace projektů německých PRT se podobá způsobu realizace projektů amerických PRT, protože je zadávána agenturám.

Německo se obecně zapojuje do rekonstrukce Afghánistánu třemi způsoby – rozvojovými aktivitami, policejním výcvikem a zajišťováním bezpečnosti v oblastech působení německých jednotek.³²⁷ Mimo to se Německo ujalo hostitelství tří velkých mezinárodních konferencí o Afghánistánu – Petersbergské konferenci na podzim 2001, berlínské konference v roce 2004 a druhé petersbergské konference po deseti letech v prosinci 2011. Nejvýznamnější oblastí německého zapojení do rekonstrukce Afghánistánu je výcvik afghánské policie. Ten si Německo stanovilo jako svoji prioritu již na petersbergské konferenci v roce 2001, protože se na budování afghánské policie podílelo již v 60. a 70. letech 20. století.³²⁸ Německo se ujalo vedení a koordinace výcviku afghánské policie, posléze koordinační roli přenechalo policejní misi EUPOL, o jejíž vznik se velkou měrou zasloužilo. Ve výcviku ANP však pokračuje prostřednictvím svého policejního výcvikového týmu GPPT. Ohledně výcviku ANP je Německo často kritizováno dalšími koaličními zeměmi, zejména Spojenými státy. Jejich výtky by se daly shrnout do věty, že Němci cvičí afghánské policisty velice precizně a kvalitně, vycvičí jich však příliš málo.³²⁹ Kromě výcviku afghánské policie a příspěvků do afghánských fondů se Němci zapojili do *state buildingu* v Afghánistánu vysláním týmu OMLT, vysláním letadel Tornado či zajištěním vzdělávacích kurzů pro afghánské diplomaty.³³⁰

³²⁶ *Antwort der Bundesregierung auf die kleine Anfrage der Abgeordneten Heike Hänsel, Jan van Aken, Wolfgang Gehrcke, weiterer Abgeordneter und der Fraktion DIE LINKE – Drucksache 17/1513 – Deutsche Entwicklungszusammenarbeit, ziviler Wiederaufbau und zivil-militärische Zusammenarbeit in Afghanistan.* Deutscher Bundestag, 11.05.2010, str. 3.

³²⁷ Behr, Timo. *Germany and Regional Command-North: ISAF's weakest link?* In: Hynek, Nik, Marton, Péter. *Statebuilding in Afghanistan. Multinational contributions to reconstruction.* Oxon: Routledge, 2011, str. 43.

³²⁸ Tamtéž, str. 44.

³²⁹ Tamtéž, str. 45.

³³⁰ *Fortschrittsberichtsbericht Afghanistan zur Unterrichtung des Deutschen Bundestages.* Die Bundesregierung, Dezember 2011, str. 38.

4.3 Činnost českého PRT

V poslední kapitole bude analyzována činnost jediného českého PRT ve východoafghánské provincii Lógar, který vznikl v březnu 2008. Původně se uvažovalo o tom, že civilní složka českého PRT bude větší než jeho vojenská část,³³¹ a o zřízení PRT v severoafghánské provincii Baghlan, kde nakonec působí maďarský PRT.³³² Pro Lógar však kromě politických hovořily i ekonomické motivy – v provincii se nachází velké ložisko mědi, které však v současnosti ovládají Číňané. V oblasti nepůsobily téměř žádné humanitární organizace a zároveň zde panovala relativně stabilní bezpečnostní situace (avšak ne tak stabilní, aby vojenská složka českého PRT mohla být menší než civilní), což byly další faktory hovořící ve prospěch Lógaru.³³³ Jiné zdroje nicméně uvádějí, že na mapách OSN byla lógarská provincie značena jako vysoce bezpečnostně riziková.³³⁴ Pro Českou republiku bylo výhodou, že při plánování jeho složení a fungování již mohla čerpat ze zkušeností ze zapojení českých vojáků do německého PRT ve Fajzabádu a ze zkušeností stávajících PRT obecně.³³⁵ PRT Lógar se tak mohl vyvarovat mnoha chyb, kterých se dopustily jiné provinční rekonstrukční týmy, a dosáhnout velkého stupně efektivity a udržitelnosti projektů, což potvrzují a oceňují i američtí vojenští představitelé, se kterými autorka hovořila.³³⁶ Udržitelnosti projektů je dosaženo také kladením důrazu na velkou míru zapojení afghánské strany do jejich přípravy a realizace, což je další ze znaků, který odlišuje český tým od ostatních PRT.³³⁷

Na začátku působilo v českém PRT 200 vojáků a devět civilních expertů. Počet civilních expertů se později ustálil na jedenácti. Rostl i počet příslušníků vojenské části PRT, který v 8. kontingentu PRT (v Lógaru ukončil činnost 14. února 2012) dosáhl počtu

³³¹ Eichler, Jan, Hynek, Nik. *Obnova Afghánistánu: bezpečnostní kontext české účasti*. In: Drulák, Petr, Střítecký, Vít a kol. *Hledání českých zájmů. Mezinárodní bezpečnost*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010, str. 111.

³³² Hynek, Nik, Eichler, Jan. *The Czech Provincial Reconstruction Team in Afghanistan: Context, Experiences and Politics*. Defence Studies, Vol. 10, No. 3, 2010, str. 415.

³³³ *Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2008 – 2009*. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 5.

³³⁴ Hynek, Nik, Eichler, Jan. *The Czech Provincial Reconstruction Team in Afghanistan: Context, Experiences and Politics*. Defence Studies, Vol. 10, No. 3, 2010, str. 411.

³³⁵ Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

³³⁶ Osobní rozhovor autorky s Charlesem H. Wilsonem, U.S. Army Attaché v Praze. Praha, 4. dubna 2012. Archiv autorky.

Emailový rozhovor autorky s pplk. Johnem Fisherem, působícím jako Senior Civil Affairs Commander a Future Operations Stability Operations Team Lead na International Joint Command/ISAF v Afghánistánu, ze dne 4. dubna 2012. Archiv autorky.

³³⁷ Stejskal, Libor. *Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů*. Vojenské rozhledy 4/2009, str. 103.

292 vojákyň a vojáků.³³⁸ Civilní tým zodpovídá za realizaci rozvojových projektů a vojenská složka PRT zajišťuje především ochranu civilních expertů a dále výcvik afghánských bezpečnostních sil a další úkoly vyplývající ze zapojení do mise ISAF. Civilní tým a jeho aktivity jsou řízeny Ministerstvem zahraničních věcí ČR, vojenský kontingent spadá pod Ministerstvo obrany ČR.³³⁹ Pro rok 2008 vyčlenila česká vláda na projekty PRT Lógar 80 milionů korun.³⁴⁰ Již v roce 2009 se PRT Lógar stal „největším a nejvýznamnějším českým rozvojovým projektem v zahraničí“³⁴¹ a na jeho projekty bylo vyčleněno 81,3 milionu korun.³⁴² Projekty českého PRT jsou hrazeny z rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí ČR. V současnosti je PRT Lógar hlavním nástrojem zapojení ČR do rekonstrukce Afghánistánu a realizace jeho projektů patří mezi priority Ministerstva zahraničí ČR.³⁴³

Oproti americkým a německým provinčním rekonstrukčním týmům jsou informace o PRT Lógar dobře dostupné. Český PRT má svoji webovou stránku a již dvakrát vydal výroční zprávu o svém fungování, která rekapituluje uplynulé dva roky činnosti PRT Lógar.

První výroční zpráva za roky 2008 a 2009 uvádí principy, kterých se český PRT drží při realizaci svých projektů. Jsou jimi udržitelnost projektů, účast místních komunit, spolupráce s provinčními úřady, zjištění potřebnosti (tzv. needs assessment), dlouhodobý efekt, transparentnost, účast místních firem a využití místních materiálů.³⁴⁴ Na všechny tyto aspekty realizace projektů dohlížejí přímo civilní experti českého PRT, nezadávají dohled nad implementací projektů žádným dalším partnerům či kontraktorům. Tím se český PRT výrazně liší od amerických a německých provinčních rekonstrukčních týmů. Dodržování těchto principů má zajistit co nejefektivnější vynaložení financí a udržitelnost projektů. V dokumentech o PRT Lógar je často vyzdvihován důraz, který je kladen na to, aby projekty českého PRT byly v souladu s afghánskými rozvojovými a politickými dokumenty (ANDS,

³³⁸ *Složení 8. jednotky AČR PRT ISAF*. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Lógar – Afghánistán, 15.9.2011. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/kontingent_armady_cr/slozeni_8_jednotky_acr_prt_isaf.html [cit. 2012-05-04].

³³⁹ *Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2010 - 2011*. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 5.

³⁴⁰ *Zpráva o zahraniční politice České republiky 2008*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, str. 66.

³⁴¹ *Zpráva o zahraniční politice České republiky leden – prosinec 2009*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010, str. 109.

³⁴² Tamtéž, str. 408.

³⁴³ *Zpráva o zahraniční politice České republiky 2010*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, str. 353.

³⁴⁴ *Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2008 – 2009*. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 7.

Afghanistan Compact, Proviční rozvojový plán).³⁴⁵ V literatuře o amerických a německých PRT tento důraz není tolik akcentován.

V letech 2008 a 2009 investoval český PRT největší část prostředků do projektů z oblasti školství (2 804 825 dolarů), vodního hospodářství (2 313 994 dolarů), bezpečnosti (1 175 165 dolarů) a zemědělství (825 391 dolarů).³⁴⁶ Další projekty PRT Lógar směřovaly do oblasti dobrého vládnutí, médií, infrastruktury, zdravotnictví a ženských práv. V oblasti školství podpořil český PRT zejména opravy a stavby škol, postavil také dvě volejbalová hřiště a zajistil topný materiál a učební pomůcky pro vybrané školy,³⁴⁷ v oblasti vodohospodářství začal PRT svoji činnost stavbou měrných profilů a hydrometeorologických stanic, aby bylo možno získat údaje o počasí a zásobách vody v provincii. Poté se PRT zaměřil na budování jezů, kanálů a jiných vodohospodářských staveb.³⁴⁸ V bezpečnostní oblasti podpořil český PRT zejména afghánskou policii. Největším projektem je celková rekonstrukce pěti policejních základen na hlavní lógarské silnici vedoucí z Kábulu do provincie Paktia. Afghánským policistům i vojákům nakoupil český PRT zdravotnický materiál a v Lógaru postavil vězení.³⁴⁹ Zkušenosti z prvních dvou let působení v Lógaru zužitkovali experti civilního týmu při stanovování priorit pro působení PRT v dalších dvou letech. Pro roky 2010 až 2012 stanovili tři základní pilíře své práce. Jsou jimi podpora provinční vlády, ekonomického rozvoje provincie a médií.³⁵⁰ Pod podporou provinční vlády český PRT rozumí zejména podporu bezpečnosti v provincii a dobré vládnutí a pod ekonomickým rozvojem podporu zemědělství, vodohospodářství a využívání místních energetických zdrojů.³⁵¹ Do svých doprovodných aktivit český PRT v roce 2009 řadil podporu školství, zdravotnictví a menších infrastrukturních projektů, což je zajímavé vzhledem k tomu, že do školství v letech 2008 a 2009 investoval nejvíce peněz.³⁵²

Výroční zpráva PRT Lógar za roky 2010 a 2011 uvádí, že do konce roku 2011 český tým úspěšně dokončil 101 rekonstrukčních a rozvojových projektů a 91 projektů rychlého

³⁴⁵ *Priority a projekty českého PRT v Lógaru*. Proviční rekonstrukční tým České republiky, Lógar – Afghánistán, 21.5.2009. Dostupný z: http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/priority_projekty/index.html [cit. 2012-05-04].

³⁴⁶ *Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2008 – 2009*. Proviční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 25.

³⁴⁷ Tamtéž, str. 13.

³⁴⁸ Tamtéž, str. 17.

³⁴⁹ Tamtéž, str. 11.

³⁵⁰ Tamtéž, str. 26.

³⁵¹ Tamtéž, str. 26.

³⁵² *Priority a projekty českého PRT v Lógaru*. Proviční rekonstrukční tým České republiky, Lógar – Afghánistán, 21.5.2009. Dostupný z: http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/priority_projekty/index.html [cit. 2012-05-04].

dopadu.³⁵³ Tato čísla jsou v rozporu s dokumentem Přehled rekonstrukčních a rozvojových projektů PRT Lógar 2008 – 2011, který uvádí 119 projektů, počítá však do nich i projekty dosud probíhající.³⁵⁴ Zpráva opět zdůrazňuje principy realizace projektů a vyzdvihuje fakt, že český PRT zásadně nevytváří paralelní struktury vůči místním institucím.³⁵⁵ Výroční zpráva také zmiňuje předpoklad strategie ISAF, podle které mají všechny provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu ukončit svoji činnost do konce roku 2014.³⁵⁶ To potvrdil i ministr obrany Alexandr Vondra na slavnostním nástupu 8. kontingentu PRT v Prostějově dne 8. března 2012, když prohlásil, že český PRT má před sebou ještě rok práce a poté se již ČR bude soustředit na výcvik afghánské armády a policie.³⁵⁷

V letech 2010 a 2011 český PRT investoval nejvíce prostředků do oblasti zemědělství (1 996 533 dolarů), v níž byla jeho největším projektem stavba střední zemědělské a mechanické školy.³⁵⁸ Následovala oblast vodního hospodářství, do které PRT Lógar investoval 978 025 dolarů, a školství, do níž český PRT investoval 848 743 dolarů.³⁵⁹ V roce 2010 na projekty českého PRT přispělo Řecko částkou 300 000 eur (501 054 dolarů).³⁶⁰ Tyto peníze byly použity na obnovu ovocných sadů v lógarském okrese Azra, rozvoj drůbežích farem a stavbu střední zemědělské a mechanické školy.³⁶¹ V roce 2010 byly na projekty PRT Lógar vyčleněny finanční prostředky ve výši 64 milionů korun a spolu s nevyčerpanými financemi z roku 2009 a řeckým příspěvkem český PRT disponoval zhruba 70 miliony korun.³⁶² Projekty rychlého dopadu v letech 2010 a 2011 kopírovaly ostatní projekty českého PRT – nejvíce projektů QIP bylo uskutečněno v oblasti zemědělství, vodohospodářství a školství.³⁶³

³⁵³ Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2010 - 2011. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 5.

³⁵⁴ Přehled rekonstrukčních a rozvojových projektů PRT Lógar 2008 – 2011. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afgh_anistan/prehled_rekonstrukcnich_a_rozvojovych_1.html [cit. 2012-05-06].

³⁵⁵ Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2010 - 2011. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 7.

³⁵⁶ Tamtéž, str. 6.

³⁵⁷ Šindelář, Miroslav, Suralová, Helena. *Osmička má za sebou tvrdou zkoušku, ve které obstála se ctí*. Ministerstvo obrany ČR, 8.3.2012. Dostupný z: http://www.mocr.army.cz/informacni_servis/zpravodajstvi/osmicka-ma-za-sebou-tvrdou-zkousku--ve-ktere-obstala-se-cti-65998/ [cit. 2012-05-06].

³⁵⁸ Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2010 - 2011. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 26.

³⁵⁹ Tamtéž, str. 26.

³⁶⁰ Tamtéž, str. 29.

³⁶¹ Tamtéž, str. 29.

³⁶² *Zpráva o zahraniční politice České republiky 2010*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, str. 143.

³⁶³ Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2010 - 2011. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán, str. 30.

Český PRT celkově za dobu svého působení v Lógaru realizoval nejvíce projektů v oblasti zemědělství (33), vodního hospodářství (20), bezpečnosti (16) a školství (13). Kromě toho český PRT realizoval projekty QIP v celkové hodnotě 549 913 dolarů, z toho nejvíce v roce 2010 – tehdy za projekty rychlého dopadu utratil 157 895 dolarů.³⁶⁴

4.3.1 Výsledky výzkumu o českém PRT

Český PRT v provincii Lógar je zásadním nástrojem pro realizaci rozvojových aktivit České republiky v Afghánistánu,³⁶⁵ což potvrzuje jednu z hypotéz diplomové práce. Tím se liší od amerických PRT, které jsou pouze jedním z mnoha způsobů, kterým se Spojené státy podílejí na rekonstrukci a *state buildingu* v Afghánistánu. Kromě PRT vyslala Česká republika do Afghánistánu i poradní a výcvikový tým OMLT, který působí v sousední provincii Lógar, Češi se zapojili do mise EUPOL a do výcviku pilotů afghánských vrtulníků.³⁶⁶ Dříve v Afghánistánu fungovaly dvě české polní nemocnice. Některé z projektů české zahraniční rozvojové pomoci Afghánistánu realizovala společnost Člověk v tísni. Česká republika také finančně přispívala do afghánských fondů (National Solidarity Programme, Afghan National Army Trust Fund ad.).³⁶⁷ Dalším rozlišovacím znakem českého PRT je, že na realizaci svých projektů dohlíží sám, nezadává ji dalším kontraktorům, a tím minimalizuje riziko zneužití financí určených na projekty. Velmi zdůrazňovaným aspektem činnosti PRT Lógar je důraz, který klade na spolupráci s místními úřady, obyvateli a firmami. Tím je zajištěna vyšší míra udržitelnosti a efektivity projektů, než jaká je u projektů amerických a německých PRT.

Z přehledu realizovaných projektů vyplývá, že český PRT se nejvíce zaměřuje na podporu lógarského zemědělství, vodohospodářství a školství. Naopak v oblasti médií, která byla identifikována jako jedna z jeho tří prioritních oblastí, bylo realizováno pouze jedenáct

³⁶⁴ *Humanitární pomoc – přehled 2005-2011*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afghanistan/humanitarni_pomoc_prehled_2005_2010.html [cit. 2012-05-07].

³⁶⁵ *Perspektivy účasti ČR na stabilizaci Afghánistánu v letech 2010 – 2012*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, listopad 2009, str. 14. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf [cit. 2012-04-28].

³⁶⁶ Skřipková, Štěpánka. *Šestá jednotka Air Advisor Team hlásí plné zapojení do činnosti na afghánském mezinárodním letišti v Kábulu*. Army.cz, 5.5.2012. Dostupný z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/ukolove-uskupeni/zpravodajstvi/sesta-jednotka-air-advisor-team-hlasi-plne-zapojeni-do-cinnosti-na-afghanskem-mezinarodnim-letisti-v-kabulu-68288/> [cit. 2012-05-08].

³⁶⁷ Více informací viz *Přehled účelových příspěvků 2005-2011*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 17.2.2012. Dostupný z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afghanistan/prehled_ucelovych_prispevku_cr.html [cit. 2012-05-08].

projektů v hodnotě 110 869 dolarů.³⁶⁸ Potvrzuje se tak hypotéza této práce, že český PRT se svými projekty soustředí zejména na zlepšení životních podmínek obyvatel provincie Lógar.

³⁶⁸ *Přehled rekonstrukčních a rozvojových projektů PRT Lógar 2008 – 2011*. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afghanistan/prehled_rekonstrukcnih_a_rozvojovych_1.html [cit. 2012-05-06].

Závěr

Tato práce zasazuje koncept *state buildingu* do afghánského kontextu a na příkladech civilně-vojenských provinčních rekonstrukčních týmů se snaží ukázat postoj jejich zřizovatelských zemí ke *state buildingu*. K analýze byly vybrány provinční rekonstrukční týmy USA, Německa a České republiky a porovnány z hlediska jejich stavby a fungování. Práce dále zkoumala, zda se v činnosti PRT odrážejí priority daných zemí v oblasti *state buildingu* stanovené v jejich zahraničněpolitických dokumentech a do jaké míry reprezentují provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu úsilí jejich zřizovatelských států o *state building* v této zemi. Práce dokládá, že ačkoli se jedná o jednotky se stejným názvem, každá země si provinční rekonstrukční týmy, jejich stavbu a projekty přizpůsobila podle svých priorit.

Zahraničněpolitické dokumenty Spojených států jsou do jisté míry určující pro všechny země zapojené do *state buildingu* v Afghánistánu, protože některé z jejich konceptů posléze převzaly dokumenty Severoatlantické aliance, a staly se tak závaznými pro všechny alianční spojence. Příkladem je politika *comprehensive approach* nebo taktika protipovstaleckého boje, jejichž nástrojem jsou právě i provinční rekonstrukční týmy. Protože jsou Spojené státy hlavním iniciátorem a tahounem mezinárodní koalice v Afghánistánu, věnují jejich dokumenty pozornost mnoha aspektům postkonfliktní rekonstrukce této země. Největší důraz je kladen na výcvik afghánských bezpečnostních sil, zejména armády, podporu zemědělství, které je hlavním zdrojem příjmů pro většinu Afghánců, a na podporu dobrého vládnutí. Americké provinční a rekonstrukční týmy financují své projekty v zásadě dvěma způsoby – prostřednictvím fondu CERP vojenských velitelů nebo prostřednictvím agentury USAID. Ani jedny finanční prostředky nemohou být použity na ryze bezpečnostní projekty, a proto se americké PRT nezabývají výcvikem afghánské armády ani policie. USAID realizoval nejvíce projektů v oblasti podpory demokracie a dobrého vládnutí, zemědělství a obnovy afghánské infrastruktury a CERP se zaměřoval na projekty rychlého dopadu v oblasti infrastruktury. To odpovídá prioritám stanoveným v zahraničněpolitických dokumentech USA a potvrzují se tím i hypotézy této práce týkající se Spojených států.

Německo, které se tradičně prezentuje jako civilní mocnost, se do *state buildingu* zapojilo jednak jako jeden z největších finančních přispěvatelů do afghánských fondů na obnovu země, ale také převzetím zodpovědnosti za výcvik afghánské policie. Poté, co koordinační roli v této oblasti převzala mise Evropské unie EUPOL, pokračuje Německo ve výcviku afghánských policistů prostřednictvím bilaterální výcvikové mise GPPT a vysíláním instruktorů do EUPOL. Německé provinční rekonstrukční týmy se na výcviku ANP také

podílejí, nicméně hlavní oblastí jejich činnosti jsou projekty realizované (obdobně jako v americkém případě) prostřednictvím kontraktorů – především německé agentury GIZ. Sektorovými prioritami německého zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu jsou kromě výcviku policie podpora energetického sektoru, zásobování obyvatelstva pitnou vodou, školství a infrastruktura. Nejsou však k dispozici dokumenty detailněji se zabývající činností německých PRT a jejich projekty, proto nelze přesně určit míru zapojení německých PRT do implementace sektorových priorit SRN v Afghánistánu. Německé provinční rekonstrukční týmy v současnosti utlumují svoji činnost a předávají zodpovědnost za rozvoj v oblastech působení do rukou afghánských institucí. Samy si ponechávají poradenskou funkci. Výzkum potvrdil, že hlavní prioritou Německa v Afghánistánu je výcvik místních policistů, nicméně německé PRT se na této aktivitě podílejí pouze okrajově.

Česká republika se prostřednictvím svého jediného PRT v provincii Lógar přihlásila zejména ke zlepšování životních podmínek místních obyvatel. Nejvíce projektů českého PRT směřovalo do oblastí zemědělství, vodohospodářství a školství, což potvrzuje hypotézu této práce. Rozpor existuje mezi stanovením podpory médií jako jedné ze tří prioritních oblastí pro období 2010 – 2011 a realitou, kdy v uplynulých dvou letech bylo v oblasti médií realizováno pouze osm projektů v celkové hodnotě 31 431 dolarů.³⁶⁹ Dokumenty o činnosti a projektech českého PRT byly v porovnání s informacemi o amerických a německých PRT dobře dostupné a informace dobře dohledatelné. Ve výročních zprávách jsou dokonce vyjmenovány jednotlivé projekty, zatímco například v případě německých PRT neexistuje žádný seznam jejich projektů ani ucelený seznam projektů realizovaných agenturou GIZ. Tato skutečnost je odrazem faktu, že zatímco pro Českou republiku je PRT Lógar jejím hlavním nástrojem zapojení do *state buildingu* v Afghánistánu a nejvýznamnějším rozvojovým projektem vůbec, pro USA a Německo jsou jejich PRT pouze jedním z mnoha způsobů zapojení do budování afghánského státu. Německo spíše vyzdvihuje roli, kterou sehraává při výcviku afghánské policie prostřednictvím bilaterálního projektu GPPT.

Americké, německé a český PRT se kromě důležitosti, kterou mají v zapojení své zřizovatelské země do *state buildingu* v Afghánistánu, liší také svou stavbou a fungováním. Německé PRT jsou obecně nejpočetnější, slouží v nich stovky vojáků a desítky civilistů, zatímco americké čítají do stovky osob včetně zhruba tří civilistů. Český PRT se nachází zhruba uprostřed mezi těmito dvěma póly, slouží v něm okolo tří set vojáků a desítky civilistů.

³⁶⁹ Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2010 - 2011. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2012, str. 27.

Velké rozdíly jsou také ve způsobu implementace projektů jednotlivých PRT. Zatímco český tým dohlíží na realizaci svých projektů sám, německé a americké PRT zadávají dohled nad implementací svých projektů implementačním partnerům. České zahraničněpolitické dokumenty kvitují význam PRT Lógar v českém rekonstrukčním úsilí v Afghánistánu. Americké a německé dokumenty zahraniční politiky však takovou pozornost svým provinčním rekonstrukčním týmům nevěnují.

Summary

This master thesis confirms that each country adjusts the structure and activities of its Provincial Reconstruction Teams according to its priorities.

The U.S. foreign policy documents pay attention to the training of the Afghan security forces, especially the Afghan National Army, supporting the Afghan agriculture sector and good governance. The U.S. PRTs fund their projects in principle in two ways – through commanders' CERP funds or through USAID. But the U.S. PRTs cannot spend CERP on security-related expenditures, neither can USAID. Therefore, the ANA training is not the task of the U.S. PRTs. The majority of USAID projects was implemented in the fields of good governance, agriculture and infrastructure and CERP projects were focused on infrastructure. That is in accordance with the priorities stated in the U.S. foreign policy documents and with the hypothesis of this master thesis.

Germany, which is traditionally presenting itself as a civilian power, is involved in the Afghanistan state building as one of the biggest international donors to this country. Germany also had the lead for Afghan police training. This role was later taken over by the EUPOL mission but Germany continues to train the Afghan policemen through its bilateral project German Police Project Team. German PRTs also contribute to the ANP training but it is not their main line of effort. They implement their projects (similarly as the Americans do) through subcontractors – mainly through the German agency GIZ. Germany supports (apart from police training) Afghan energy sector, drinking water supplies to Afghan citizens, education and infrastructure projects. However, documents detailing the activities of the German PRTs are absent and therefore it is not possible to determine the exact involvement of the PRTs in implementation of these German priorities in Afghanistan. German PRTs in Kundus and Feyzabad are currently reducing their activities and changing their role from service provider to advisor. Research conducted by the author of the thesis confirmed that training of the Afghan police is Germany's main line of effort in Afghanistan, but it is not the main task of the German PRTs.

Provincial Reconstruction Team in Logar province is the main tool of the Czech Republic's involvement in state building in Afghanistan. Its main task is to improve the living conditions of the citizens of the Logar province. The majority of projects of the Czech PRT were done in agriculture, water management (irrigation systems, dam renovations, weir reconstructions) and education sector which confirms the hypothesis of this thesis.

Research for this thesis found out that there are significant differences not only in the structure of the U.S., German and Czech PRTs but also in the way the PRTs' projects are implemented. While the United States and Germany implement their PRT projects through the so called implementing partners, the Czech Republic's PRT experts oversee the implementation of the projects themselves. Czech PRT in Logar province is of crucial significance for the involvement of the Czech Republic in state building in Afghanistan, on the other hand the U.S. and German PRTs represent only one of the tools which the countries have for their involvement in the post-conflict reconstruction of Afghanistan.

Seznam použitých zdrojů

Rozhovory

Osobní rozhovor autorky s Bc. Kristýnou Greplovou, bývalou mediální expertkou civilní části PRT Lógar. Praha, 15. dubna 2012. Archiv autorky.

Osobní rozhovor autorky s plk. Charlesem H. Wilsonem, U.S. Army Attaché v Praze. Praha, 4. dubna 2012. Archiv autorky.

Osobní rozhovor autorky s Ing. Václavem Pechou, vedoucím civilní části prvního PRT Lógar, nyní Senior Mentor, McKellar Corporation, FSI. Praha 27. března 2012. Archiv autorky.

Emailový rozhovor autorky s Peterem Fromuthem, bývalým Rule of Law Coordinator, Northern Afghanistan, US Embassy Afghanistan, ze dne 3. dubna 2012. Archiv autorky.

Emailový rozhovor autorky s pplk. Berndem Wilhelmem ze sekce J9-CIMIC operačního velitelství Bundeswehru v Postupimi, ze dne 11. dubna 2012. Archiv autorky.

Emailový rozhovor autorky s plk. Jamesem W. Rufem, velitelem PRT Nangarhár v letech 2004-2005 v současnosti působícím na U.S. Army Peacekeeping and Stability Operations Institute při U.S. Army War College v Carlisle v Pensylvánii, ze dne 29. března 2012. Archiv autorky.

Emailový rozhovor autorky s pplk. Johnem Fisherem, působícím jako Senior Civil Affairs Commander, Future Operations Stability Operations Team Lead, International Joint Command/ISAF v Afghánistánu, ze dne 4. dubna 2012. Archiv autorky.

Emailový rozhovor autorky s pplk. Martinem Bonnem z vojensko-politické sekce Ministerstva obrany SRN, ze dne 20. března 2012. Archiv autorky.

Emailový rozhovor autorky s pplk. Thomasem Talisem ze sekce Task Force Afghanistan-Pakistan Ministerstva zahraničí SRN, ze dne 9. května 2012. Archiv autorky.

Monografie a autorské texty

Adams, Natasha T. *Policy Options for State-Building in Afghanistan: The Role of NATO PRTs in Development in Afghanistan*. SAIS, 13 May 2009. Dostupný z: http://www.sais-jhu.edu/academics/regional-studies/southasia/pdf/Role_NATO_PRT_AFghanistan_ADAMS.pdf [cit. 2012-03-24].

Dobbins, James et al. *America's Role in Nation-Building: From Germany to Iraq*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2003. Dostupný z: http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1753.html [cit. 2012-04-24].

Dobbins, James et al. *The beginner's guide to nation-building*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2007.

Dostál, Vít, Karásek, Tomáš, Thim, Michal. *Agenda pro českou zahraniční politiku 2012*. Praha: AMO, 2012.

Filipov, Filip. *Post-conflict Peacebuilding: Strategies and Lessons from Bosnia and Herzegovina, El Salvador and Sierra Leone*. Santiago: United Nations Publication, 2006. Dostupný z: http://www.eclac.org/publicaciones/xml/6/27306/sps123_lcl2613.pdf [cit. 2012-03-12].

Fitzpatrick, R. Andrew, Haig, Sarah J., Werner, Andrew G. *ISAF Governance and Development in Transition*. Harvard Kennedy School Policy Analysis Exercise, March 2012.

Friis, Karsten. *The Politics of the Comprehensive approach. The Military, Humanitarian and State-Building Discourses in Afghanistan*. Norwegian Institute of International Affairs. Dostupný z: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/4/1/5/3/9/pages415396/p415396-1.php [cit. 2012-03-25].

Fukuyama, Francis. *Budování státu podle Fukuyamy*. Praha: Alfa Publishing, 2004.

Hett, Julia. *Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Das amerikanische, britische und deutsche Modell*. Berlin: ZIF Analyse 04/05, April 2005. Dostupný z: http://www.zif-berlin.org/fileadmin/uploads/analyse/dokumente/veroeffentlichungen/PRT_20.04.05.pdf [cit. 2012-04-20].

Hochwart, Michael A. *The Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan – A Model For Future Nation Building Operations*. Fort Leavenworth, Kansas: School of Advanced Military Studies, U.S. Army Command and General Staff College, 12 May 2009. Dostupný z: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA506529> [cit. 2012-04-19].

Ondrejcsák, Róbert. *Zahraničná a bezpečnostná politika Spojených štátov*. Bratislava: CENAA, 2009.

Sidell, Chris. *The Origins of the Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan*. Oxford Brookes University, 2008. Dostupný z: <http://oisd.brookes.ac.uk/architecture/cendep/dissertations/ChrisSidell.pdf> [cit. 2012-04-15].

Stapleton, Barbara J. *The Provincial Reconstruction Team Plan in Afghanistan: A New Direction?* Bonn, May 2003. Dostupný z: <http://www.ag-afghanistan.de/arg/arp/stapleton.pdf> [cit. 2012-05-03].

Strimling, Andrea. *Networked Coordination: The Provincial Reconstruction Teams*. Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University, 2007.

Uesugi, Yuji. *Developing a Typology of PRT*. Hiroshima University.

Uesugi, Yuji. *Provincial Reconstruction Teams (PRTs) in Afghanistan: Filling the Gaps in Peacebuilding*. Graduate School for International Development and Cooperation, Hiroshima University. Dostupný z: <http://home.hiroshima-u.ac.jp/heiwa/Pub/E23/09uesugifinal.pdf> [cit. 2012-04-22].

Waisová, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s.r.o, 2005.

Wipfli, Ralph, Metz, Steven. *COIN of the Realm: U.S. Counterinsurgency Strategy*. Strategic Studies Institute, The Brookings Institution, 22 October 2007. Dostupný z: <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/pub846.pdf> [cit. 2012-04-01].

Kapitoly ve sbornících

Bečka, Jan. Zahraniční politika USA v jižní Asii. In: Kozák, Kryštof a spol. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2009.

Behr, Timo. Germany and Regional Command-North: ISAF's weakest link? In: Hynek, Nik, Marton, Péter. *Statebuilding in Afghanistan. Multinational contributions to reconstruction*. Oxon: Routledge, 2011.

Eberle, Jakub. Politika vůči NATO. In: Prášil, Jan a kol. *Zahraniční politika Německa na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2011.

Eichler, Jan, Hynek, Nik. Hledání konsenzu o Afghánistánu jako promarněná příležitost. In: Střítecký, Vít a kol. *Česká zahraniční politika: mezi politickým (ne)zájmem a byrokratickou efektivitou*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2011.

Eichler, Jan, Hynek, Nik. Obnova Afghánistánu: bezpečnostní kontext české účasti. In: Drulák, Petr, Střítecký, Vít a kol. *Hledání českých zájmů. Mezinárodní bezpečnost*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010.

Jordy, Rocheleau. Ethical Principles for State-Building. State-Building and the End of War. In: Kaufmann, Greg. *Stability Operations and State-Building: Continuities and Contingencies*. Carlisle: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, October 2008.

Millen, Raymond. Managing Provincial Reconstruction Activities. In: Kaufmann, Greg. *Stability Operations and State-Building: Continuities and Contingencies*. Carlisle: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, October 2008.

Prášil, Jan. Zahraniční politika, její dimenze a omezení. In: Prášil, Jan a kol. *Zahraniční politika Německa na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2011.

Sehnálková, Jana. Podpora demokracie. In: Kozák, Kryštof a spol. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2009.

Skoupý, Jiří. Ideové základy zahraniční politiky Spojených států. In: Kozák, Kryštof a spol. *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Praha: AMO, 2009.

Články v periodikách

Cassidy, Robert M. *The Long Small War: Indigenous Forces for Counterinsurgency*. Parameters, Summer 2006. Dostupný z: <http://www.carlisle.army.mil/usawc/parameters/Articles/06summer/cassidy.pdf> [cit. 2012-04-15].

Ehrhart, Hans-Georg. *Zivil-Militärisches Zusammenwirken und vernetzte Sicherheit als Herausforderung deutscher Sicherheitspolitik: Der Fall Afghanistan*. Zeitschrift für Außen- und Sicherheitspolitik, Vol. 4, 2011. Dostupný z: <http://www.springerlink.com/content/w8u57877h266g486/fulltext.pdf> [cit. 2012-04-25].

Eronen, Oskari. *PRT Models in Afghanistan. Approaches to Civil-Military Integration*. CMC Finland Civilian Crisis Management Studies. Vol. 1, No. 5, 2008.

Fair, Christine C. „*Clear, Build, Hold, Transfer*“: *Can Obama's Afghan Strategy Work?* Asian Affairs: An American Review, Vol. 37, 2010. Dostupný z: http://home.comcast.net/~christine_fair/pubs/ClearHoldBuild_Fair.pdf [cit. 2012-04-07].

Fukuyama, Francis. *The Imperative of State-Building*. Journal of Democracy, Vol. 15, No. 2, April 2004.

Hehir, Aidan. *The Myth of the Failed State and the War on Terror: A Challenge to the Conventional Wisdom*. Journal of Intervention and Statebuilding, Vol. 1, No. 3. London: Routledge, 2007.

Hynek, Nik, Eichler, Jan. *The Czech Provincial Reconstruction Team in Afghanistan: Context, Experiences and Politics*. Defence Studies, Vol. 10, No. 3, 2010.

Johnson, Gregory, Ramachandran, Vijaya, Walz, Julie. *CERP in Afghanistan. Refining Military Capabilities in Development Activities*. Prism Vol. 3, No. 2, March 2012. Dostupný z: <http://www.ndu.edu/press/cerp-in-afghanistan.html> [cit. 2012-05-04].

Journal of Intervention and Statebuilding. Taylor and Francis Group. Dostupný z: <http://www.tandf.co.uk/journals/risb> [cit. 2012-03-15].

Karp, Regina. *The New German Foreign Policy Consensus*. The Washington Quarterly, Vol. 29, No. 1, Winter 2005-06. Dostupný z: http://catalogo.casd.difesa.it/GEIDFile/06winter_karp.PDF?Archive=191056891923&File=06winter_karp_PDF [cit. 2012-04-24].

Kemp, Robert E. *Provincial Reconstruction Teams in Eastern Afghanistan: Utility as a Strategic Counterinsurgency Tool*. Military Review, September-October 2011. Dostupný z: http://usacac.army.mil/CAC2/MilitaryReview/Archives/English/MilitaryReview_20111031_a rt007.pdf [cit. 2012-04-24].

Lister, Sarah. *Changing the Rules? State-Building and Local Government in Afghanistan*. Journal of Development Studies, Vol. 45, No. 6, July 2009.

McNerney, Michael J. *Stabilization and Reconstruction in Afghanistan: Are PRTs a Model or a Muddle?* Parameters, Winter 2005-06. Dostupný z: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA491011> [cit. 2012-03-22].

Noetzel, Timo. *The German politics of war: Kunduz and the war in Afghanistan*. International Affairs, Vol. 87, No. 2, 2011.

Rietjens, Sebastiaan, Bollen, Myriame. *Linking Provincial Reconstruction Teams to Security Enhancement in Afghanistan*. Journal of Peacebuilding & Development, Vol. 3, No. 2, 2007.

Rogers, Bruce, Hope, Jim, Kemp, Robert. *PRTs in Afghanistan: A Report from the Inside*. Foreign Service Journal, July-August 2008.

Slim, Hugo. *With or Against? Humanitarian Agencies and Coalition Counter-Insurgency*. Refugee Survey Quarterly, Vol. 23, No. 4, 2004. Dostupný z: http://www.upf.edu/iuhjvv/_pdf/arrels/dossier/duffield/duffield3.pdf [cit. 2012-03-25].

Stapleton, Barbara. *A Means to What End? Why PRTs are Peripheral to the Bigger Political Challenges in Afghanistan*. Journal of Military and Strategic Studies, Fall 2007, Vol. 10, No. 1. Dostupný z: <http://www.jmss.org/jmss/index.php/jmss/article/view/38/36> [cit. 2012-04-20].

Stejskal, Libor. *Mise České republiky v Afghánistánu: Zkouška nových rozměrů*. Vojenské rozhledy 4/2009.

Wesley, Michael. *The State of the Art on the Art of State building*. Global Governance, Vol. 14, 2008.

Williams, M.J. *Empire Lite Revisited: NATO, the Comprehensive approach and State-building in Afghanistan*. International Peacekeeping, Vol. 18, No. 1, February 2011. Dostupný z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13533312.2011.527513> [cit. 2012-04-01].

Zona, Pavel. *Provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu*. Vojenské rozhledy 1/2008.

Dokumenty

Afghanistan and Pakistan Regional Stabilization Strategy. U.S. Department of State, Office of the Special Representative for Afghanistan and Pakistan. 24 February 2010. Dostupný z: <http://www.state.gov/documents/organization/135728.pdf> [cit. 2012-03-13].

Afghanistan National Development Strategy 1387-1391 (2008-2013). Islamic Republic of Afghanistan.

Antwort der Bundesregierung auf die kleine Anfrage der Abgeordneten Heike Hänsel, Jan van Aken, Wolfgang Gehrcke, weiterer Abgeordneter und der Fraktion DIE LINKE – Drucksache 17/1513 – Deutsche Entwicklungszusammenarbeit, ziviler Wiederaufbau und zivil-militärische Zusammenarbeit in Afghanistan. Deutscher Bundestag, 11.05.2010.

Antwort der Bundesregierung auf die kleine Anfrage der Abgeordneten Omid Nouripour, Agnes Malczak, Katja Keul, weiterer Abgeordneter und der Fraktion BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN – Drucksache 17/724 – Bundeswehreinsatz und Ausbildung im Afghanistan-Konzept der Bundesregierung. Deutscher Bundestag, 23.03.2010.

Bezpečnostní strategie České republiky 2011. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 8. září 2011. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/bezpecnostni_strategie_cr/index.html [cit. 2012-04-01].

Bílá kniha o obraně. Ministerstvo obrany ČR, 18. května 2011. Dostupný z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/plne-zneni-bile-knihy-o-obrane-55515/> [cit. 2012-04-01].

Concepts and Dilemmas of State building in Fragile Situations. From Fragility to Resilience. OECD/DAC Discussion Paper. OECD, 2008.

Cook, Frank. *NATO Operations: Current Priorities and Lessons Learned.* NATO Parliamentary Assembly, 2008. Dostupný z: <http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT=1476> [cit. 2012-03-20].

Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2008 – 2009. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán.

Česká republika přispívá k rozvoji a stabilizaci Afghánistánu. Výroční zpráva 2010 - 2011. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Provincie Lógar, Afghánistán.

Das Afghanistan-Konzept der Bundesregierung. 1. September 2003. Dostupný z: http://www.spdfraktion.de/rs_datei/0,,2635,00.pdf [cit. 2012-04-20].

Development Oriented Emergency and Transitional Aid Programme - Provincial Development Fund in Northeast Afghanistan. The Federal Government, 07.01.2009. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/355308/publicationFile/4479/factsheet_provinzentwicklungsfo.nds.pdf;jsessionid=38158BF28C75632391B77297CEFF00C3 [cit. 2012-05-09].

Economic Infrastructure in Afghanistan, Rehabilitation of Mazar-e Sharif International Airport. Die Bundesregierung. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/355324/publicationFile/4487/factsheet_kfw-flughafen.pdf [cit. 2012-05-08].

Evaluating U.S. Foreign Assistance to Afghanistan. A Majority Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations, United States Senate. Washington, June 8, 2011. Dostupný z: <http://www.cfr.org/afghanistan/senate-report-us-foreign-assistance-afghanistan/p25310> [cit. 2012-04-30].

Fact sheet Badakhshan Province. USAID Afghanistan, June 2011. Dostupný z: http://afghanistan.usaid.gov/en/about/country_strategy [cit. 2012-05-08].

Fortschrittberichtsbericht Afghanistan zur Unterrichtung des Deutschen Bundestages. Die Bundesregierung, Dezember 2011.

Germany's support for police rebuilding in Afghanistan. Auswärtiges Amt, Bundesministerium des Innern, October 2010. Dostupný z: https://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/556146/publicationFile/131751/Polizeiaufbau_AFG_engl.pdf [cit. 2012-05-08].

Human Development Report 2011. Sustainability and Equity: A Better Future for All. New York: United Nations Development Programme, 2011. Dostupný z: http://www.undp.org/content/dam/undp/library/corporate/HDR/2011%20Global%20HDR/English/HDR_2011_EN_Complete.pdf [cit. 2012-04-28].

Humanitární pomoc – přehled 2005-2011. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/progr_amoze_zeme/afghanistan/humanitarni_pomoc_prehled_2005_2010.html [cit. 2012-05-07].

International Security Assistance Force (ISAF): Key Facts and Figures. NATO, 9 January 2012. Dostupný z: <http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat.pdf> [cit. 2012-03-13].

ISAF Commander's Counterinsurgency Guidance. Headquarters ISAF Kabul Afghanistan. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/official_texts/counterinsurgency_guidance.pdf [cit. 2012-04-01].

ISAF PRT Handbook, Edition 4. Dostupný z: <https://www.cimicweb.org/Documents/PRT%20CONFERENCE%202010/PRT%20Handbook%20Edition%204.pdf> [cit. 2012-04-18].

ISAF's Strategic Vision. Declaration by the Heads of State and Government of the Nations contributing to the UN-mandated NATO-led International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan. 3 April 2008. Dostupný z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8444.htm [cit. 2012-03-24].

Koncepce zahraniční politiky České republiky. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 20. července 2011. Dostupný z: http://www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf [cit. 2012-04-28].

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 24. května 2010. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html [cit. 2012-04-28].

Livingston, Ian S., O'Hanlon, Michael. *Brookings Afghanistan Index. Tracking Variables of Reconstruction & Security in Post-9/11 Afghanistan.* Brookings, 30 January 2012. Dostupný z: <http://www.brookings.edu/~media/Files/Programs/FP/afghanistan%20index/index20120130.pdf> [cit. 2012-03-20].

McChrystal, Stanley. *Commander's Initial Assessment*. Headquarters International Security Assistance Force Kabul, Afghanistan, 30 August 2009. Dostupný z: http://media.washingtonpost.com/wp-srv/politics/documents/Assessment_Redacted_092109.pdf?sid=ST2009092003140 [cit. 2012-03-30].

Model for further development of German Provincial Reconstruction Teams – PRT evolution. Federal Foreign Office, Federal Ministry of Defence, Federal Ministry of the Interior, Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 8 November 2011.

Morelli, Vincent, Belkin, Paul. *NATO in Afghanistan: A Test of the Transatlantic Alliance*. Congressional Research Service Report for Congress, 3 December 2009. Dostupný z: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33627.pdf> [cit. 2012-04-19].

National Security Strategy of the United States of America, March 2006. Dostupný z: <http://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf> [cit. 2012-04-22].

National Security Strategy. Washington: The White House, May 2010. Dostupný z: http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf [cit. 2012-04-22].

NATO Civil-Military Co-operation (CIMIC) Doctrine. NATO, June 2003. Dostupný z: <http://www.nato.int/ims/docu/ajp-9.pdf> [cit. 2012-03-20].

Perito, Robert M. *The U.S. Experience with Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan. Lessons Identified*. Washington, DC: United States Institute of Peace, Special Report 152, October 2005. Dostupný z: <http://www.usip.org/publications/us-experience-provincial-reconstruction-teams-afghanistan-lessons-identified> [cit. 2012-04-16].

Perspektivy účasti ČR na stabilizaci Afghánistánu v letech 2010 – 2012. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, listopad 2009. Dostupný z: http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf [cit. 2012-04-28].

Post-Conflict Reconstruction. Task Framework. Center for Strategic and International Studies and the Association of the United States Army, May 2002. Dostupný z: <http://csis.org/images/stories/pcr/framework.pdf> [cit. 2012-03-12].

Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan and Iraq. Washington, DC: United States Government Accountability Office, Congressional Committees, 1 October 2008.

Přehled rekonstrukčních a rozvojových projektů PRT Lógar 2008 – 2011. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/progr_omove_zeme/afghanistan/prehled_rekonstrukcnich_a_rozvojovych_1.html [cit. 2012-05-06].

Přehled účelových příspěvků 2005-2011. Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 17.2.2012. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/progr_omove_zeme/afghanistan/prehled_ucelovych_prispevku_cr.html [cit. 2012-05-08].

Reconstruction of Balkh Provincial Hospital. Die Bundesregierung, 29.04.2009. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/355320/publicationFile/4485/factsheet_krankenhausMeS.pdf [cit. 2012-05-08].

Report on Progress toward Security and Stability in Afghanistan. U.S. Department of Defense, January 2009. Dostupný z: http://www.globalsecurity.org/jhtml/jframe.html#http://www.globalsecurity.org/military/library/report/2009/afghanistan-security-stability_200901.pdf [cit. 2012-05-07].

Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces. U.S. Department of Defense, April 2010. Dostupný z: http://www.defense.gov/pubs/pdfs/Report_Final_SecDef_04_26_10.pdf [cit. 2012-04-24].

Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces. U.S. Department of Defense, 13 April 2011.

SIGAR Quarterly Report to the United States Congress. Jan 30, 2012. Dostupný z: <http://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2012-01-30low.pdf> [cit. 2012-04-24].

SIGAR Quarterly Report to the United States Congress. Apr 30, 2012. Dostupný z: <http://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2012-04-30low.pdf> [cit. 2012-05-01].

Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization. Brussels: NATO Public Diplomacy Division, 2010.

Summit Declaration on Afghanistan. Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Strasbourg/Kehl on 4 April 2009. Dostupný z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_52836.htm?mode=pressrelease [cit. 2012-03-30].

Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense. U.S. Department of Defense, January 2012. Dostupný z: http://www.defense.gov/news/Defense_Strategic_Guidance.pdf [cit. 2012-04-23].

The Afghanistan Compact. Building on Success, The London Conference on Afghanistan. London: 31 January-1 February 2006. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/afghanistan_compact.pdf [cit. 2012-03-25].

The Comprehensive approach: the point of war is not just to win but to make a better peace: Government response to the Committee's Seventh Report of Session 2009–10. UK House of Commons, Defence Committee. 27 July 2010. Dostupný z: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmdfence/347/347.pdf> [cit. 2012-03-25].

The Federal Government's Afghanistan Policy. Federal Foreign Office, Federal Ministry of the Interior, Federal Ministry of Defence, Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 9 September 2008. Dostupný z:

http://www.bmi.bund.de/cae/servlet/contentblob/151478/publicationFile/14327/Afghanistan_Konzept_en.pdf [cit. 2012-04-22].

The Strategic Framework for U.S. Efforts in Afghanistan. Washington, DC: United States Government Accountability Office, Congressional Committees, 15 June 2010. Dostupný z:

<http://www.gao.gov/products/GAO-10-655R> [cit. 2012-04-22].

The U.S. Army/Marine Corps Counterinsurgency Field Manual (FM 3-24). Washington DC: Headquarters, Department of the Army, Headquarters United States Marine Corps, 15 December 2006. Dostupný z: <http://www.fas.org/irp/doddir/army/fm3-24.pdf> [cit. 2012-04-01].

UN Security Council Resolution 1510. 13 October 2003. Dostupný z:

http://www.nato.int/isaf/topics/mandate/unscr/resolution_1510.pdf [cit. 2012-04-18].

United States Government Integrated Civilian-Military Campaign Plan for Support to Afghanistan. Embassy of the United States of America Kabul, USFOR Operation Enduring Freedom, 10 August 2009. Dostupný z:

<http://www.comw.org/qdr/fulltext/0908eikenberryandmcchrystal.pdf> [cit. 2012-04-23].

United States Integrated Civilian-Military Campaign Plan for Support to Afghanistan. Embassy of the United States of America Kabul, Operation Enduring Freedom, U.S. Forces, Afghanistan. 10 August 2009.

United States National Security Presidential Directive 44, Management of Interagency Efforts Concerning Reconstruction and Stabilization. United States President, December 7, 2005.

Dostupný z: <http://www.fas.org/irp/offdocs/nspd/nspd-44.html> [cit. 2012-04-01].

USAID/Afghanistan Factsheets. USAID. Dostupný z:

http://afghanistan.usaid.gov/en/about/country_strategy [cit. 2012-04-28].

USAID Afghanistan and USAID Pakistan at a Glance. Dostupný z:

www.usaid.gov/locations/asia/documents/USAIDAfghanistanandUSAIDPakistanataglance.pdf [cit. 2012-05-04].

USAID in Afghanistan: Partnership, Progress, Perseverance. USAID, 2012. Dostupný z:

<http://www.usaid.gov/locations/afghanistankakistan/countries/afghanistan/interim2012.html> [cit. 2012-05-04].

Weiland, Gesche. *Eckdaten der politischen Entwicklung in Afghanistan seit 2001 und des deutschen Bundeswehreinsatzes (ISAF)*. Berlin: SWP-Chronologie, Juni 2011. Dostupný z:

http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/sonstiges/DECKBLATT_Chronologie.pdf [cit. 2012-04-24].

Weißbuch 2006 zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr. Berlin: Bundesministerium der Verteidigung, 2006.

White Paper of the Interagency Policy Group's Report on U.S. Policy toward Afghanistan and Pakistan, 27 March 2009. Dostupný z:
http://www.whitehouse.gov/assets/documents/Afghanistan-Pakistan_White_Paper.pdf [cit. 2012-04-01].

Zpráva o zahraniční politice České republiky 2008. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR.

Zpráva o zahraniční politice České republiky leden – prosinec 2009. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010.

Zpráva o zahraniční politice České republiky 2010. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR.

Projevy, vyjádření, konferenční příspěvky

Balabán, Miloš. Příspěvek přednesený na diskuzi *Nová americká obranná strategie*. Americké centrum v Praze, 4. dubna 2012.

Fröhlich, Stefan. An Introduction to Afghanistan. Příspěvek přednesený na konferenci *International Afghanistan Student Conference*. Bonn, 4. prosince 2011.

Merkel, Angela. *Regierungserklärung zum Afghanistan-Konzept der Bundesregierung von Bundeskanzlerin Merkel*. Die Bundesregierung, 28.01.2010. Dostupný z:
<http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Regierungserklaerung/2010/2010-01-28-merkel-erklaerung-afghanistan.html> [cit. 2012-04-27].

Obama, Barack. *A New Strategy for Afghanistan and Pakistan*. The White House. 27 March 2009. Dostupný z: <http://www.whitehouse.gov/blog/09/03/27/A-New-Strategy-for-Afghanistan-and-Pakistan> [cit. 2012-03-25].

Obama, Barack. *Remarks by the President in Address to the Nation on the Way Forward in Afghanistan and Pakistan*. Eisenhower Hall Theatre, United States Military Academy at West Point, West Point, New York, 1 December 2009. Dostupný z:
<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-address-nation-way-forward-afghanistan-and-pakistan> [cit. 2012-03-31].

Rasmussen, Anders Fogh. *Monthly press conference by NATO Secretary General Anders Fogh Rasmussen*, 2 December 2009. Dostupný z:
http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_59619.htm [cit. 2012-04-01].

Veselá, Věra. Společenské změny v Afghánistánu po pádu Tálibánu. Příspěvek přednesený na konferenci *Afghánistán 10 let poté... a co dál?* Americké centrum v Praze, 5. října 2011.

Westerwelle, Guido. *We will not abandon Afghanistan*. Auswärtiges Amt, 20 Dezember 2011. Dostupný z:
http://www.auswaertigesamt.de/EN/Infoservice/Presse/Interview/2011/111220_Gastkommentar_BM_Fuldaer_Zeitung.html [cit. 2012-03-13].

Internetové texty a články

A „Comprehensive approach“ to crisis management. NATO. Dostupný z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_51633.htm [cit. 2012-03-24].

Afghanistan Provincial Reconstruction Teams. Bagram Airfield, U.S. Air Force, 5 January 2011. Dostupný z: <http://www.bagram.afcent.af.mil/library/factsheets/factsheet.asp?id=4652> [cit. 2012-04-18].

Afghanistan-Strategie: Übergabe in Verantwortung. Die Bundesregierung, 27. Januar 2010. Dostupný z: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2010/01/2010-01-27-afghanistan-konferenz-regierungserklaerung.html> [cit. 2012-04-27].

Bumiller, Elisabeth. *Obama Team Defends Policy on Afghanistan.* The New York Times, December 2, 2009. Dostupný z: http://www.nytimes.com/2009/12/03/world/asia/03policy.html?_r=1 [cit. 2012-03-31].

DAC List of ODA Recipients. Effective for reporting on 2011, 2012 and 2013 flows. Dostupný z: <http://www.oecd.org/dataoecd/9/50/48858205.pdf> [cit. 2012-04-28].

German involvement in Afghanistan - stability and reconstruction. Auswärtiges Amt, 15.02.2006. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/EngagementDeutschlands_node.html [cit. 2012-05-09].

Germany's commitment to northern Afghanistan. Federal Foreign Office, 12.07.2009. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/Engagement-D-Kundus-Faisa-Mazar_node.html [cit. 2012-05-08].

Germany's support for rebuilding the Afghan police force. Auswärtiges Amt, 20.07.2011. Dostupný z: http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/Polizeiaufbau-dt-Engagement_node.html [cit. 2012-05-09].

Handing over security to Afghanistan in Feyzabad. Federal Foreign Office, 26.01.2012. Dostupný z: <http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Aussenpolitik/RegionaleSchwerpunkte/AfghanistanZentralasien/AktuelleArtikel/120126-Faisabad.html> [cit. 2012-05-08].

ISAF předaly zodpovědnost za bezpečnost v Laškar Gah místním. Natoaktual.cz, 5. dubna 2012. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/omezeni-projektu-unesco-muze-mit-dopady-na-svetovou-bezpecnost-p8l-/na_media.aspx?c=A120405_162617_na_media_m02#--isaf-predaly-zodpovednost-za-bezpecnost-v-laskar-gah-mistnim [cit. 2012-04-20].

Karásek, Tomáš. *Jak dál v Afghánistánu: Nová strategie či nové iluze?* Natoaktual.cz, 2. listopadu 2009. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/jak-dal-v-afghanistanu-nova-strategie-ci-nove-iluze-f8j-/na_analyzy.aspx?c=A091102_104646_na_analyzy_m02 [cit. 2012-03-31].

Komise pro budování míru (Peacebuilding Commission). Informační centrum OSN v Praze. Dostupný z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1131> [cit. 2012-03-13].

Lang, Kateřina. „*I malá pomoc má velkou cenu,*“ říká Lada Kovářová. *Army.cz*, 23. dubna 2010. Dostupný z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/afghanistan-Lógar/zpravodajstvi/i-mala-pomoc-ma-velkou-cenu--rika-lada-kovarova-39237/> [cit. 2012-04-18].

National Solidarity Programme. Islamic Republic of Afghanistan, Ministry of Rural Rehabilitation and Development. Dostupný z: <http://www.nspafghanistan.org/> [cit. 2012-03-15].

Priority a projekty českého PRT v Lógaru. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Lógar – Afghánistán, 21.5.2009. Dostupný z: http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/priority_projekty/index.html [cit. 2012-05-04].

Provincial Reconstruction Teams. USAID/Afghanistan. Dostupný z: http://afghanistan.usaid.gov/en/partnerships/partners_provincial_reconstruction_teams [cit. 2012-04-28].

Safi, Wadir. *Bezpečnost a volby v Afghánistánu – neoddělitelná spojitost*. *NATO Review*, 2009. Dostupný z: <http://www.nato.int/docu/review/2009/Afghanistan-law-order-elections/Security-Elections/CS/index.htm> [cit. 2012-03-12].

Skřípská, Štěpánka. *Šestá jednotka Air Advisor Team hlásí plné zapojení do činnosti na afghánském mezinárodním letišti v Kábulu*. *Army.cz*, 5.5.2012. Dostupný z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/ukolove-uskupeni/zpravodajstvi/sesta-jednotka-air-advisor-team-hlasi-plne-zapojeni-do-cinnosti-na-afghanskem-mezinarodnim-letisti-v-kabulu-68288/> [cit. 2012-05-08].

Složení 8. jednotky AČR PRT ISAF. Provinční rekonstrukční tým České republiky, Lógar – Afghánistán, 15.9.2011. Dostupný z: http://www.mzv.cz/prtlogar/cz/provincni_rekonstrukcni_tym/kontingent_armady_cr/slozeni_8_jednotky_acr_prt_isaf.html [cit. 2012-05-04].

Sonderbeauftragter für Afghanistan. Die Bundesregierung, Bundesministerium der Verteidigung, 4. April 2012. Dostupný z: <http://www.bundesregierung.de/Content/DE/Meldungen/2012/04/2012-04-04-afg-beauftragter-koch.html?nn=392318> [cit. 2012-04-25].

Šindelář, Miroslav, Suralová, Helena. *Osmička má za sebou tvrdou zkoušku, ve které obstála se ctí*. Ministerstvo obrany ČR, 8.3.2012. Dostupný z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/osmicka-ma-za-sebou-tvrdou-zkousku--ve-ktere-obstala-se-cti-65998/> [cit. 2012-05-06].

Taliban a USA začaly v Kataru jednat o míru. *Natoaktual.cz*, 31. ledna 2012. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/na_media.aspx?r=na_media&c=A120131_155844_na_media_m02#--taliban-a-usa-zacaly-v-kataru-jednat-o-miru [cit. 2012-03-13].

„Wir wollen keine Rambos“. Welt am Sonntag, 24.08.2003. Dostupný z: <http://www.welt.de/print-wams/article99662/Wir-wollen-keine-Rambos.html> [cit. 2012-04-22].

Zelinka, Petr. *Novátorská Obamova strategie pro Afghánistán a Pákistán – cesta správným směrem?* Natoaktual.cz, 6. dubna 2009. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/novatorska-obamova-strategie-pro-afghanistan-a-pakistan-cesta-spravnym-smerem-gc0-/na_analyzy.aspx?c=A090406_110335_na_analyzy_m02 [cit. 2012-04-01].

Zlatohlávek, Petr. *Chiméry civilně-vojenské spolupráce.* Natoaktual.cz, 7. listopadu 2011. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/chimery-civilne-vojenske-spoluprace-dvy-/na_analyzy.aspx?c=A111107_165044_na_analyzy_m02 [cit. 2012-03-20].